HAMDİ TANSES

Notalarıyla

ZEYBEKLER

ve

Ege - Akdeniz Türküleri

SAY YAYINLARI

Notalarıyla
ZEYBEKLER
ve
Ege - Akdeniz Türküleri

ISBN 975-468-211-9

ZEYBEKLER VE EGE-AKDENİZ TÜRKÜLERİ
HAMDİ TANSES

Yayımlayan: Say Yayınları
Kapak: Yaylacık Matbaası / Baskı: Yaylacık Matbaası
Cilt: Yedigün Mücellithanesi
Birinci Basım: Şubat 1997

Genel Dağıtım: **SAY DAĞITIM LTD. ŞTİ.**
Ankara Caddesi No: 54 Sirkeci / İSTANBUL
Tel: 512 21 58 - 528 17 54 Fax: 512 50 80

HAMDİ TANSES

Notalarıyla

ZEYBEKLER

ve

Ege - Akdeniz Türküleri

SAY YAYINLARI

HAMDİ TANSES'İN BİYOGRAFİSİ

HAMDİ TANSES, 1946 yılında Ünye'nin Velibayraktar Köyü'nde doğdu. İlkokulu dışarıdan bitirdi. Yedi yaşında kaval çalmayı öğrendi; türküler söylemeye başladı. Türkü dağarcığını gün geçtikçe geliştirdi.

Ortaokul ve liseyi Ünye'de tamamladı. 1967 yılında İstanbul'a geldi. Müzik dersleri almaya başladı. İlk müzik derslerini Ahmet Yamacı ve Kanuni İsmail Hakkı Bey'den aldı.

Uzun yıllar İstanbul Belediye Konservatuvarı İcra Heyeti'ne katıldı. Adnan Ataman, Tuncer İnan ve Hamdi Özbay'ın yardımlarını gördü.

Ünlü saz yapımcısı Ragıp Akdeniz'e çok şey borçlu olan Hamdi Tanses, onun saz atölyesinde Arif Sağ, Muhsin Akarsu, Yavuz Top, Ahmet Yakışan'dan müzik bilgileri aldı. Sahne yaşantısına katıldı.

Birçok plak doldurdu, kasetler yaptı. Yıllarca türkü dinleyen Hamdi Tanses, TRT ve konservatuvar arşivlerine önemli yapıtlar kazandırdı.

1980 yılında Almanya'ya giden Hamdi Tanses çeşitli kentlerde müzik öğretmenliği yaptı. Kültür kuruluşlarında ve derneklerde konferanslar verdi. Uluslararası konserlere katıldı. Almanya'da ve öteki Avrupa ülkelerinde önemli ödüller aldı.

Sanat yaşantısını şu sıralarda Almanya'da sürdüren Hamdi Tanses, bir Alman müzik okulunda müzik öğretmeni olarak çalışmaktadır.

ZEYBEKLER

(İsmail Özboyacı)*

Yurdumuzdaki Türk Halk Oyunları türlerinden biri de Zeybeklerdir. Batı Anadolu'nun hemen her yerinde oynanan Zeybekler, ayrıca bu bölgeye yakın yörelerin oyunlarını da etkilemiştir. Günümüze değin sürdürülen dar kapsamlı araştırmalarda 150'ye yakın Zeybek oyun adı saptanmıştır. Bu oyunların bazıları, çok yaygın olduğundan, Batı Anadolu'nun birçok kesiminde oynanır.

Araştırmacı Sayın Enver Behnan Şapolyo'ya göre «Efelerin ve Zeybeklerin yaşadığı yöre Batı Anadolu'dur.» Efe, Zeybek ve Kızan iç içe yaşar. Efe, Efe'lik kurumunun ağasıdır. Zeybekler ve Kızanlar Efelerine «AĞA» derler. Halk arasında ise EFE, «kabadayı» anlamında da kullanılmaktadır. Efe sözcüğünün «AKA» kelimesinden türediği söylenmektedir. «AKA» ise, devlet-kudret anlamında kullanılmaktadır.

Efe olabilmenin bazı koşulları vardır. Eğer Zeybekler yaptıklarıyla ün kazanmamışlarsa, cesur, mert, acizleri koruyan değillerse onlara «EFE» adı yakıştırılamaz. Yüksek yaylalar, dağlar ve doğa; Efelerin, Zeybeklerin karakterini etkilemiştir: Gurur ve sükunet...

Efe, Kızanların başıdır. Bedros Keresteciyan da Londra'da yayınladığı Fransızca-Tükçe sözlükte «EFE» sözcüğünün eski Türkçe'deki ABA, EBE sözcüğünden geldiğini kanıtlıyor. Kaşgarlı Mahmut'un sözlüğünde de aynı kapsamda sözcüklere rastlıyoruz. Bugünkü Kırgızca'da da bu sözcükler kullanılmaktadır. Bazı Türkçe sözcüklerde (b) sesinin (f) sesine dönmesi, yalnız Batı Anadolu'ya özgü dil olaylarından biri değildir. Asya'nın çeşitli Türk lehçelerinde de aynı değişim örneklerine rastlanmaktadır.

Günümüzde doğudan batıya tüm Anadolu'da hatta Rume-

(*) TRT İzmir Televizyonu Prodüktörü

li'de EBE, ABO ve EFE sözcüğü yaşamaktadır. Erzurum'da EFE baba anlamında, Trakya'da APA ağabey anlamında, Ege yöresinde de EFE: Yiğit, mert, cesur ve kabadayı anlamlarında kullanılmaktadır. Efe sözcüğüne en yakın olan EBE sözcüğü, çocuk oyunlarında yer yer «elebaşı» anlamında kullanıldığı gibi, yükü çeken, cezayı kabullenen, zora koşulan anlamlarında da kullanılmaktadır.

Efe olabilmenin bazı koşulları olduğunu belirtmiştik. Bu koşullar seçimle gerçekleşir. Efe'yi Zeybekler ve Kızanları seçerler. Efe'nin oğlu da babasının yerine Efe olabilir. Ancak babasının taşıdığı tüm özellikleri taşıması gerekir. Efe öldüğü zaman, O'na şanına lâyık bir cenaze merasimi yapılır. Cenaze bitimi kahvenin önünde Zeybekler ve Kızanlar toplanırlar. Efenin oğlu meydana çıkar; babasının kahramanlıklarını, yapıklarını sayar ve sonra kendisinin de babası gibi bir kahraman olduğunu söyler. «İşte er meydanı» diyerek ortaya atılır. Eğer etratan hiç ses çıkmazsa, bu bir çeşit kabulleniş sayılır. O zaman oğul, babasının tüm şahsi eşyalarını meydana getirip yığar. Babasından kalan altın ve para da ortaya konur. Oğul şöyle seslenir: «Babama ait tüm paralar ve mallar sizindir.» Bunun üzerine tüm Zeybek ve Kızanlar malları ve paraları yeni Efe'ye miras olarak terk ederler. Bu tören bittikten sonra, önce Zeybekler gelir, Yeni Efe'nin alnından öperler. Zeybeklerin ardından Kızanlar, Efe'nin ellerini öperek bağlılıklarını bildirirler. Böylece Efe'nin oğlu da Efe olur. Eğer Efe'nin oğlu Efeliğe lâyık görülmezse genellikle en yaşlı Zeybek Efeliğe seçilir. Efe uygun bir gün seçer, bir büyük şölen verir. O gün yenilir, içilir; bağlamalar, davul ve zurnalar çalınarak çeşitli Zeybek oyunları oynanır.

Zeybekler, Efelik müessesesinin temel elemanlarıdır. Zeybek'in Özbekçe'de «Silahlı Kişi» anlamına geldiği bilinmektedir. Zeybekler Efelerin yanında birer kol beyi gibidir. Zeybek, emrine verilen gençleri, yani Kızanları yönetir, eğitir. Kızanlıktan yetişmiş, üstün özellikleriyle dikkati çekmiş, nişancı, zeki ve çok cesur kişiler zeybek olabilirler.

Zeybekler yalnız Ege bölgesinde bulunur. Hüseyin Kâzım

Kadri'ye göre Türk Lugatında «Zeybek» sözcüğü, Ege ve Güney Marmara Bölgesinde, kardeş, arkadaş karşılığı kullanılmıştır. Zeybek sözcüğünün Sekban ya da Seymen'den geldiği, Seymen'in de hudut bekçisi, uç beyi anlamında kullanıldığı bir söylencedir. Bazı Yunan adalarında Zeybek sözcüğü hâlâ yaşamaktadır. Zeybek Türkçe'den Yunanca'ya geçmiş Öztürkçe bir sözcüktür. Bazı Yunan adalarında Zeybek'e, Zeybekos; 9/8 ritimli Zeybek oyunlarına da TÜRKİKOS denmektedir.

Bazı Efeler Zeybeklikteki lâkaplarıyla da anılırlar. Sarı Zeybek, Kamalı Zeybek, Atçalı Kel Mehmet, Pepe Zeybek gibi. Her Efenin ve Zeybeğin genellikle bir lâkabı vardır. Ger Ali, Osman Efe, Koca Arap, Çakırcalı, Gökçen Efe, Mestan Efe, Yörük Ali, İhsanın Efe, Çakıcı Saçlı Efe gibi...

Efe'nin maiyetindeki gençlere KIZAN denir. Değerli Müzikolog Sayın Mahmut Ragıp Gazimihal, araştırmalarında Kızan sözcüğünün Kafkaslara kadar uzandığını belirtiyor. Örneğin Dağıstan Türklerinde KIZAN, aile efradı, çoluk çocuk demektir. Araştırmacıya göre, Kızan, KIRGAMAK (kızmak) fiilinden gelen bir isimdir. Kırıp geçiren anlamında da kullanılmaktadır. Günümüzde özellikle Batı Trakya'da, Ege'de Kızan, yetişkin erkek çocuğu demektir. Efelik müessesesinde de hemen hemen bu anlamda kullanılır. Kızanların giysileri Efe ve Zeybeklere nazaran daha sadedir. Üzerlerinde hiç gümüş eşya bulunmaz. Efe'nin filinta, Zeybek'in mavzer taşımasına karşın, Kızanların silahları ise Martin'dir. Kızanlar Efelerin emrinde birer askerdir. Efe'den izin almadıkça evlenmeleri mümkün değildir. Efe'ye Kızan olabilmek için bir tören yapılır. Halikarnas Balıkçısı Sayın Cevat Şakir Kabaağaçlı bu töreni gerçeğe uygun bir biçimde yayınlamıştır.

Bir sabah tanyeri ağarırken Efe, Zeybekler ve Kızanlar ata binerek dağa çıkarlar. Efe yere diz çöker, Zeybek ve Kızanlar da diz çökerler. Namzet ayakta durur. Kızan olacak genç, belindeki yatağanı çeker, üç kez öptükten sonra Efe'nin önünde diz çöker. Efe diğer Kızanlarına şöyle seslenir:

— Kızanlar, bu koca dağların sahibi kim?

Kızanlar: — Erimiz...

Efe: — Yiğidi kim?
Kızanlar: — Efemiz.
Efe: — Susuz derelerde kavak biter mi?
Kızanlar: — Bitmez...
Efe: — Bitkisiz diyarlarda duman tüter mi?
Kızanlar: — Tütmez...
Efe: — Yiğit kime derler?
Kızanlar: — Sözünde durup Efe'siyle ölene derler...
Efe: — İnsan dünyaya niçin gelir?
Kızanlar: —Ölmek için...
Efe: — Doğup da ölmekten kuşkulanan bebekler?
Kızanlar: — Dertlenip hortlamaya...
Efe: — Şeytana bel bağlanır mı?
Kızanlar: — Yardımcımızdır, bağlanır...
Efe: — Âdem uşağına bel bağlanır mı?
Kızanlar: — Bağlanırsa ağlanır.
Efe: — Varyemezlere acımak mı, yoksa dayak mı haktır?
Kızanlar: — Dayak haktır...
Efe: — Yiğitlerde ne yoktur?
Kızanlar: — Merhamet...
Efe: — Korkaklar zeytinleri nerde döverler?
Kızanlar: — Ağaç dibekte...
Efe: — Yiğitler yağı nerde kavururlar?
Kızanlar: — Zalim göbeğinde...

Bu söyleşinin bitminde Efe ayağa kalkar, önlerinde bulunan teknel (defne) ağacının yanına gelir. (Teknel ağacı genellikle Batı Anadolu'da bulunur. Zeytin ağacına benzer, zeytine benzeyen taneleri vardır. Bu ağaç Efelerce kutsaldır. Tanelerine Efeler silahlarını sürerler. Bu ağaca ölüm ağacı dendiği için, bu ağacın olduğu dağlarda Efeler gezmek istemezler. Teknelin bulunduğu dağlara ölüm dağları da derler.) Efe teknel ağacına yatağanını saplar. Kızanlar bu ağacın önünde toplanırlar, Efe ağacın önünde söyleşiye şöyle devam eder:

Efe: — Sözünde durmayan, kahpe bacının öz kızanı olsun mu?

Kızanlar: — Olsun...

Efe: — Şu dualı yatağan böğrüne batsın mı?

Kızanlar: — Batsın...

Efe: — Doğru söylediğinize Nasuh, Nusuh tövbesi olsun mu?

Kızanlar: — Olsun...

Söyleşinin bitiminde yeni Kızanlar, Efelerine sadık kalacaklarına and içerler. Yeni kızan bundan sonra teknel ağacına saplı yatağanın altından yedi kez geçer. Bunu diğer Kızanlar da takip eder. Sonunda Kızan Efe'nin elinden, Efe de Kızan'ın alnından öper. Ona bir yatağan verilir. Bundan sonra genç, Efe'nin Kızanı olmuştur.

Efe ile Zeybeklerin arasında giyim kuşam ve görünüş bakımından bazı ayrıcalıklar vardır. Efe'nin başı tıraşlı ve perçemli olduğu halde, Zeybeğin başı nal şeklinde tıraş edilmiştir. Bu tıraş şekli, Orta Asya kavimlerinde de görülmektedir.

Ege'deki Efe'lerin, Zeybek'lerin, Kızan'ların giysileri, yaktıkları türküler onların denizcilikle iç içe olduklarını yansıtmaktadır. Ayrıca Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Ege'yi gezerken yer yer giyim özelliklerinden söz etmekte, Zeybeklerde Denizcilik ve Leventlik arasında ilişki olduğunu belirtmektedir. İlk Türk Amirali olan ve hem karada, hem denizde savaşabilen, ordusu ile Ege denizindeki tüm adaları alan Caka Bey'in bu leventleri Erzurum, Konya ve İç Ege bölgesinde toplayıp yetiştirdiği, bunlara hareket yeteneğini sağlamak için özel giysiler giydirdiği ve bu giysilerin geçmişteki Zeybek giysileri ile hemen hemen aynı olduğu Evliya Çelebi'nin kitabında belirtilmektedir.

Konunun ilgi çeken yanı, bu ulusal giyim tarzının, Batı Anadolu ve adalarda yaşayan tüm azınlıklarca da benimsendiği, giyildiği, giderek hareketlerinin taklit edildiği, oyunlarının oynanmaya başlandığı, hatta mertlik ve yürekliliği ifade eden ezgilerin de kendi dillerine adapte edilerek söylendiği bir gerçektir. Örneğin Evliya Çelebi'nin bu konudaki yazısı aynen şöyledir:

— Turgutlu'da «*Taze yiğitleri baldırıçıplak levendane Cezayirli tarzı sıkma yelek ve pala bıçak ve başlarında fes giyup reftar iderler*» imiş. Rodos Adası'na Zeybek oyununun hangi zamanlarda geçmiş olduğunu da Evliya Çelebimizin şu tasvirinde buluyoruz: «*Rodos'ta şehir halkı cezayirli tarzı sıkma çapiksuvar esbabı giyerler ve cümle babayâne çuka siyablar giyerler, bellerinde üçer çatal musanna bıçakları ve şeci feta kocakları vardır ve cümle tazeleri bahadır ve levenddir ve lisanları Anadolu lehçesidir ve cümle reayası urumdur, halkı gayet ehl-i zevktir.*»

Böylece fesli, baldırı çıplak, palalı ve leventçe Zeybek giyiminin ilk tarifini, Anadolu'dan adalara geçtiğini ve bu giyim tarzına Cezayir giyimi denildiğini Evliya Çelebi bize kanıtlıyor.

Efeler başlarına çuhadan yapılma narçiçeği renginde işlemeli, kozunlu başlık giyerler. Zeybeklerin giydiği başlığa ise Kabalak adı verilir. Bu fesler uzun ve kalıpsızdır. Efeler kozunlu başlığın etrafına genç kızların işlediği, kenarları oyalarla süslü poşu bağlarlar.

Efe'nin giydiği mavi renkte şalvara (ÇAŞIR MENEVREK) adı verilir. Bu şalvarın boyu, dizkapaklarına kadar uzanır. Bu dizler yaz-kış açık olur. Çaşır menevreğin yan tarafları siyah ipek işlemeli kaftandır. Araştırmalarımıza göre günlük ve bayramlık olmak üzere yörede iki çeşit şalvara rastlanmaktadır. Günlük olanlar işlemesizdir. Efe'nin çaşır menevreğinin göbek tarafına yakın taraflarında donunun kenarları görünmez. Zeybeklerde ise görünür. Bu donlara «dizlik» denir. Koza adı verilen püsküllü, Efeler takarlar ve uzundur. Bu püsküllün 100 dirhem olması gerekir.

Efelerin giydikleri ceketin kolları olursa CEPKEN, kolsuz olursa CAMADAN adını alır. Bunlar mavi veya lacivert çuhadan olup üzeri siyah ipek kaftanla çeşitli motiflerle işlenmiştir. Sırmalı cepkenleri ise Zeybekler giyer. Yakasız pullu Alakye denen mintan, cepkenin altına giyilir. Bellerine Acem şalı denilen kuşak üstüne de deri silahlık bağlanır. Silahlığın arasına kulaklı yatağan bıçağı sokulur. Ayrıca silahlığın içinde gümüş

bir tütün tabakası, kehribar bir ağızlık, mendil, iki okka kadar da temiz yapağı bulunur. Yapağı herhangi bir yaralanma anında kullanılır. Ayrıca silahlığın yan tarafından meşe denilen bir demir çubuk sarkar. Yatağanı bilemek için kullanıldığı gibi hasmıyla karşı karşıya geldiğinde kendisine çekilen kamayı körletmek için de kullanılır. İki Efe kesinlikle birbirine tabanca çekmez. Bu korkaklığa işarettir.

Efeler kollarına gümüş kaplı pazubent takarlar. İçinde kurşun geçmez muska bulunur. Göğüslerinde içinde En'am bulunan gümüşten Hamaylı asılıdır. Pazubent, Kızan iken takılır, ölene kadar çıkarılmaz. Efelerin mavzerleri gümüş kakma işlemelidir. Göğüslerine Karkılık denen çapraz fişeklik takarlar. Efelerin giydiği işlemeli çizmeye Kayalık adı verilir. Bunu yalnız Efeler giyerler. Zeybek ve Kızanlar ise çarık giyerler. Yaz ve kış yün çorap giyilir ve üzerine Kepmen adı verilen meşin dizlik takarlar. Kepmenin arasına sokulan kama ise oyunlarda kullanılır.

Efe ile Zeybek, mintanlarından ayrılır. Efenin mintanının düğmesi çözüktür. Göğsü görünür.

Zeybek havalarının tartımı iki ana grupta toplanır.

A) AĞIR ZEYBEKLER

B) YÜRÜK ZEYBEKLER

Yürük sözcüğü, süratli oynama anlamında kullanılmaktadır. Zeybek oyunlarını aynı tartımda kadınlar da oynarlar ve bu oyuna «Kadın Oyunu» denir. Zeybek havalarının kendine has usulü, müzik deyimiyle 9 zamanlıdır. 9 zamanlıların sırası ile, 9/16 lık, 9/8 lik, 9/4 lük 9/2 lik olanları ayrı ayrı isimlendirilerek değerlendirilirler. 9/4 lük ve 9/2 lik olanlar Zeybek havalarının en ağırlarını oluştururlar ve bu tür oyunların başında muhakkak çalgılar «GEZİNLEME» denilen serbest stilde ve aynı ayaktan, müzikli bir sergileme yaparlar. Bu gezinleme anında oyuna kalkan ya da kalkanlar kendilerine has stilde ve erkekçe, alanda dairesel bir biçimde dolanırlar ve ritimli kısmın üç zamanlı yerinde nara atarak oyuna başlarlar. Oyun birkaç kere döndürülür, oynayan yorulduğunu belli etmeden çalgı olarak

eşlik eden davul-zurnacıya ya da bağlamacıya bilinen tarzda verdiği işaretle tekrar gezinlemeye geçer, böylece oyun sürdürülür. Bu hareket tarzı toplu zeybek oyunlarında da geçerlidir. Kadın oyunlarında gezinleme yoktur.

Zeybek oyunları meydanlarda davul-zurna, kapalı yerlerde ise bağlamalar eşliğinde oynanır. Oyunlarda çift zurna gelenektir. Zurnalardan biri ezgiyi çalar, diğeri ise dem tutar.

Zeybek oyunları bayramlarda, ulusal günlerde, düğün ve eğlencelerde oynanır. Efe'nin oyunu ağır, Zeybek ve Kızan'ların oyunları kıvraktır. Zeybek oyununu oynayacak kişi meydana çıkar ve kendine özgü tavrıyla ağır ağır gezinir. Yere doğru eğilerek parmaklarını toprağa, daha sonra da silahlığına sürer, doğrulur ve yine gezintiye devam eder. Gezinti bölümünün bitimiyle zurnacı oyunun ezgisini çalmaya başlar. Zeybek oynayan ellerini kaldırarak oyuna başlar. Bazen bir elini dizine, bir elini de silahına vurarak oyunu sürdürür. Her Zeybek oyununu oynayanın kendine özgü tavrı ve stili vardır. Zeybek oyunları genellikle tek oynanır.

Zeybek oyunu oynayan kişiye etrafındakiler çoşkuyla katılırlar. Oyun sırasında naralar, «haydi efem», «este» gibi sözcüklerle bağırırlar.

1932 yılında Uşak yöresinde bir eğlencede seyredenlerden birinin daldığını fark eden Zeybek'in oyun sırasında «haydaa» diyerek tekme ile dalan seyircinin göğsüne vurarak oyunu sürdürdüğü, emekli öğretmen Sayın Salor'un anılarından biridir.

Zeybek oynayanın zaman zaman oyun içinde davulun kenarına ayağı ile vurması gelenektir. Günümüzde bu gelenek hâlâ sürmektedir.

Zeybek oyunlarında kol tutuşlar, oynanış biçimleri, yöreden yöreye değişmektedir. Her yörenin kendine özgü duruş ve oynayış tavrı vardır. Harmandalı, Kordon Zeybeği, Bergama Zeybeği, Ödemiş Zeybeği, Arpazlı, Dağlı, Yalabık, Kaşıkçı Harmandalı, Kocaarap Zeybeği, Elifoğlu Zeybeği, İki Parmak Zeybeği, Muğla Zeybeği, Kerimoğlu, Acıpayam Zeybeği, So-

ğukkuyu Zeybeği, Süslü Jandarma, Yund Dağları, Bakırlı Zeybeği, Kasnak Zeybeği, Hantuman, Basbas Zeybeği, Sabahın Seher Vakti, Ötme Bülbül, Sabah Namazı, Yağdı Yağmur Ege yöresinin yaygın zeybeklerindendir.

ZEYBEK ve ZEYBEK OYUNLARI ÜZERİNE BİR AÇIKLAMA

(Sadi Yaver Ataman)

Yurdun hemen her köşesinde çeşitleri bunan ZEYBEK oyunlarımıza, özellikle Yunanlıların sahip çıktıkları ve zaman zaman bunu tekrarlayan yayınlar yapıldığı bilinmektedir. Millî bir oyunumuza başkalarının sahip çıkma gayretlerine karşı aşırı hassasiyet gösteren çok kimseler vardır. Zaman zaman bize de ulaşan bu millî tepki ve duygu zenginliği karşısında konuyu açıklığa kavuşturmakta yararlı olabilecek bir araştırma yapmayı uygun bulmuş, «Bu Toprağın Sesi» adındaki radyo programlarımızdan birinde de konuya ayrıntılı olarak değinmiştik.

«100 Türk Halk Oyunu» adını taşıyan bu kitabımızın da bir görevi olması gereken bu açıklamayı, aynen buraya alıyoruz:

.....

Bizi millî tarihimizin ve kahramanlık folklorumuzun derinliklerine kadar götüren millî oyunlarımız hakkında, zaman zaman yabancı kaynaklardan çıkan birtakım yorumlar vardı. Hiçbir müspet belgeye dayanmadan, kendi hayal perdelerinde yaşattıkları bu yorumlara göre ZEYBEKLİK ve ZEYBEK oyunları Türk malı değildir, hatta daha ileri giderek, KARAGÖZ'e de el atmışlardır. KÖROĞLU'nu benimsemişler, KARACAOĞLAN, NASREDDİN HOCA gibi özbeöz Türk mefâhirine bile sahip çıkmaya özenmişlerdir.

Hemen söyleyelim ki, bunlar birer kör kaynaktır, birara taşarlar, bozbulanık akarlar, sonra da birden kuruyuverirler. Çünkü, öz gözeleri yoktur ve zaten kurumaya mahkûmdurlar.

Hemen ilâve edelim ki, Zeybekler arasında dolaşarak görüşlerini anlatan aklı başında yabancı araştırmacılar, birtakım indî faraziyelerin etkisinde kalmaksızın, Zeybekliğin Türklüğünden şüphe etmeyi akılla-

rından bile geçirmemişler; ZEYBEK kelimesinin kökü hakkında Türkçe aleyhinde hiçbir yorumda bulunmamışlardır.

.....

1885'te İzmir ve Aydın bölgelerinde dolaşan Macar bilgini ve Folklorcusu Dr. Kunoş, eski bir Türkolog yetkilisiyle görüşlerini, sonradan bastırdığı (Türk Halk Edebiyatı) adı eserinde yazmış, ZEYBEK'liğin Türk olmadığına dair küçük bir imâda dahi bulunmamış, tersine derlediği (Derviş Efe), (Sinanoğlu), (Gerali), (Sarı Zeybek) gibi Zeybek türkülerinin sözlerini yazarak, özellikle « KIZAN ve EFE deyimlerinin katıksız Türkçe olduğunu ve Türk yurdunun birçok yerlerinde kullanıldığını» söylemiştir. Gerçek de budur. KIZAN ve EFE deyimleri, Zeybeklikten ayrı bir şey değildir. Hatta KIZAN deyimi, Anadolu ve Rumeli'nin halk Türkçelerinde hâlâ kullanılmakta, hatta hatta bu deyimin kullanıldığı bölgenin taa Kafkaslara kadar uzandığı bilinmektedir. Sözgelimi, Dağıstan Türklerinde hâlâ «Khızan», aile efrâdı anlamına gelmektedir.

Macar folklorcusu; son ikiyüz yılda, Zeybeklere yataklık yapmış, Bozdağ yaylâlarındaki Yörüklerin Zeybek oyunlarından bahsederken, «Bu yağız çehreli insanlar, oyunlarında Türk kahramanlık geleneğini bütün ihtişâmiyle yaşatmaktadır» diyor. 1938 yılında, İç Anadolu bölgemizde yaptığımız araştırmalar, askerî soyluluk taşıyan ZEYBEK ve SEYMEN oyunlarının, özellikle 9/4 ve 9/8'lik aksak ritimli örneklerinin yayılış bölgelerinin, Orta Anadolu'yu da içine alan, hatta Karadeniz yalı boyu bölgesinin bir kısım yerlerine kadar geniş saha içinde görülen çeşitleri, bir coğrafya, tarih ve folklor gerçeği olarak pek ilginç sonuçlar vermiştir. Nitekim, bu araştırmalarımızın sonuçlarını yayınladığımızda, bundan haberdar olan rahmetli müzikologlarımızdan Prof. Mahmut Ragıp Gazimihal, bana yazdığı bir mektupta: Kendisinin bu konu ile çok yakından ilgilendiğini, bu oyunların eski Mehterhânenin kalıntısı demek olan davul-zurnalarla oynanmasının sırf bize (Türklüğe) has olduğunu, «Bu geleneğin yaşadığı her yerde, bu ritimli asker oyunlarının yaşamasının da bir gerçeği ortaya koyduğunu» kaydediyor, konuyu tarih ve etimoloji yönlerinden araştırmanın yerinde olduğuna katıldığını bildiriyordu. Sonraları bu araştırmalarımızın sonuçlarını beraberce gözden geçirdikten sonra, merhum Profesör, çeşitli yabancı kaynakları da eleştirerek: «Zeybeklerin Soyu, Yüzyıllar Boyunca Zeybekler, Seymenler ve Oyunları» hakkında yerli ve yabancı belgelere dayanan yazılar yazmış,

yukarıdan beri belirtmeye çalıştığım görüşleri de değerlendirerek, Zeybek kelimesinin özbeöz Türk olduğunu kanıtlarıyla ortaya koymuştur.

.....

Tarihî belgelerin ışığı altında, bir kere ZEYBEK kelimesinin özbeöz Türkçe olduğu meydandadır. Zeybek, bir anlamıyla da: «Ele avuca sığmayan insan» demektir. Bu oyunların tutunup yaşatıldığı bir iki Yunan adasındaki görünüşü karşısında hiçbir Helen bilgini ve dilcisi çıkıp da; kelimenin Türkçe'den başka bir köke ait olduğuna dair bir satır bile yazmamıştır. Tam tersine olarak «Türkikos» adı ile bu oyunları, biraz da kendi havalarına ve karakterlerine uydurarak bizden aldıkları kesin olarak ifâde edilebilir.

Zeybeklik ve Zeybek oyunlar, Ege Denizi'nin ilk Türkmen konuklarının açmış oldukları yepyeni erlik ve yiğitlik çığırıdır.

Rum araştırmacılardan Ehloros adında birinin 1889'da yazdığı (Türkçe'den Rumca'ya) kâmusunda; «ZEYBEK, ZEYVEKOS, İzmir civarındaki Türk aşiret sakinlerine verilen addır» diyor ki en doğru tarif budur.

.....

Zeybek oyunlarının yayılış sahasını tespit ederken, şöyle bir soru ile karşılaşılabilir: «Zeybek oyun çeşitleri, Ege bölgesinden doğarak, buradan mı çevrelere yayılmıştır, yoksa, Oğuz boylarıyla birlikte Batı Anadolu'ya göçerek yayılan eski Türk asker oyunlarının bir tipi midir?»

Bir kere Ege bölgesinin Doğu'dan göçmüş Türkmenlere konak oluşu, hatta bu boylardan bazı kolların yakın adalara bile geçtikleri bilinen bir gerçek olduğuna göre, Zeybek ve Seymen oyunlarının Doğu'dan, Batı'ya yayılan eski Türk asker oyunları olduğu anlaşılmaktadır.

Tarihin derinliklerine girmemek şartıyla, her ne kadar bu bölgedeki Efe ve Kızanların denizci kılıkları giyinmeleri, bu oyunların Ege kıyılarından yayılmış olabileceği gibi bir yoruma götürebilirse de, bu oyunların ritim, soyluluk, söz ve yapısını etkileyen olaylar ve eski çalgıları bakımından, hatta öteki bölgelerdeki giyim ve kuşamlarına bakılarak, Selçuk Türklerinden AYDINOĞLU denizciliğinden daha öncelere çıkmasa bile, Türk asker oyunlarının bir armağanı olduğu sonucuna varmak mümkündür.

Zeybeklerin, bugünkü durumuna göre, yayılış çevresini sınırlamak gerekirse, gelişmiş en tipik merkez, Ege ve Akdeniz bölgesi olmak üzere, çevreyi alabildiğine genişleterek, ortalara doğru (Uşak, Afyon, Kütahya, Eskişehir, Ankara, Bolu, Çankırı, Kastamonu, Safranbolu) aşağılara doğru Konya'ya kadar ve Giresun'a dayanan bir şerit halinde Karadeniz kıyı bölgesine kadar uzatmak mümkündür. Akşehir'in Bermende köyünde «Aydın Zeybeği», «Bermende Zeybeği», «Harmandalı» oynanmakta ve türküleri çağırılmaktadır.

Bozkırda «Neyre, Taşbaşı, Sorkun» köylerinde «Sektirme», «Sallama» gibi aynı ritimde Zeybek oyunları olduğunu biliyoruz.

Sille'nin Tad köyünde, davul ve kavalla oynanan Zeybek adlı oyunlar vardır. Giresun'da, aynı ritimde «Micanoğlu», «Çıtakaltı», «Nazlı Kavak» gibi Zeybek havaları, mahallî olaylarla dile getirilerek çalınıp çağırılmaktadır.

Safranbolu «Seymen» türkü ve oyunları, «Açkapı», «Beyleraman», «Daşarman» gibi hâlis Zeybek ve Efe oyunları bu bölgeden başka yerlerde örnekleri olmayan yerli oyunlardır. Kastamonu'da «Sepetçioğlu, Çırdak, Yarımçırdak, Beylerbahçesi v.b.gibi» Zeybek ve Efe oyunları bu bölgenin en soylu oyunlarındandır.

Zeybek oyunlarının bütün Anadolu'ya yayılması, tıpkı türkülerde olduğu gibi, çeşitli taşıyıcılarla, özellikle askerlik temaslarıyla olduğu söylenebilir. Bununla beraber, tarihî ve folklorik araştırmalar, Ege Türklerinin bir önceki yurtlarının Ankara, Eskişehir ve Konya ovaları olduğunu göstermektedir. İç Anadolu'ya doğru aşırarak, çeşitlerinin meydana gelmesi ve halk musikisi derneklerinde, yüzyıllar boyunca yer almış olan Seymen topluluklarının da başlıca oyunlarının Zeybek çeşidi olması, bu oyunların aynı kaynaktan kopup gelen kültür dalgalarının yayılması şeklinde de yorumlanabilir.

Zeybek oyunlarının Batı'da yayılış çevresine gelince; Türk zeybeklerini, yalı Rumları, kendi şivelerine yakıştırarak ZEYBEKİKOS, TÜRKİKOS diye adlandırmışlar, bunların aracılığı ile yakın adalara geçmiş, bu adalarda oturan Türklerle beraber, Rumlar da bu oyunları benimsemişlerdir. Sözgelimi, Girit'te ZEYBEKİKOS, SAYVAKİKOS adlarıyla oynanan oyunlar, bizim Zeybek oyunlarımızdan başka bir şey değildir. Çalgıları bile davul-zurna ve BOZİKO dedikleri halis muhlis Türk çalgılarıdır.

On İki Adalar'da Zeybek oyunlarının adı TÜRKİKOS' tur.

Yunanistan'da müzik folkloru derleme ve yayınlarıyla tanınmış, Bovi adındaki İngiliz araştırıcısı; On İki Adaya Anodolu'dan geçen oyunlardan bahsederken: Kara Yunanistan'ın, Balkanların, yâni eski Türk Rumelisi'nin ve Küçük Asya'nın «ritim» lerinden 9/8'lik aksak ölçünün On İki Ada'da TÜRKİKOS adı ile oynandığından sözetmektedir. Bu ritmin zaten Türk'e has olduğunu söylemeye bile lüzum yoktur.

Atina Musiki Folklor Arşivi'nin yayınladığı resmî metin ve inceleme ciltlerinde de, bu cihet belirtilmiştir.

Bütün bu görüşlere göre, Zeybek oyunları doğu sınırı, Orta Anadolu ve batı sınırı Girit Adası olmak üzere, günümüzde, yurdun hemen hemen yarısını içine alan çevrede yaygınlığını korumaktadır.

Seymenlik'e gelince: Türk askerî kollarından olan Seymenlik'in yaşadığı her yerde bu ölçüdeki asker oyunlarının da yaşadığı bir gerçektir. Kılıkları, çalgıları ve oyunları, tüm âdetleriyle Türklük gelenekleri yaşatan bu topluluklar, sâdece halk müziği ve oyunları açısından değil, bir toplum hâdisesi, millî bir kaynaşma olarak ayrıca araştırmaya değer bir konudur.

Kısaca açıklamaya çalıştığım bu tarihî gerçek ve araştırmaların, daha nice aydınlatıcı belgelerini sıralamak mümkündür.

Bir takım indî faraziyeler, çürük iddialar, millî kültür varlığımıza gölge düşürmeyi alışkanlık haline getirmiş olanların boş çabasından başka bir şey değildir.

RUHİ SU İLE "ZEYBEKLER" ÜSTÜNE SÖYLEŞİ

— Zeybekler'in sizce önemi, özellikleri neler?

— Bilindiği gibi, bir halk türküleri albümü hazırlıyordum. Bu albümün içinde zeybek türkülerinden oluşan bir uzunçaların da bulunmasını uygun görmüştüm. "Zeybekler" bu amaçla çıktı. Bu çalışmalarım sırasında, gerek zeybek türküleri hakkında bilgimizin çok eksik olduğunu, gerekse var olan bilgilerin hiçbir bilimsel temele dayanmadığını görerek üzüldüğümü belirtmeliyim. Zeybeklerin kökeni hakkında açıklayıcı, bilimsel kaynaklardan tümüyle yoksunuz. Bütün bildiğimiz, tanıyabildiğimiz, görebildiğimiz yaşlı zeybeklerden ve zeybek olaylarından yansıyanlardır. Bu kurum vaktiyle nasılmış, nasıl bir amaçla kurulmuş, bugün bilinmiyor. Bildiğimiz dönem içindeki zeybekliğin tüm görüntüsü dağlarda, yasadışı, silahlı bir yaşam süren insanlar olduklarıdır.

— Zeybeklik hakkındaki yüzeysel bilgilerimiz, bu kurumun Ege dolaylarına özgü olduğu kanısını uyandırır. Gerçekten böyle mi?

— Böyle bir kanı vardır, ama ortada başka olgular da var. Eskişehir ve Konya'nın kaşıklı zeybekleri, Kastamonu'nun Sepetçioğlu zeybeği, Ankara zeybeği gibi örnekler, zeybekliğin Anadolu'da Ege'nin dışına taşmış bir olay olarak geliştiğini gösteriyor. Ama ben plakta genellikle Ege bölgesi zeybekleri üzerinde yoğunlaşan bir çalışma yaptım.

— Zeybekliğin tarihçesine ilişkin bilgilerimiz ne denli doyurucu?

— Zeybekliği Ahilerden Dyonisos ayinlerine ve o zamanın dağlardaki av törenlerine kadar götürenler var. Tüm bunların hiçbir kanıtı, belgesi yok. Yalnızca söylenti. Bugün ise zeybeklik o yasadışı biçimiyle bile tümüyle tarihe karışmış görünüyor. Yakın tarihimizden ve tanıyabildiğimiz ünlü efelerimizden öğrendiklerimize gelince, zeybeklik kendine özgü töreleri,

giysileri, rütbeleri ve oyunlarıyla adeta dinsel bir niteliği de bulunan yasadışı, silahlı, örgütsel bir kurum, başlangıçta belki bir meslek örgütü, belki —Akşehir'in sıra yârenlerinde olduğu gibi— bir dostluk ve yiğitlik kuruluşu, belki de yerel bir güvenlik gücüydü. Sonra yavaş yavaş yozlaştı, bildiğimiz yasadışı sürece girdi. Bu süreç içinde bir kısmı bireysel eşkıyalığa düşecek kadar çaresiz kaldı. Bir kısmı da Yörük Ali Efe ve Demirci Mehmet Efe'de olduğu gibi, örgütleriyle birlikte Kurtuluş Savaşı'na katılarak yüze çıktı ve yasal olan yaşama döndü. Böylece de bugün kala kala folklorumuzun güzel zeybek oyunlarıyla türküler kaldı sadece.

— Müzik türü olarak zeybeğin özellikleri neler?

— Halk türkülerimizin bir devamı sayılır. Tür sözcüğünün içine girmesinin nedeni, zeybek sözcüğü altında anılmasından ileri gelir. Yoksa, içerik olarak bir olay çevresinde yine halkın acılarını, sevinçlerini, özlemlerini yansıtmakta, diğer türkülerimiz gibidir. Yaratıcısı yine halktır. Bir özelliği vardır: Genellikle ritimleri dokuz vuruşludur. Ama bu dokuz vuruşluluk yalnız zeybeklere özgü bir ritim biçimi değildir. Bazıları yalnızca ağıt biçimindedir, oyunu yoktur. Bazıları ise ağıdıyla birlikte oyun halindedir. Kimilerinin türküsü yoktur, yalnız oyun biçimindedir. Türkülü ve yalnızca çalgılı olanları vardır.

— Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden derlediğinizi söylediğinize göre, bu bölgelere özgü yöresel özellikleri konusunda farklarını nasıl belirlediniz?

— Yerel özellikler gösteriyorlar, ama tümü de anonim. Belli bir olay ya da kişi üzerine yakılmış da olsalar, yine anonim nitelik taşıyorlar.

— Müzik çalışmalarınız kapsamında, belirli halk müziği türleri üzerine derinlemesine araştırmalar oldukça yoğun bir yer alıyor. Bu çalışmalarınız ne alanlarda oldu, bundan sonra ne tür araştırmalar ve derlemeler yapmayı düşünüyorsunuz?

— Müzikle kırk yıldan beri uğraşıyorum. On yedi yıldan beri de plak çalışmaları yapıyorum. Kanımca, geleneksel müziğimizin tüm sanatçılarının, bestecileri, yorumcularıyla batı mü-

ziği eğitiminden geçmeleri kaçınılmaz gözüküyor. Aksi halde, müziğimizin bir adım ileri gitmesi bile olanaksızdır. Kuşkusuz, bu anlamdaki bir gelişme, toplum kültürünün genel gelişmesinden soyutlanamaz.

— *Bundan sonraki çalışmalarınız neler olacak?*

— Türküler üzerindeki çalışmalarımı bir kitapta toplamamı çok önerdi dostlarım. Türküler üzerindeki çalışmam bir ses çalışması idi. Bu nedenle plaklar yapmayı çalışmalarımın kalıcılığı açısından daha sağlam bir yol olarak gördüm. Bu arada türküler hakkında, türkülerin söylenişi hakkında, müziğimizin genel durumu hakkında yazılar yazdım, konuşmalar yaptım.

— *Yani, gelecekte bu konuda bir kitap yazmanız söz konusu mu?*

— Ses çalışmalarımı kitapta örneklemek çok güçtür. Bu nedenle plak yapmayı sürdürmeyi daha sağlıklı buluyorum.

Konuşan: Bülent Berkman

(Milliyet Sanat Dergisi, 40/15 Ocak 1982)

ALI DA VERİN BENİM BARUDUMA SAÇMAMA

Muğla
Galip Bilgili - Rukiye Gulten **M. Sarısözen**

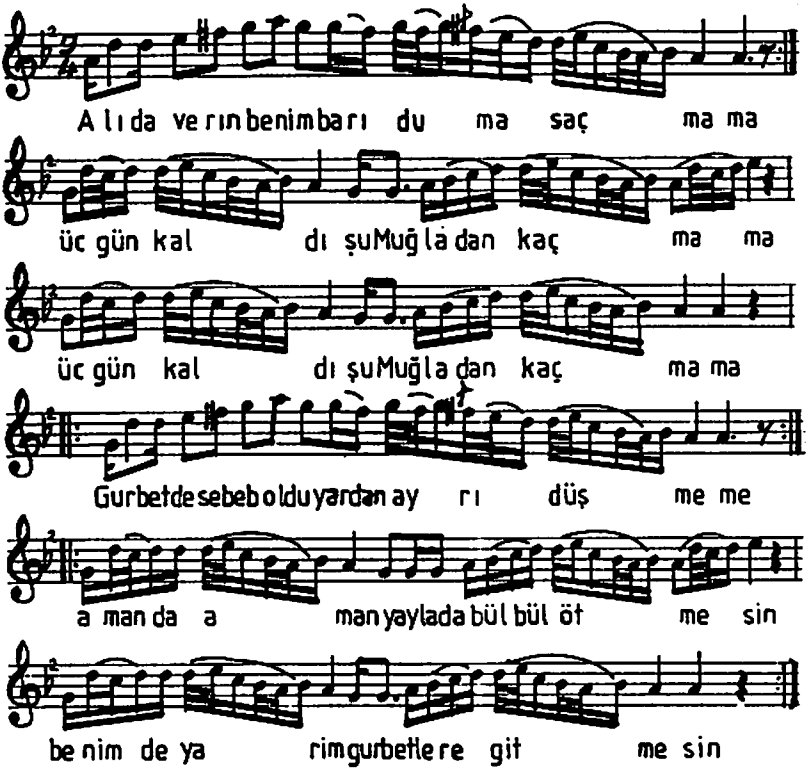

ALI DA VERİN BENİM BARUDUMA SAÇMAMA

Alı da verin benim baruduma saçmama,
Üç kaldı şu Muğla'dan kaçmama,
Gurbet de sebep oldu yârdan ayrı düşmeme.

Kavuştak { Aman aman yaylada bülbül ötmesin,
Benim de yârim gurbetlere gitmesin.

Aman da karanfili saksılarda kuruttum,
Soyunu da billûrlarda durulttum,
Aman da ben yârimi görmeyi unuttum.

Kavuştak

ÇAY BENİM ÇEŞME BENİM

Korkuteli
Hayrettin Çelik

Nida Tüfekçi-Yücel Paşmakçı

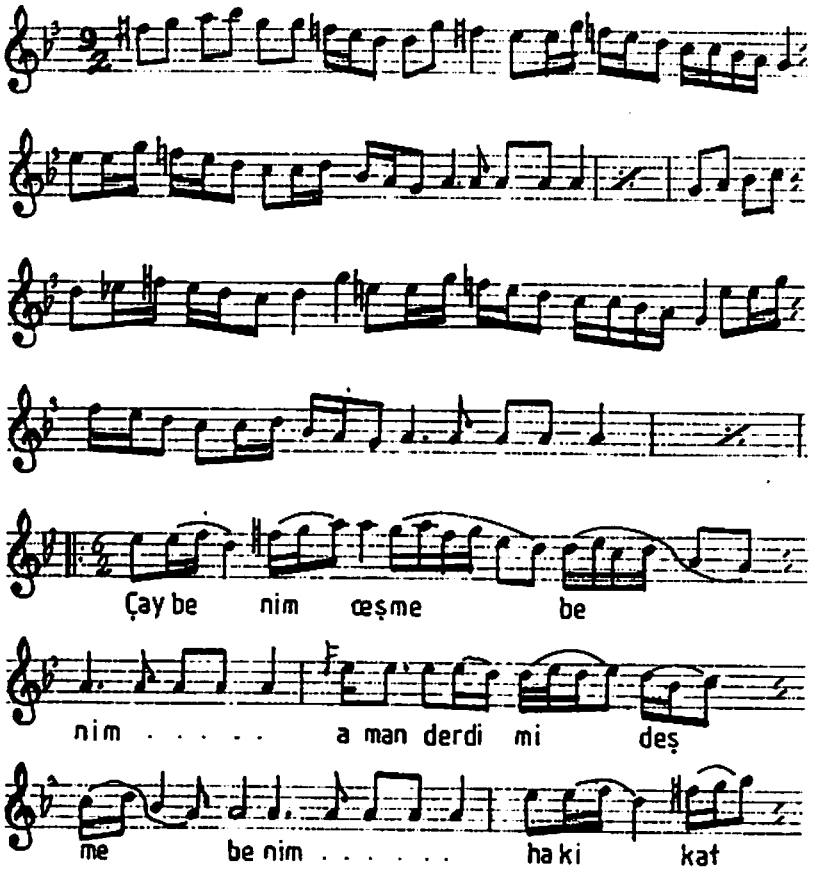

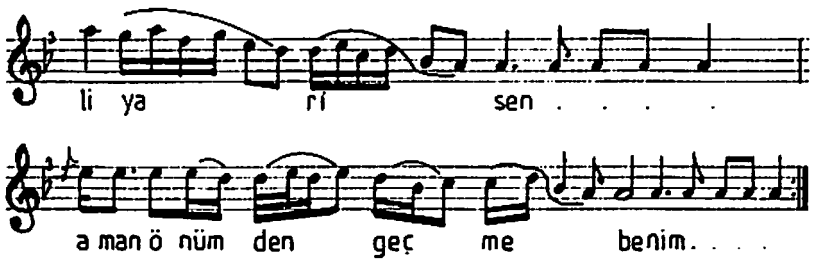

ÇAY BENİM ÇEŞME BENİM

Çay benim, çeşme benim,
Aman derdimi deşme benim,
Hakikatlı yâr isen,
Aman önümden geçme benim.

Al yazmam dalda galdı,
Aman gözlerim yolda galdı,
Yıkılası meyhane,
Aman serhoşum nerde galdı?

AH BİR ATAŞ VER

(Zeybek)

İzmir

Çetin Bozalan **Durmuş Yazıcıoğlu**

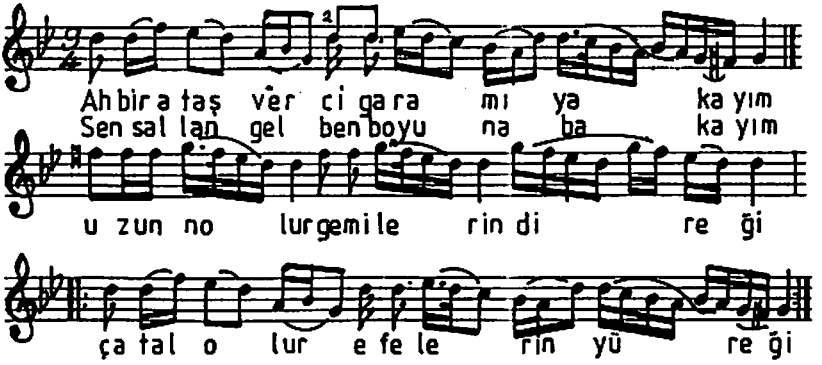

BİR ATAŞ VER

Bir ataş ver cigaramı yakayım,
Sen sallan gel, ben boyuna bakayım,
Ak gerdana beşibirlik takayım.

Kavuştak { Diyemem, diyemem dillerin yeter,
Bana yastık kardan beyaz kolların yeter.

Ayva dibi serin olur yatmaya,
Kızlar gelmiş sürüsüylen bakmaya,
Altın ister kollarına dakmaya (takmaya).

Ah ülen, vah ülen diyen dillerin yeter,
Bana yastık kardan beyaz kolların yeter.

Sandıklı'nın bahçeleri hendekli,
Mostar Ali geliyor dayan (kahpe) Sandıklı,
Şimdiki kızlar şeker yemez fındıklı.

Kavuştak

Sandıklı yollarına hanları yaptırdım
Gelen (geçen) haydutları zindana attırdım
Ak gerdana beşibirlik daktırdım.

Ah ülen, vah ülen diyen dillerin yeter,
Bana yastık kardan beyaz kolların yeter.

Alıverin tabancamın dışını,
Ben garibim sil gözünün yaşını,
Yetirdim de kimler bulmuş eşini.

Kavuştak

İZMİR'İN KAVAKLARI

İzmir

Ekrem Güyer

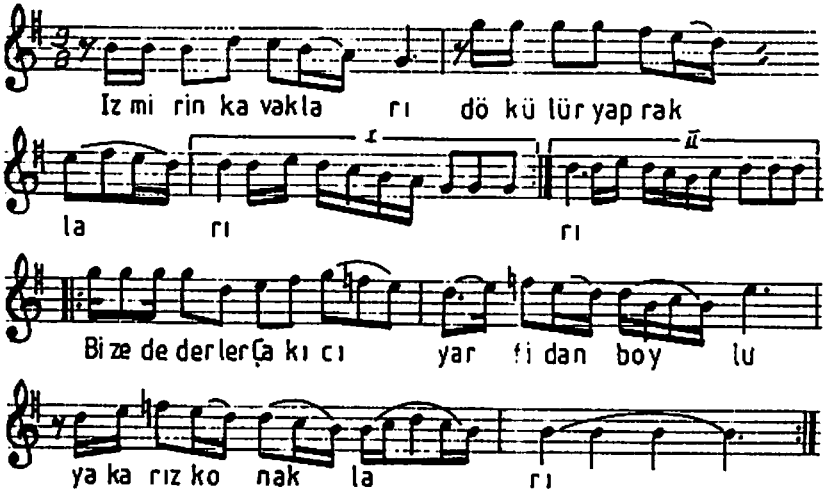

İZMİR'İN KAVAKLARI

İzmirin kavakları,
Dökülür yaprakları,
Bize de derler Çakıcı,
Yâr fidan boylum,
Yakarız konakları.

Selvi senden uzun yok,
Yaprağında düzüm yok,
Kamalı da Zeybek vuruldu,
Yâr fidan boylum,
Çakıcı'ya sözüm yok.

Ödemiş kavakları,
Tellidir yaprakları,
Bana da Çakıcı derler,
Yâr fidan boylum,
Yakarım konakları.

Atma da Mehmet vurursun,
Sonra da pişman olursun,
Bana da Çakıcı derler,
Yâr fidan boylum,
Her yanım fişek dolu.

Çakıcı da dağdan iniyor,
Mor fesini giyiyor,
Ona da Çakıcı derler,
Yâr fidan boylu,
Her yanı kurşun dolu.

Çakıcı da dağdan iniyor,
Korku nedir bilmiyor,
Ona da Çakıcı derler,
Yâr fidan boylu,
Her yanı fişek dolu.

Çakıcı attan inmem diyor,
Mor fesi giymem diyor,
Ona da Çakıcı derler,
Yâr fidan boylu,
Her yanı fişek dolu.

Çakıcı'nın mor fesi,
İzmir'den gelir sesi,
Ona da Çakıcı derler,
Yâr fidan boylu,
Nice canlar yakıyor.

ARDIÇTANDIR KUYULARIN KOVASI

Burdur
Hamit Çine **Mustafa Hoşsu**

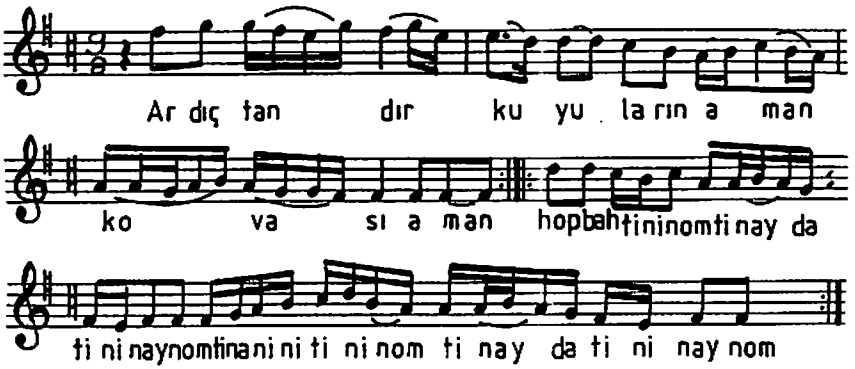

ARDIÇTANDIR KUYULARIN KOVASI

Ardıçtandır kuyuların aman kovası,
Ah suya koyvermiyor gızın aman anası.

Kavuştak { Hopbah tininom tinayda tininaynom,
Tinanini tininom tinayda tininaynom.

Adıçtandır kuyuların aman sereni,
Ben severim el demeden aman geleni.

Kavuştak

Uzun olur kuyuların aman zenciri,
Ben severim güzellerin aman gencini.

Kavuştak

YÖRÜK ALİ

Aydın

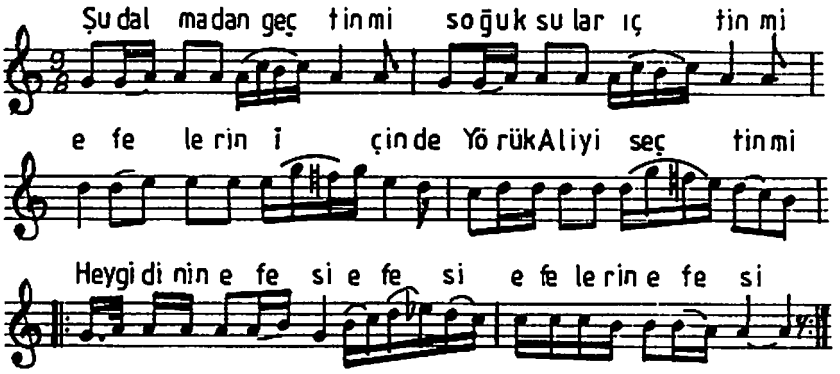

YÖRÜK ALİ

Şu dalmadan geçtin mi?
Soğuk sular içtin mi?
Efelerin içinde,
Yörük Ali'yi seçtin mi?

Kavuştak { Hey gidinin efesi,
Efesi, efelerin efesi.

Şu dalmanın çeşmesi,
Ne hoş olur içmesi,
Yörük de Ali'yi sorarsan,
Efelerin seçmesi.

Kavuştak

Cepkeninin kolları,
Parıldıyor pulları,
Yörük de Ali geliyor,
Açıl Aydın yolları.

Kavuştak

CEMİLEMİN GEÇTİĞİ YOLLAR

Acıpayam

Mansur Kaymak

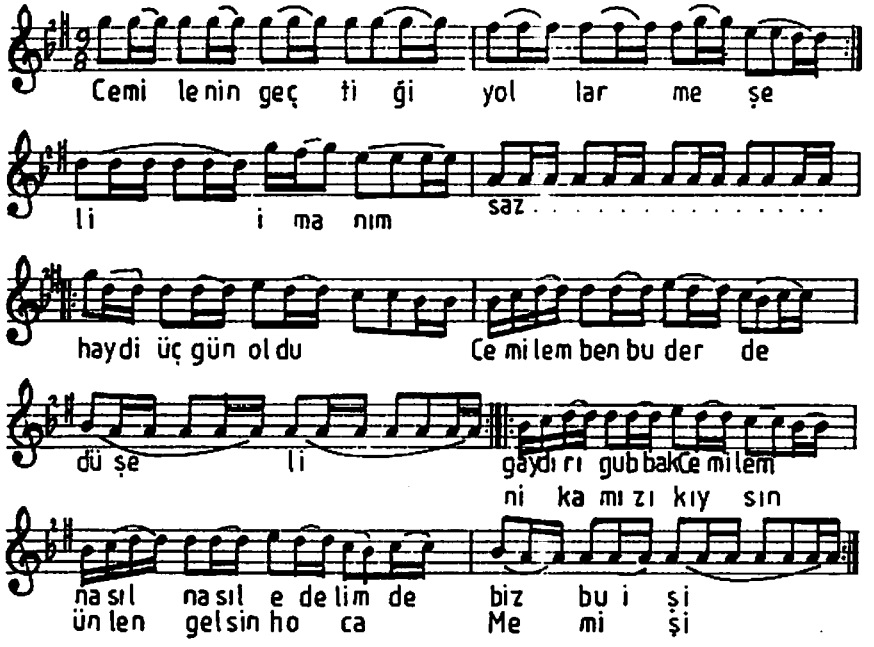

CEMİLEMİN GEÇTİĞİ YOLLAR

Cemilemin gezdiği dağlar meşeli imanım,
Haydi üç gün oldu Cemilem ben bu derde düşeli.

Kavuştak { Gaydırı gubbak Cemilem,
Nasıl nasıl edelim biz bu işe?
Nikâhımızı gıysın ünnen gelin hoca
Memiş'e.

Cemile kız ne gezersin hayatta,
Basma da fistan parlak botin ayakta.

Kavuştak

Cemilem sen bu yayladan gideli imanım,
Haydi deli oldum Cemilem senden ayrı düşeli.

Kavuştak

İSLÂMOĞLU
(Yiğitlik Türküsü)

Afyon
Cemal Altıniğne — **Nazım Bursalıoğlu**

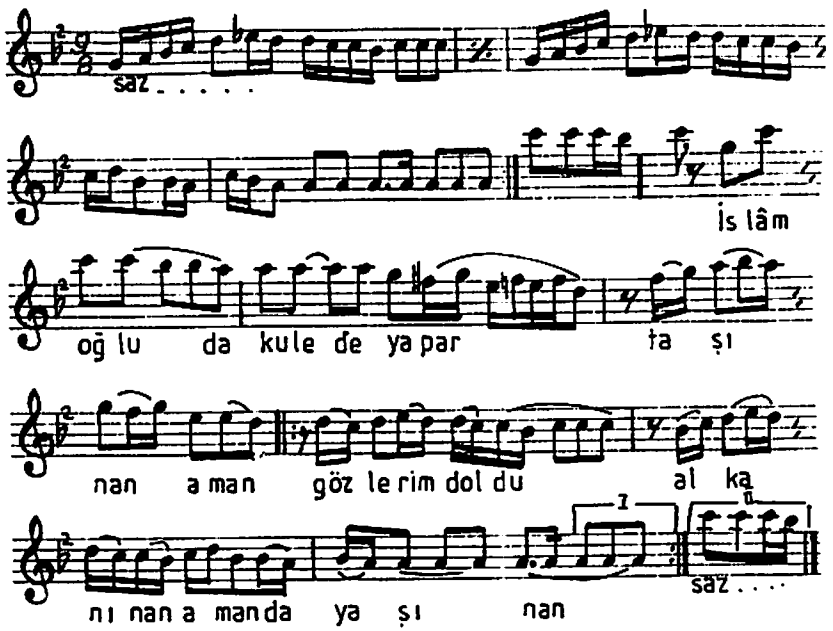

İSLÂMOĞLU

İslâmoğlu kule yapar taşınan,
Gözlerim doldu al kanınan yaşınan,
Nere (ye) gidem bu talihsiz başınan.

Kavuştak { Beri gel, beri gel, ben adam yemem,
Şunun şöylesine ben yârim demem.

İslâmoğlu çifte yapar kuleyi,
Kır at dursun, çekin İsli Kula'yı,
Görülmez mi bu işlerin kolayı?

Eyvahlar olsun saçlı doru şânına
Beş yüz çakmak çalan gelsin yânıma

İslâmoğlu derler benim adım,
Tavlada bağlı kaldı kır atım,
Düşmanları öldürmekti murâdım.

N'olaydı, n'olaydı gündüz olaydı
Can Mustafam düşmanları göreydi

İslâmoğlu inip gelir yokuştan,
Her yanları görünmüyor gümüşten,
Billahi vebâlim yoktur bu işten.

Bereli de her yanları bereli,
Biz severiz kara gözlü dilberi.

İslâmoğlu kulelerin yıkılsın,
Yıkılsın da yerine bostan ekilsin,
Hey kaymakam senin de belin bükülsün.

Yazık oldu saçlı doru şânına,
Beş yüz çakmak çalan gelsin yânıma.

Cevizin dalını nacakladılar,
Kellesiz gövdeyi kucakladılar,
Kaymakam bey seni acapladılar.

Hükümet önünde dikili taşı,
Hâkime gösterin gövdesiz başı.

Yeşil çam üstünde leylek yuvası,
Yeşillendi Karahisar ovası,
Kıyma bana hey canından bulası.

Kavuştak

Merdiven altında büküldü belim,
Nereye varsam da ayrılık-ölüm,
Çifte guburlara değmedi elim.

ÇEMBERİM DALDA KALDI

(Çember Havası)

Afyon
Abdullah Uluçelik **Osman Attila**

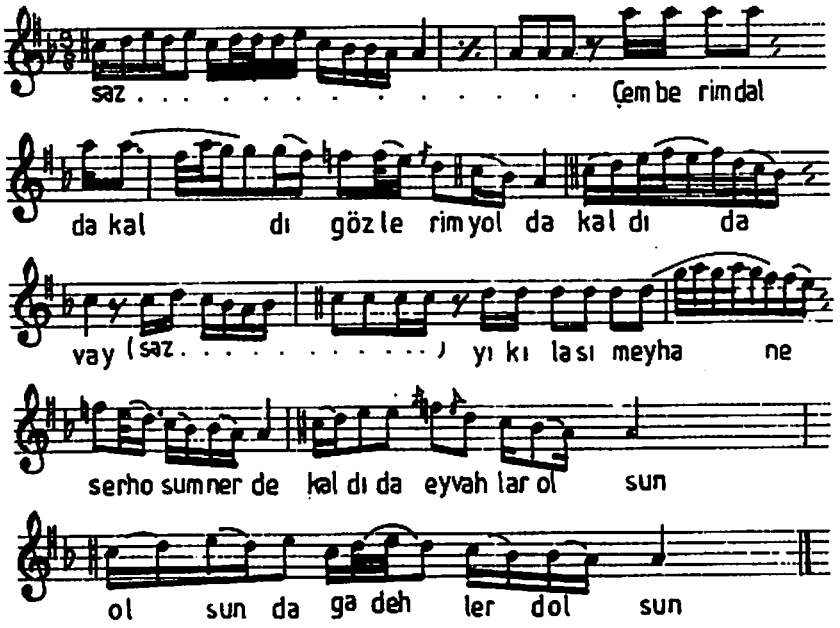

ÇEMBERİM DALDA KALDI

Çemberim dalda kaldı,
Gözlerim yolda kaldı,
Yıkılası meyhâne,
Serhoşum nerde kaldı?

Kavuştak { Eyvahlar olsun!
Olsun da kadehler dolsun,
Dolsun da sabahlar olsun.

Kalenin ardı pınar,
Elimi soksam donar,
Ne kız oldum, ne gelin,
Yüreğim ona yanar.

Kavuştak

Dam üstünde durayım,
Av gelirse vurayım,
Yassılın karlı dağlar,
Ben yârimi göreyim.

Kavuştak

Çemberim yola yola,
Ben düştüm gurbet ele,
Ben o yârdan ayrılmam,
Meğer ölüm ayıra.

Kavuştak

A pınar eşme pınar,
Derdimi deşme pınar,
O yâr suya gelirse,
Su ver, söyleşme pınar.

Kavuştak

Ey sokakla sokaklar,
Yârim şeker ufaklar,
Pul pul olsun dökülsün,
Seni öpen dudaklar.

Kavuştak

Çemberimin yeşili,
Kaybettim eşimi,
Çemberim sende kalsın,
Sil gözünün yaşını.

Kavuştak

Şu derenin kurt izi,
Çevirdi düşman bizi,
Çeviren düşman olsun,
Mevlâm kavuştur bizi.

Kavuştak

Kayalar buz bağladı,
Avcılar iz bağladı,
Beni bir gelin vurdu,
Yaramı kız bağladı.

Kavuştak

Gidiyorum işte gör,
Hayalde gör, düşte gör,
Beni beğenmez iken,
Bir zâlime düş de gör.

Kavuştak

AL YAZMA ZEYBEĞİ

(Çeşitleme)

Burdur-Yeşilova
Hüseyin Kayhan

Behiç Çine

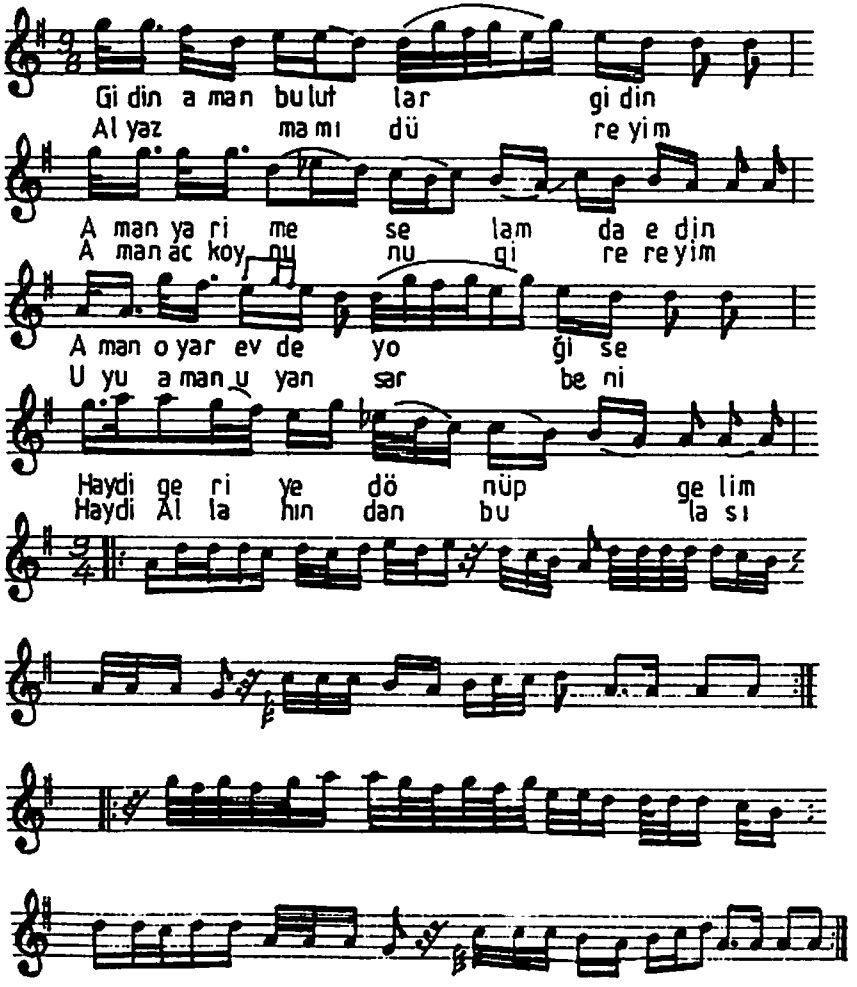

AL YAZMA ZEYBEĞİ

Gidin bulutlar gidin,
Aman yârime selam edin.
Aman o yâr evde yoğ ise,
Haydi geriye dönüp gelin.

Al yazmamı düreyim,
Aman aç koynunu gireyim,
Uyu aman uyan sar beni,
Haydi yâr olduğun bileyim.

Al yazmamın oyası,
Aman kaşa vurmuş boyası,
Gelcem aman dedin de gelmedin,
Allahından bulası.

BAHÇALARDA KUM DARI

Fethiye
Mustafa Coşkun **Mustafa Hoşsu**

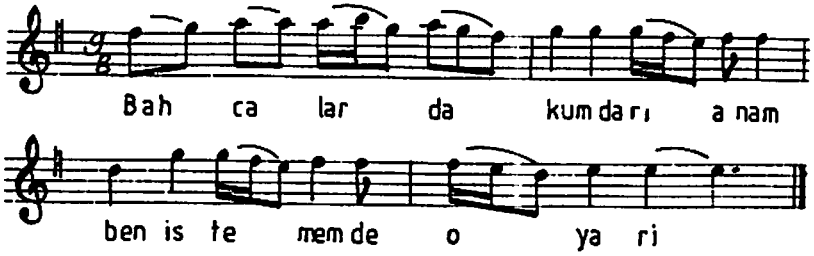

BAHÇALARDA KUM DARI

Bahçalarda kum darı,
Aman ben istemen o yâri,
Olursa bir yâr olsun anam,
On parmağı da kınalı.

Bahçalarda indrişah,
Boyu uzun kendi şah,
İki gönül bir olsa,
Ayıramaz padişah.

Kavuştak
Aman aman aman da,
Ben dayanamam.
Sen küçücüksün de,
Ben güvenemem.

MENDİLİ OYALADIM
(Kadın Zeybeği)

Balıkesir **İdil Öztamer**

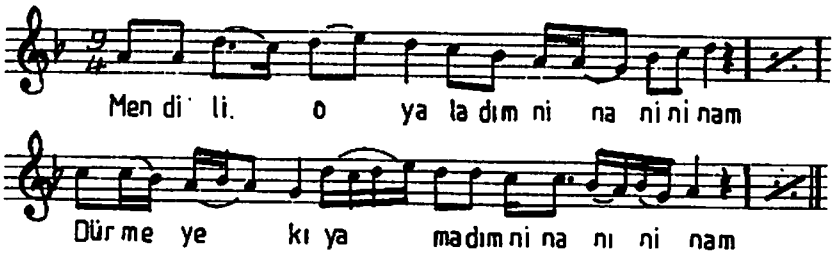

MENDİLİ OYALADIM

Mendili oyaladım (nina nini nam),
Dürmeye kıyamadım (nina nini nam),
Dürmeye kıyamazken (nina nini nam),
Nazlı yâre yolladım (nina nini nam).

Sizin evle bizim ev (nina nini nam),
On adımdır arası (nina nini nam),
Nazlı yârin sevdası (nina nini nam),
Bana yürek yarası (nina nini nam).

SÖĞÜD'ÜN ERENLERİ

(Söğüt Zeybeği)

Söğüt
Mustafa Şimşek

M. Sarısözen

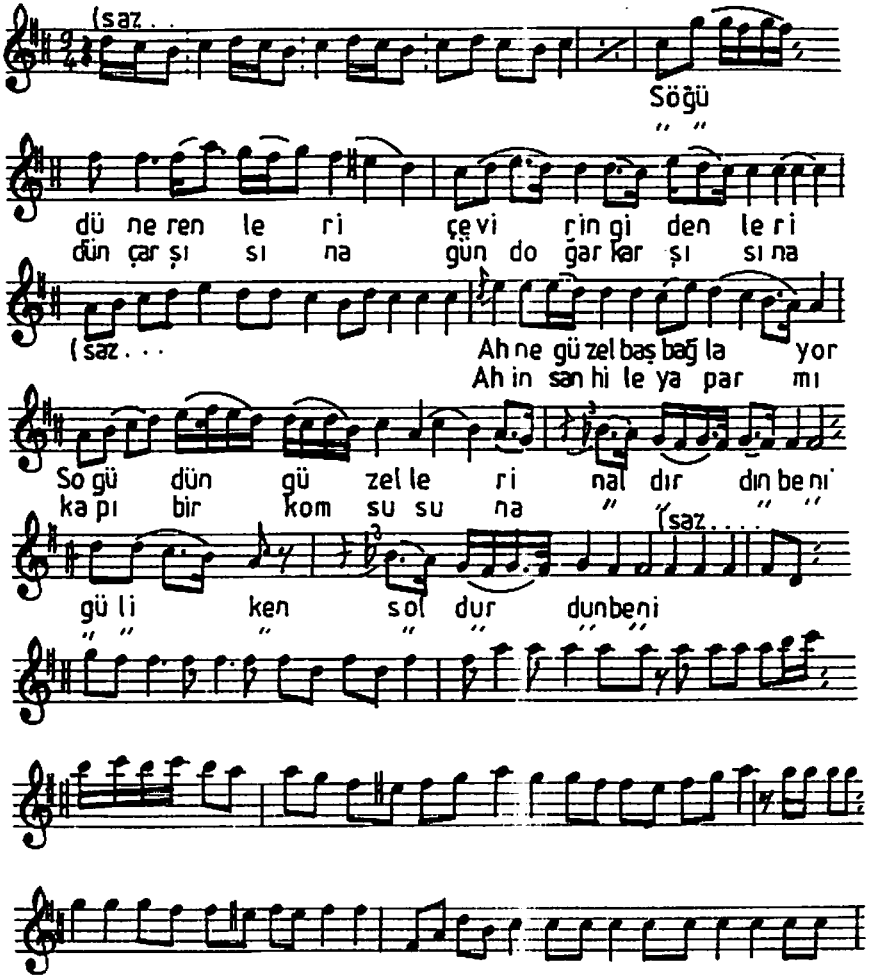

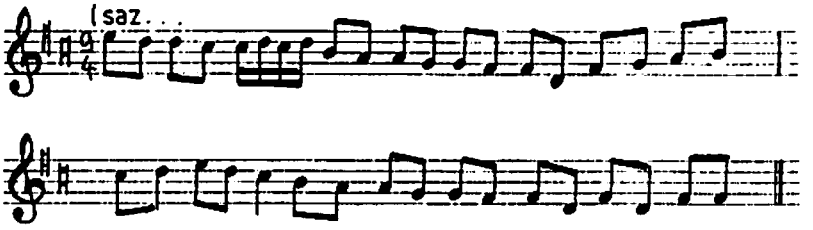

SÖĞÜD'ÜN ERENLERİ

Söğüd'ün erenleri,
Çevirin gidenleri,
Ah ... ne güzel baş bağlıyor,
Söğüd'ün güzelleri.

Kavuştak { Naldırdın beni,
Gül iken soldurdun beni.

Söğüd'ün çarşısına,
Gün doğar karşısına,
İnsan hile yapar mı,
Kapı bir komşusuna?

Kavuştak

SEPETÇİOĞLU
(Zeybek)

Kastamonu
Mümin Meydani - Avni Özbenli **M.Sarısözen**

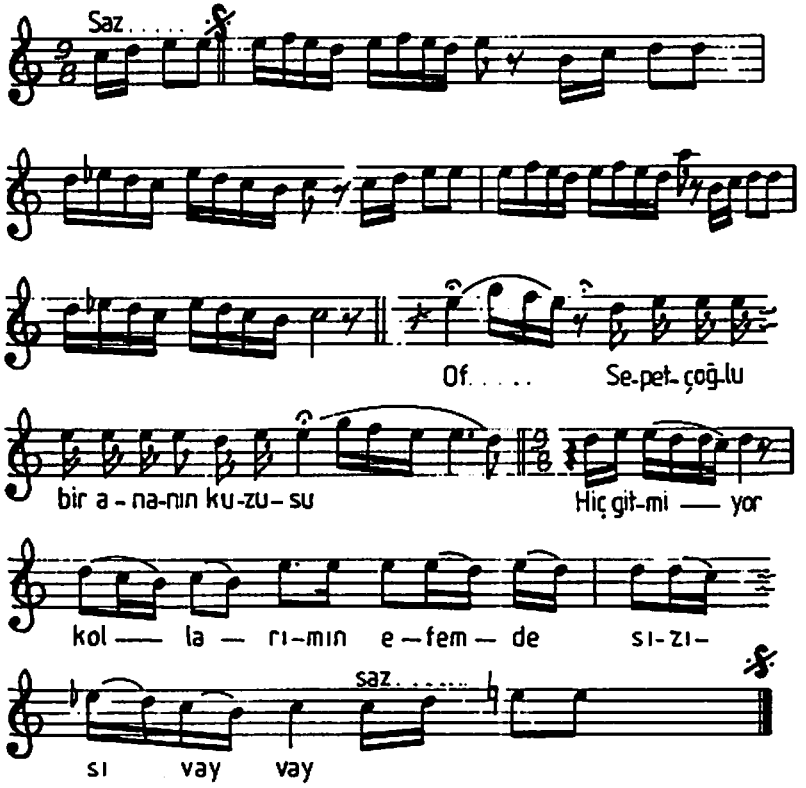

SEPETÇİOĞLU

Sepetçioğlu bir ananın kuzusu,
Hiç gitmiyor kollarımdan efem de sızısı, vay vay!
Böyle imiş alnımızın yazısı
Yassıl dağlar yassıl, Osman efem de geliyor, vay vay!

Kalk gidelim kışla önüne aşağı,
Salıvermiş ince belden efem de kuşağı, vay vay!
Yaman olur Kastamonu uşağı,
Yassıl dağlar yassıl, Osman efem de geliyor, vay vay!

ANTALYA'NIN MOR ÜZÜMÜ

Antalya

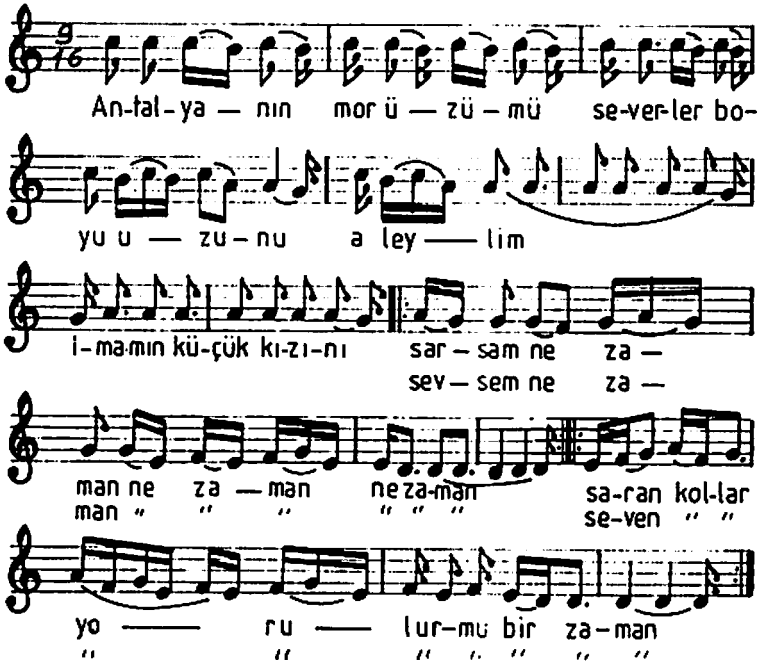

ANTALYA'NIN MOR ÜZÜMÜ

Antalya'nın mor üzümü,
Severler boyu uzunu a leylim.
İmamın küçük kızını,
Sarsam ne zaman, ne zaman?
Sevsem ne zaman, ne zaman?

Kavuştak { Saran kollar yorulur mu bir zaman?
Seven kollar yorulur mu bir zaman?

Antalya'nın kuyuları,
Çayır çimen kıyıları a leylim.
Avdan gelir dayıları,
Sarsam ne zaman, ne zaman?
Sevsem ne zaman, ne zaman?

Kavuştak

Antalya'nın altı bakır,
Atlar gelir şakır şakır a leylim,
Sevdiğimin gözü çakır.
Sarsam ne zaman, ne zaman?
Sevsen ne zaman, ne zaman?

Kavuştak

KAR MI YAĞDI KÜTAHYA'NIN DAĞINA?

Kütahya

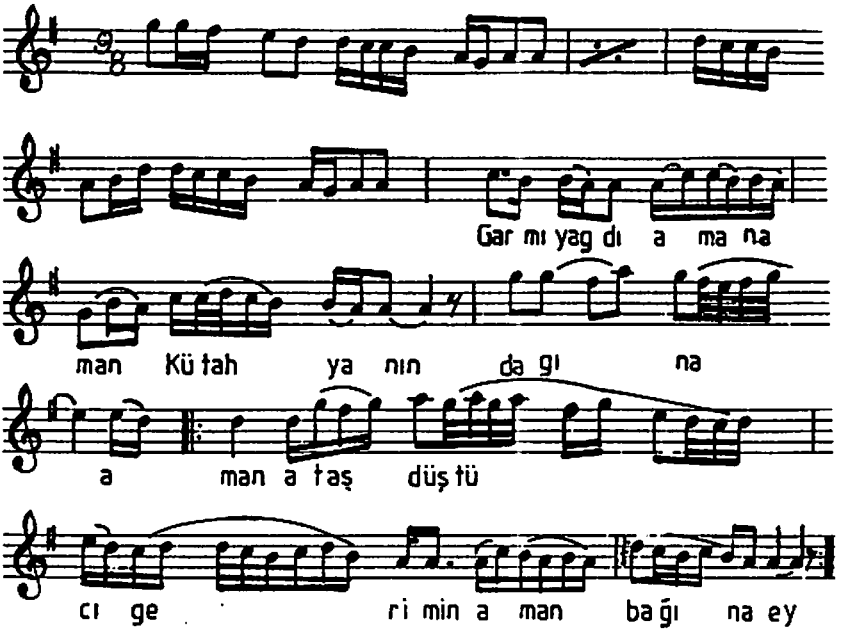

KAR MI YAĞDI KÜTAHYA'NIN DAĞINA?

Kar mı yağdı aman aman Kütahya'nın dağına aman,
Ateş düştü ciğerimin aman bağına ey!
Gül donatmış aman aman şalvarının ağına aman,
Gayırma sevdiğim gün böyle kalmaz ey!
Yanar yüreğimin ataşı sönmez ey!

Çubuğum yok aman aman, yol üstüne uzatsam aman,
Dermanım yok yâr yolunu aman, gözetsem ey!
Menendin yok aman aman, seni kime benzetsem aman,
A dağlar, ey dağlar, lâleli dağlar ey!
Elleri koynunda bir gelin ağlar ey!

Melek misin aman aman, yeşil donlar giyersin aman,
Cellat mısın tatlı cana aman, kıyarsın ey!
Çocuk musun aman aman, el sözüne uyarsın aman,
Açıldı çiçekler, gelmedi yazlar ey!
Elleri koynunda bir gelin ağlar ey!

HAYDİ GÜZELİM
(Kırık Zeybek)

Afyon

Mustafa Hoşsu

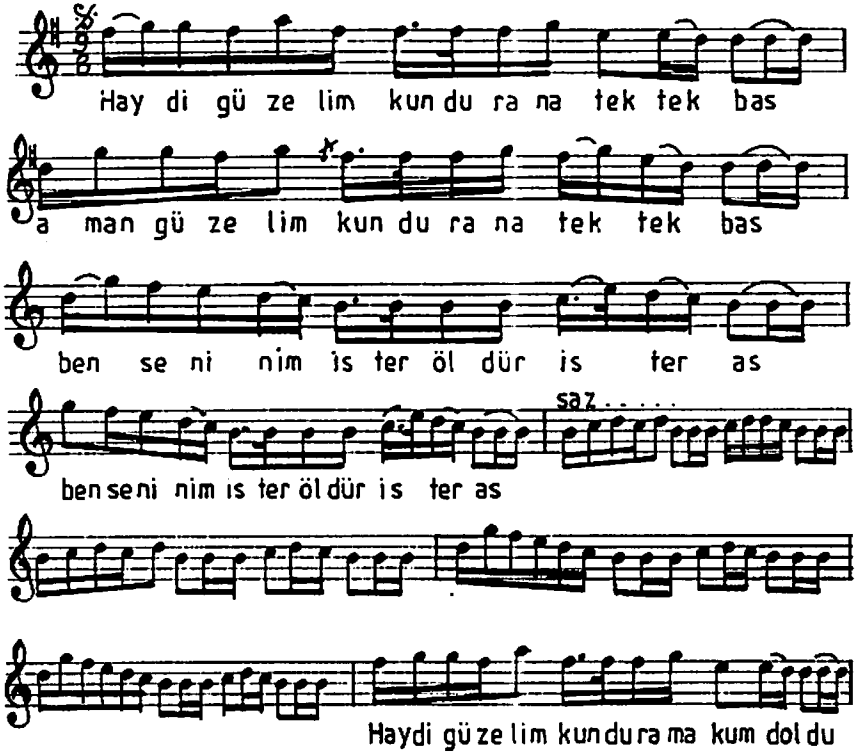

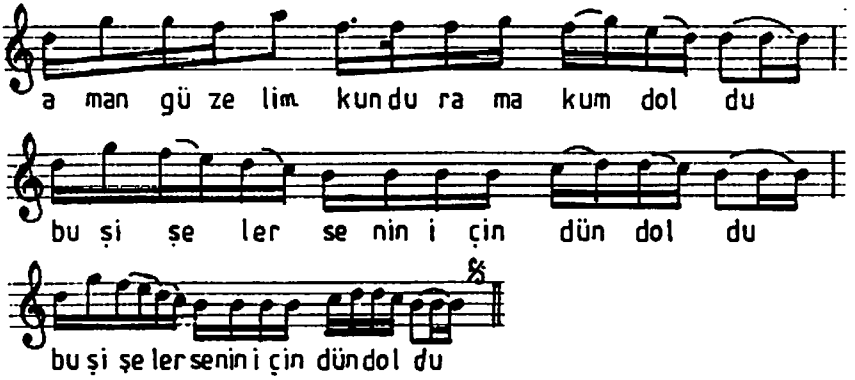

HAYDİ GÜZELİM

Haydi güzelim kundurana tek tek bas,
Aman güzelim kundurana tek tek bas.
Ben olayım sürünüzün çobanı,
Ben olayım sürünüzün çobanı.

Haydi güzelim kundurama kum doldu,
Aman güzelim kundurama kum doldu.
Bu şişeler senin için dün doldu,
Bu şişeler senin için dün doldu.

EVLERİNİN ÖNÜ MERSİN

Isparta
Kadir Acar **M. Sarısözen**

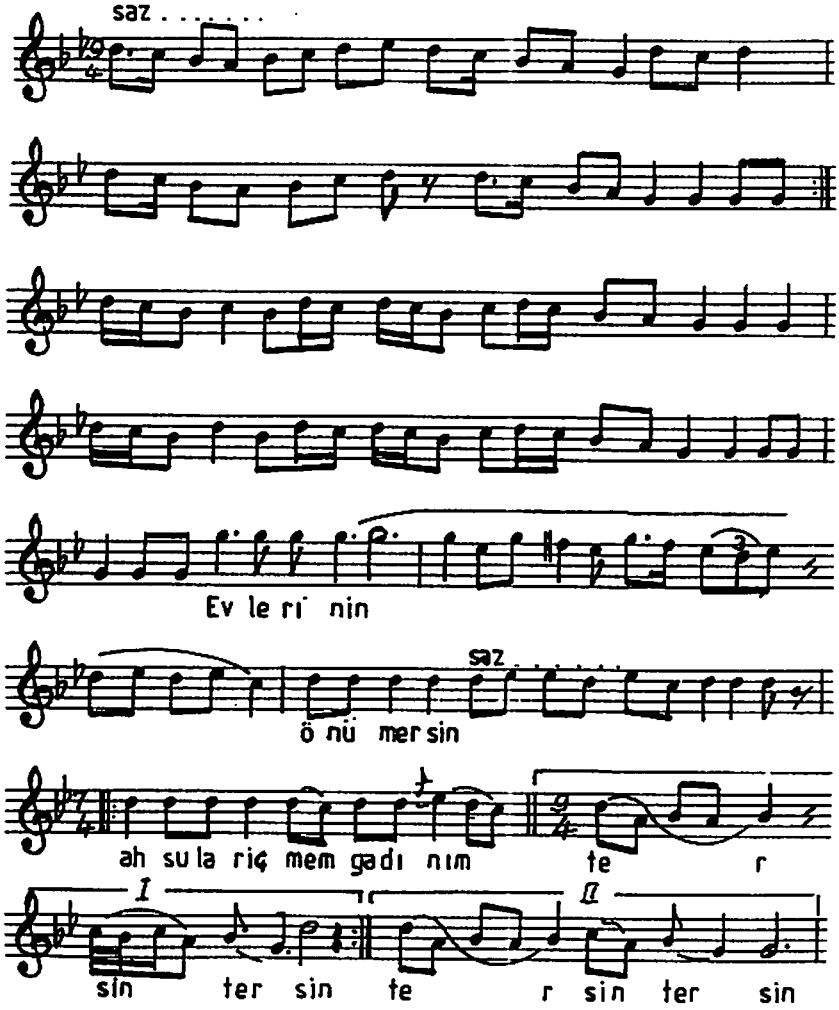

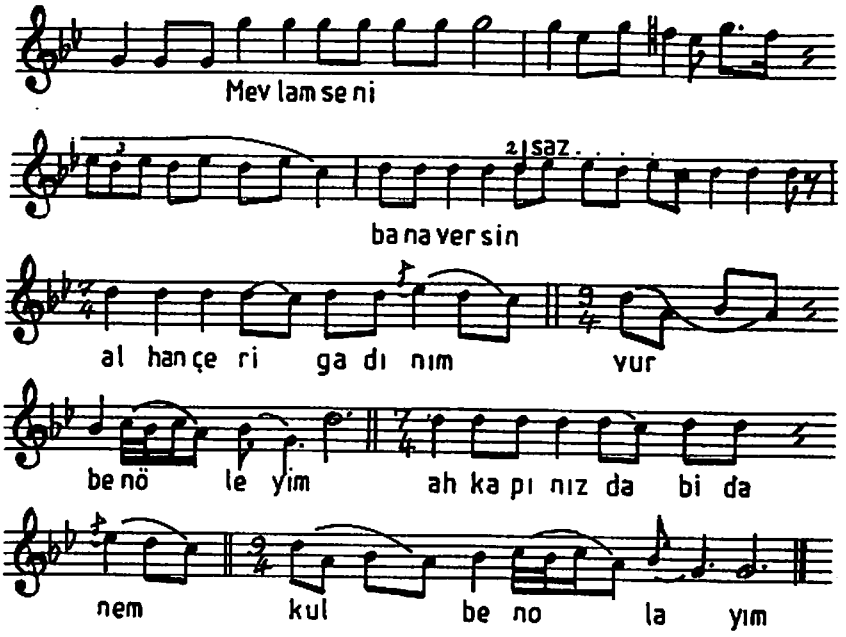

EVLERİNİN ÖNÜ MERSİN

Evlerinin önü mersin,
Ah sular içmem gadınım tersin tersin,
Mevlâm seni bana versin.

Kavuştak { Al hançeri gadınım, vur ben öleyim,
Ah kapınızda bidanem, kul ben olayım.

Evlerinin önü susam,
Ah su bulsam da gadınım, çevremi yusam,
Açsam yüzünü baksam dursam.

Kavuştak

GEMİDEYİM GEMİDE

Burdur
Hamit Çine

M. Sarısözen

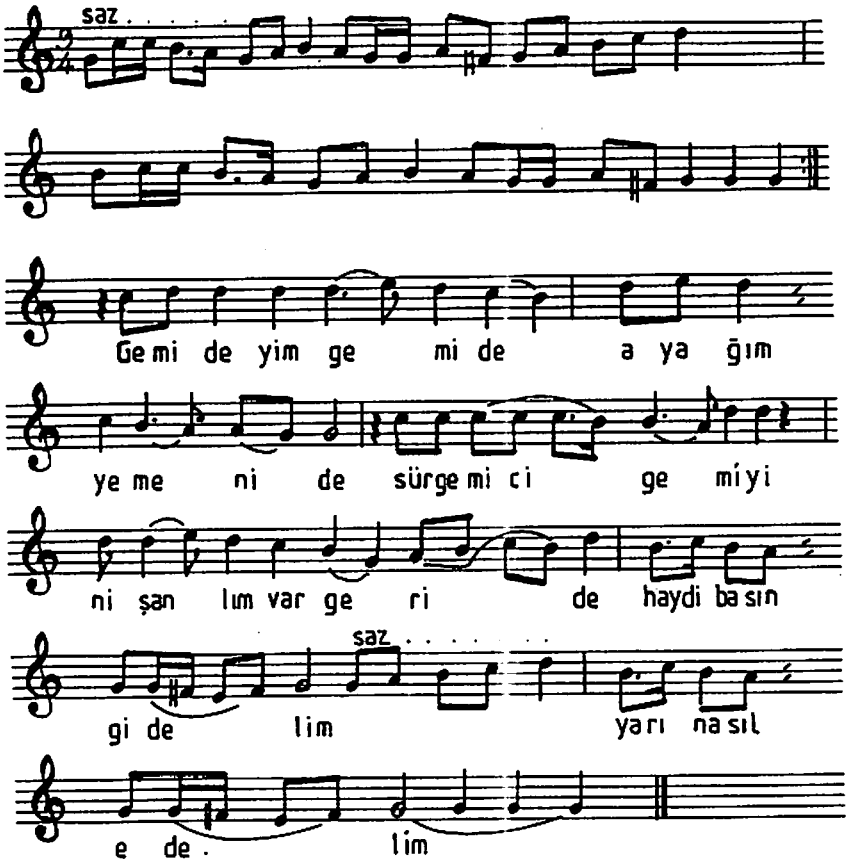

GEMİDEYİM GEMİDE

Gemideyim gemide,
Ayağım yemenide.
Sür gemici gemiyi,
Nişanlım var geride.

Kavuştak { Haydi basın gedelim,
Yâr nasıl edelim.

Geminin başındayım,
On sekiz yaşındayım.
On iki yaştan beri,
Şu kızın peşindeyim.

Kavuştak

Gemi gelir yanaşır,
İçi dolu çamaşır,
Yâr kapıdan girince,
Bakan gözler kamaşır.

Kavuştak

PORTAKALIM TEKERLENDİ

Silifke
Cavit Erdem **Ahmet Yamacı**

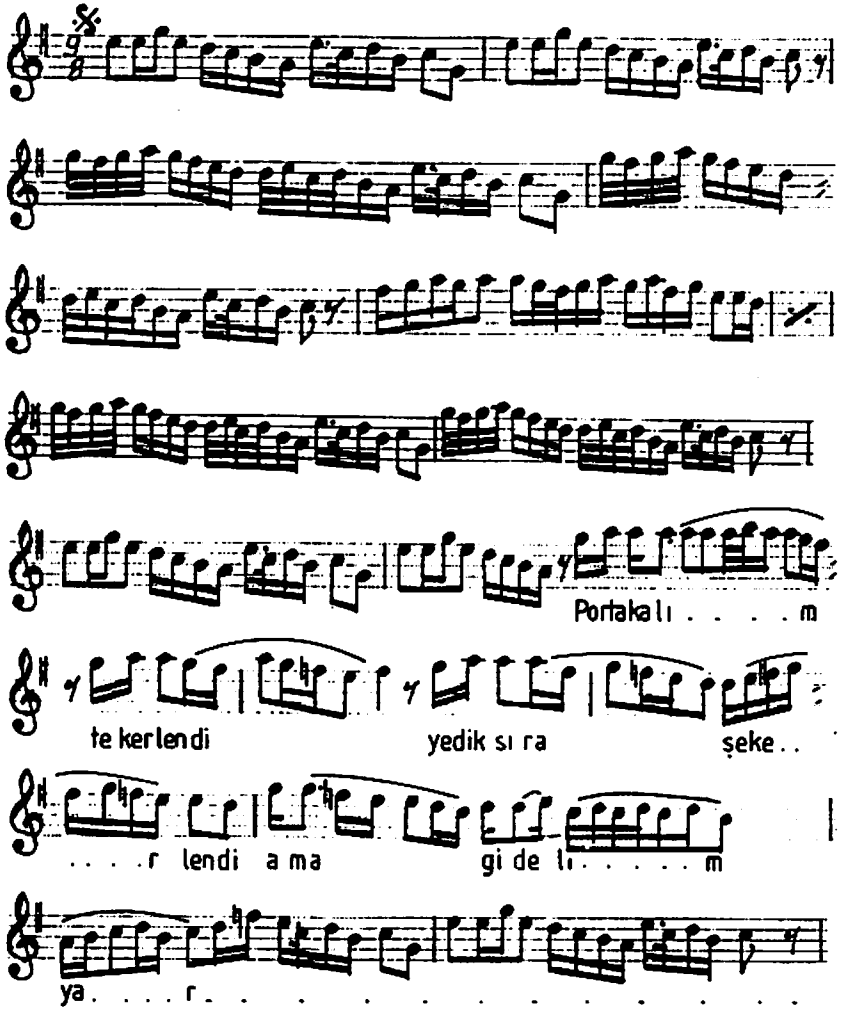

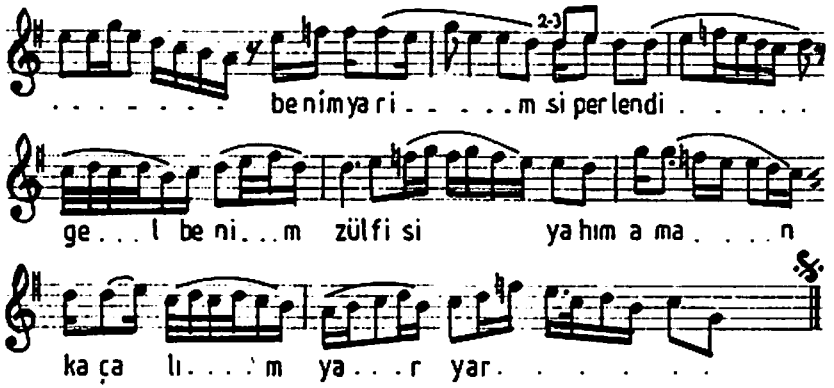

PORTAKALIM TEKERLENDİ

Portakalım tekerlendi,
Yedik sıra şekerlendi.
Aman gidelim yâr,
Benim yârim siperlendi.
Gel benim zülfü siyahım,
Aman kaçalım yâr yâr.

Portakalım soyamadım,
Yemesine doyamadım (aman gidelim yâr).
Küçücükten bir yâr sevdim,
Cilvesine doyamadım (aman kaçalım yâr yâr).

Portakalım taş üstüne,
Kalem oynar kaş üstüne (aman gidelim yâr).
Her ne dersen baş üstüne,
Gel benim zülfü siyahım (aman kaçalım yâr).

Portakalım sıra saza,
İndi gitti toza toza (aman gidelim yâr).
Benim gönlüm küçük kıza,
Gel benim zülfü siyahım (aman kaçalım yâr).

MOLLA AHMED

Afyon/Şuhut
Kâzım İşnaz **Osman Attilla**

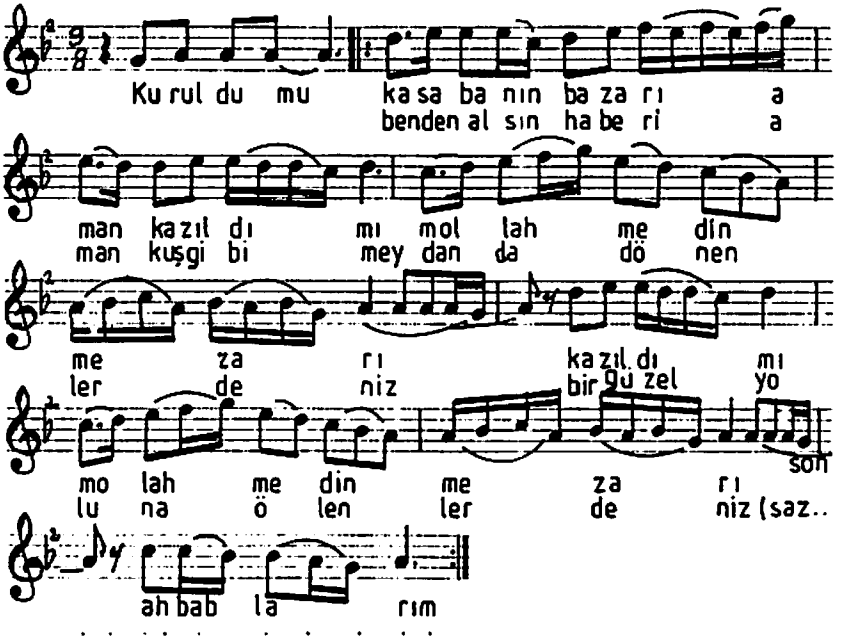

KURULDU MU KASABANIN PAZARI
(Molla Ahmed Türküsü)

Kuruldu mu kasabanın pazarı,
Kazıldı mı Molla (A)hmed'in mezarı,
Ahbablarım benden alsın hezeri.

Kavuştak { Kuş gibi meydanda dönenlerdeniz,
Bir güzel yoluna ölenlerdeniz.

Bir incecik yol gidiyor Bazlar'a,
Ilgıt ılgıt kanım aktı sazlara,
Selâm söylen anamınan kızlara.

Dalgın uykulardan uyan Ahmed'im,
Yağlı kamalara dayan Ahmed'im.

Tel tel olmuş, telgrafın telleri,
Esmez oldu bâd-ı saba yelleri,
Açmaz oldu Seydi Köyün gülleri.

Kuş gibi meydanda dönen Ahmed'im
Neslihan yoluna ölen Ahmed'im

Molla (A)hmed'i Kırkpınar'da kestiler,
Cepkenini saz dalına astılar,
Anam babam benden umut kestiler.

Dalgın uykulardan uyanamadım
Yağlı kamalara dayanamadım

Yakuboğlu hayatında Dudu var,
Neslihan'ın kardan beyaz budu var,
Molla (A) hmed'in kasabada adı var.

Kavuştak

Yakuboğlu kamaları yağlıyor,
Neslihan Kız siyim siyim ağlıyor,
Katil Macar kollarımı bağlıyor.

Dalgın uykulardan uyanamadım,
Yağlı kamalara dayanamadım.

Bir incecik yol gidiyor Elmin'e,
Kanım aktı ılgıt ılgıt çimene.
İmana gel kaatil macar imana.

Koç gibi meydanda dönen Ahmed'im,
Neslihan yoluna ölen Ahmed'im.

Eridi mi maşrabamın kalayı,
Dağıldı mı Molla (A)hmed'in alayı,
Bir kama da öldürmenin kolayı.

Dalgın uykulardan uyan Ahmed'im
Yağlı kamalara dayan Ahmed'im.

Kadir mevlâm canı candan ayırı(r),
Biçildi mi Seydi Köyün çayırı,
Hiç kalmamış Neslihan'ın hayırı.

Koç gibi meydanda dönen Ahmed'im,
Dostlar düşman imiş ben bilemedim.

GÖKÇEN EFEM

Ödemiş
Avni Güler

Muzaffer Sarısözen

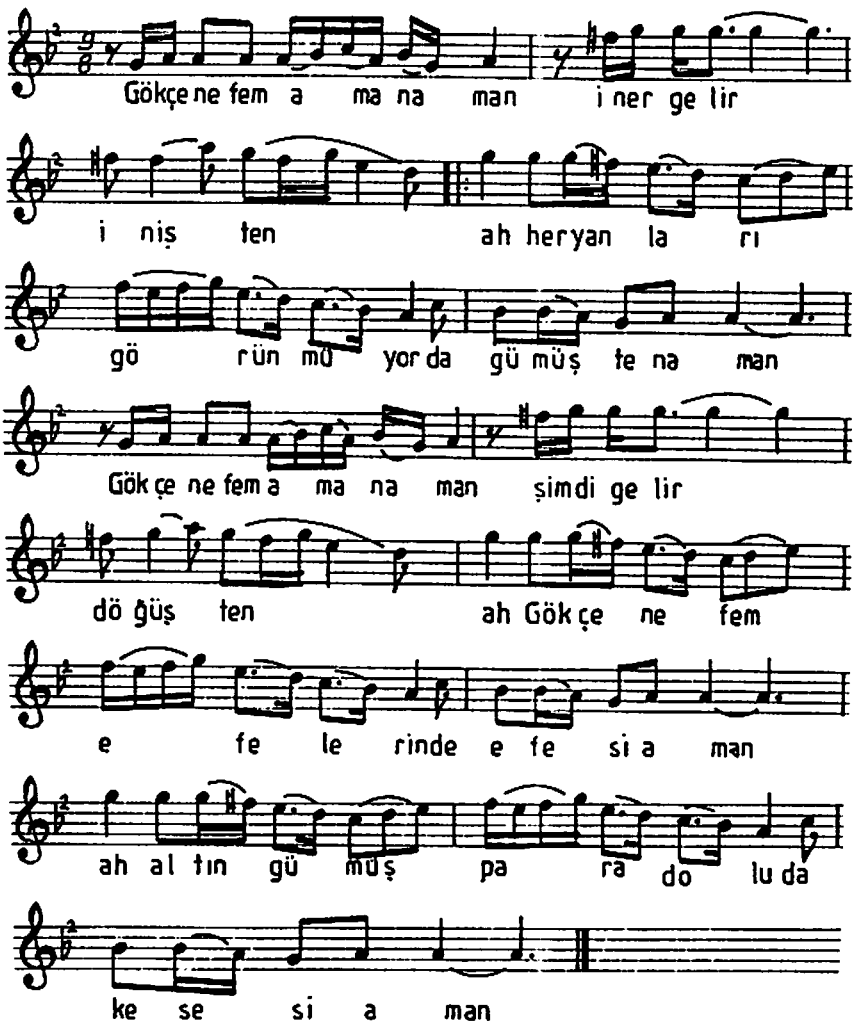

GÖKÇEN EFEM

Gökçen efem aman aman, iner gelir inişten,
Ah her yanları görünmüyor da gümüşten aman!
Gökçen efem aman aman, şimdi gelir döğüşten,
Ah, Gökçen efem efelerin de efesi aman!
Ah, altın gümüş para dolu da kesesi aman!

Gökçen efem aman aman, efelerin efesi,
Ah, altın gümüş para dolu da kesesi aman!
Boz dağından aman aman, gelir onun gür sesi,
Ah, Gökçen efem efelerin de efesi aman!
Ah, altın gümüş para dolu da kesesi aman!

SERENLER

Afyon
Metin Doğaner

Nazım Bursalıoğlu

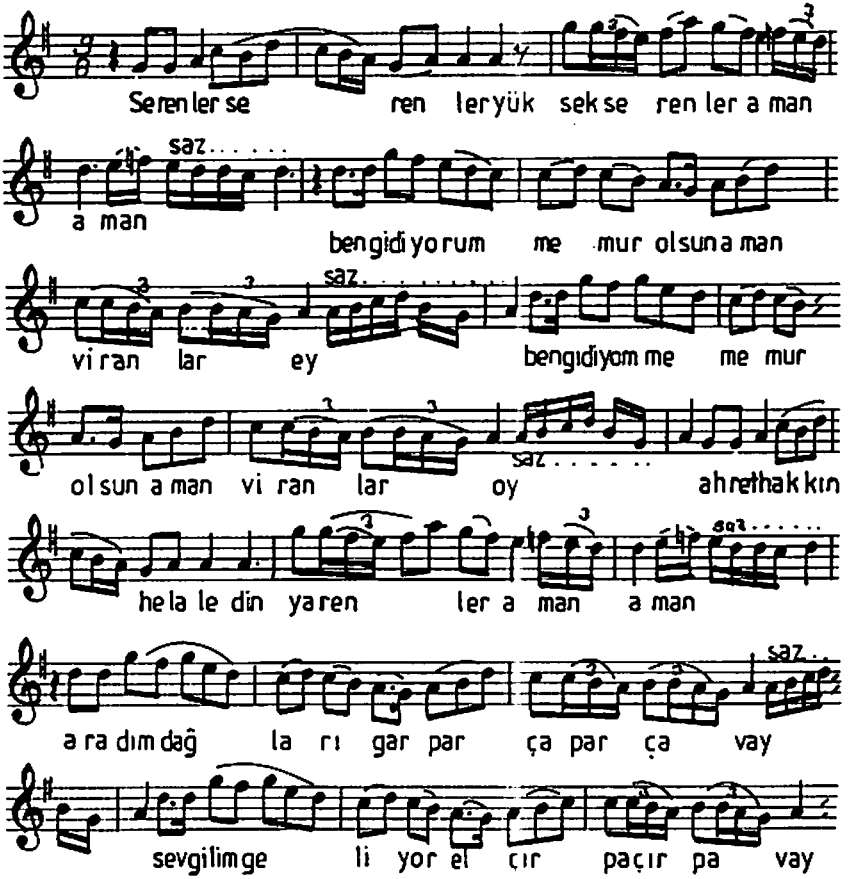

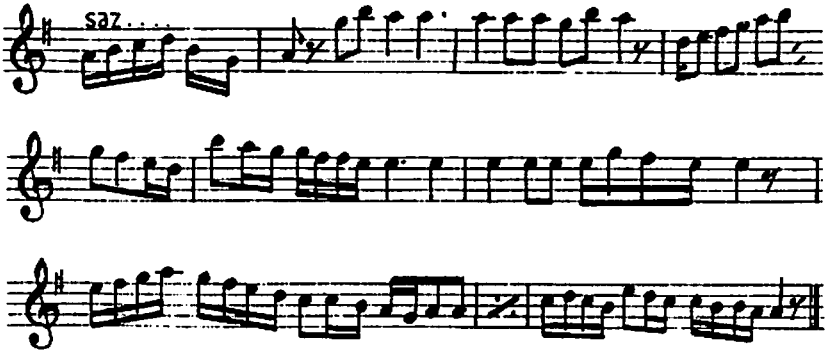

SERENLER SERENLER

Serenler, serenler, yüksek serenler,
Ben gidiyom, mamur olsun viranlar,
Dünya hakkın helâl edin yârenler.

1. Kavuştak { A dağlar, a dağlar lâleli dağlar,
Lâlesi koynunda bir gelin ağlar.

Beyler bahçesinde armut sallanır,
Sulu şeftaliye ağzım ballanır.
Çok sallanma güzel, adın dillenir.

2. Kavuştak { Aradım dağları kar bulamadım,
Kendime münasip yâr bulamadım.

Orta pencerenin parmağı yoktur,
Ölürüm ayrılmam, çareler çoktur,
Gel sunam, göğsüne düğmeler diktir.

1. Kavuştak

Beyler ile bozuk gitti aramız,
Ayak ayak varmak bizim töremiz,
Barışmaktan başka yoktur çeremiz.

2. Kavuştak

ON İKİDİR ŞU BURDUR'UN DERMENİ

(Zeybek)

Burdur
Rahmi Uğur **Hamit Çine**

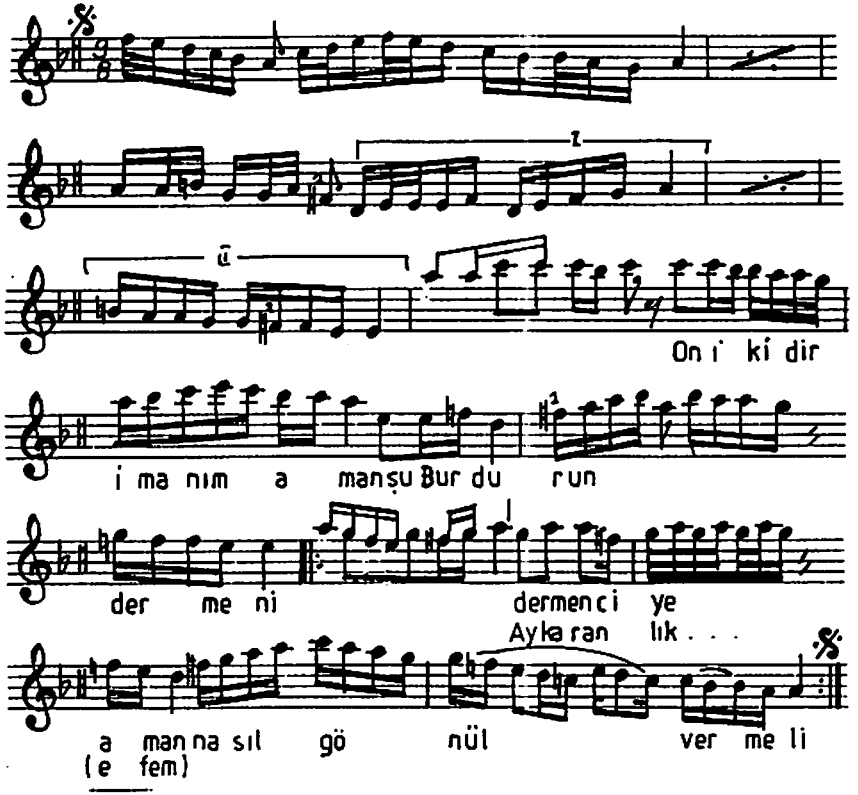

ON İKİDİR ŞU BURDUR'UN DERMENİ

On ikidir şu Burdur'un dermeni,
Dermenciye nasıl gönül vermeli.
Ya kendisi imanım (efem) aman,
Ya kellesi gelmeli.

Kavuştak { Ay karanlık görünmüyor izimiz,
Üç kardeşiz kurban gitsin birimiz.

Bir incecik yol gidiyor dermene,
Oturmuşlar çayır ile çimene,
Hem severim imanım (efem) aman,
Hem döverim kime ne?

Kavuştak { Al karanfil mor şişede ıslanır,
Bir gün olur deli gönül uslanır.

ŞU GELEN ATLI MIDIR?

(Isparta Zeybeği)

Isparta
Ali Küçükçaylı

M. Sarısözen

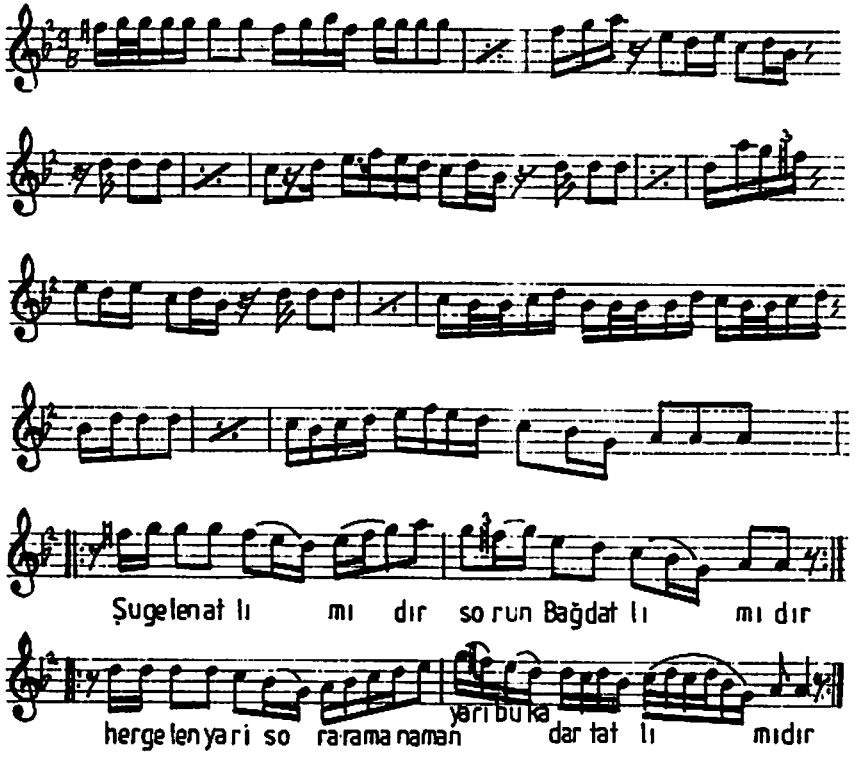

ŞU GELEN ATLI MIDIR?

Şu gelen atlı mıdır?
Sorun Bağdatlı mıdır?
Her gelen yâri sorar (aman aman),
Yâr bu kadar tatlı mıdır?

Şu gelen kimin kızı?
Yanakları kırmızı.
Gerdanında beni var (aman aman),
Sandım seher yıldızı.

DERE GELİYOR DERE

Burdur

Ahmet Yamacı

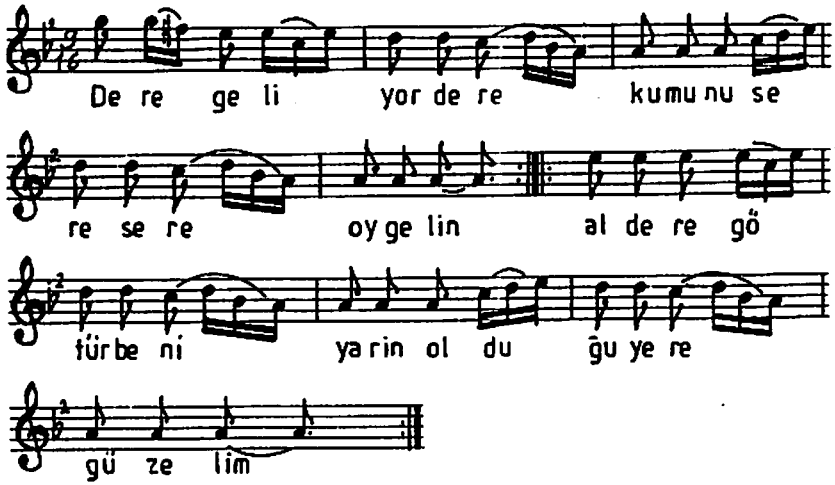

DERE GELİYOR DERE

Dere geliyor dere,
Kumunu sere sere (oy gelin),
Al dere götür beni,
Yârin olduğu yere (güzelim).

Su gelir millendirir,
Çayırı çimlendirir (oy gelin),
O senin güzel gözün,
Âşığı dillendirir (güzelim).

Su akar kamış gibi,
Durulur gümüş gibi (oy gelin),
Ben yârimi severim,
Turfanda yemiş gibi (güzelim).

Su üstünde kayası,
Geldi Dirmilin yazı (oy gelin),
Derenin kenarında,
Kıldım akşam namazı (güzelim).

DİNAR YOLU

Antalya
Zeki Yantaş-Dayıoğlu **M. Sarısözen**

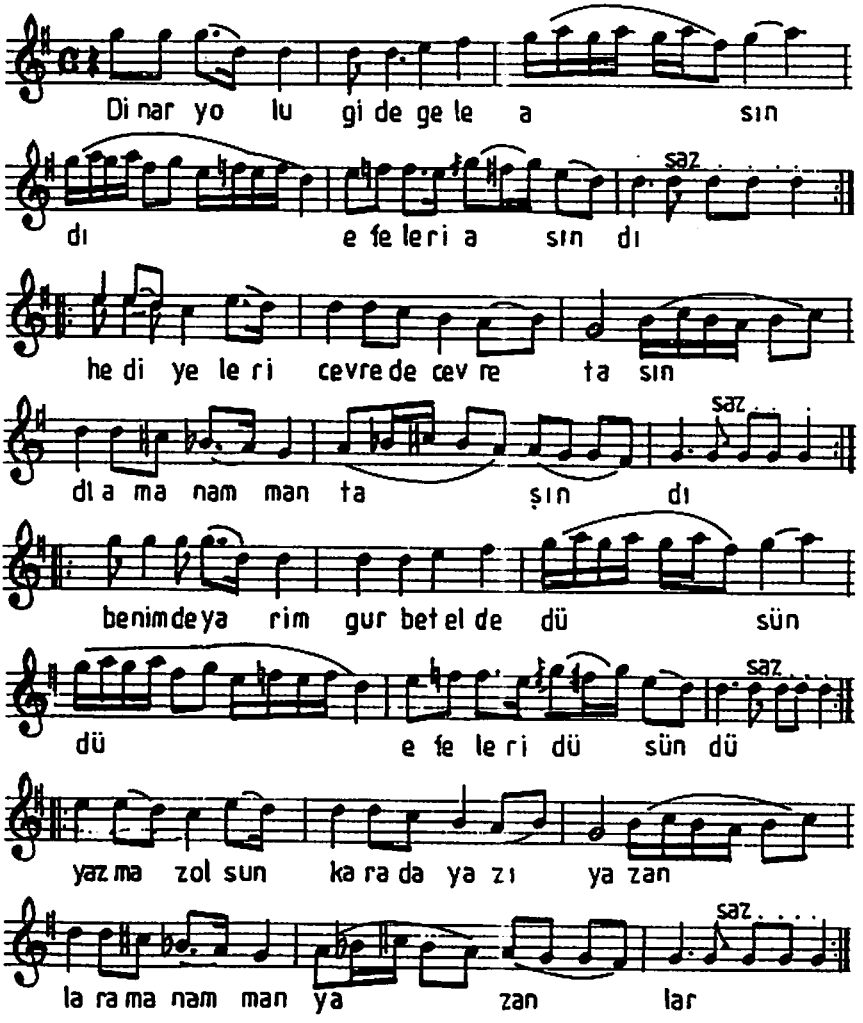

DİNAR YOLU

Dinar yolu gide gele aşındı (Efeler aşındı),
Hediyeler çevre de çevre taşındı (Aman aman, taşındı),
Benim yârim gurbet elde düşündü (Efeler düşündü).

Kavuştak { Olmaz olsun kara yazı yazanlar,
Yâr bulamasın aramızı bozanlar.

Hücüremin anahtarı gümüşten (Efeler gümüşten),
Vallah billah haberim yok bu işten (Aman aman, bu işten)
Benim yârim şimdi gelir cümbüşten (Efeler cümbüşten).

Kavuştak

Şu Dinar'a vara gele yol ettim (Efeler yol ettim),
Ben kendimi el kızına kul ettim (Aman aman, kul ettim),
Annesine söylemeye ar ettim (Efeler ar ettim).

Kavuştak

EĞİL KAVAĞIM EĞİL

Denizli
Ahmet Erik **Talip Özkan**

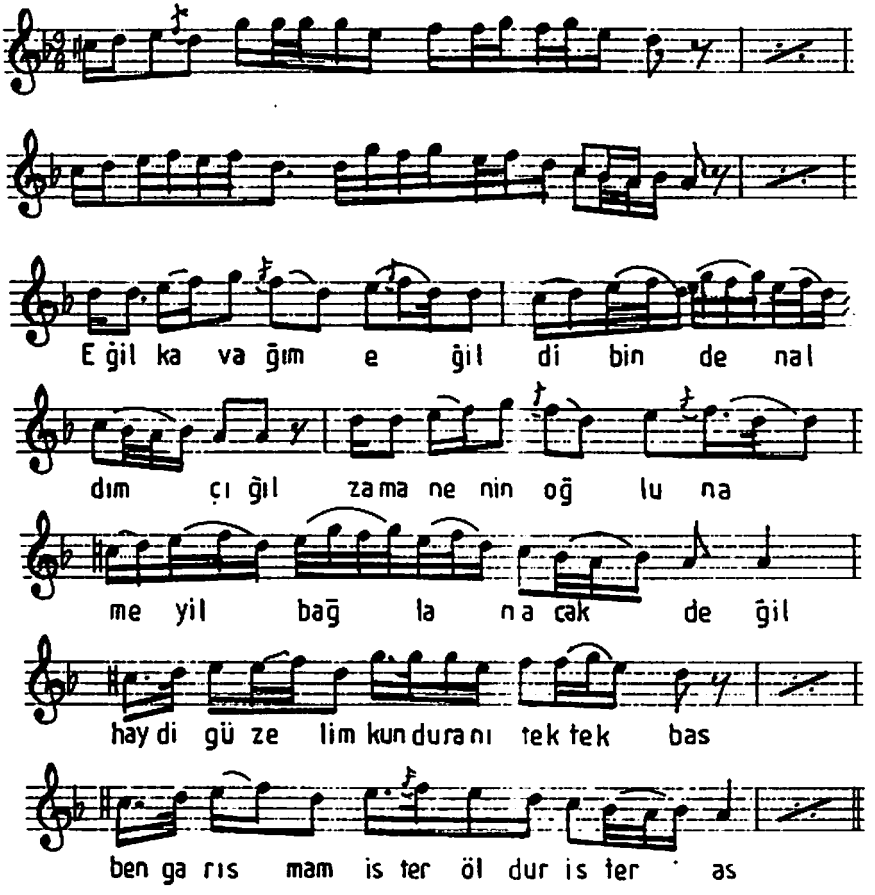

EĞİL KAVAĞIM EĞİL

Eğil kavağım eğil,
Dibinden aldım çiğil,
Zamanenin oğluna,
Meyil bağlanacak değil.

Kavuştak { Haydi güzelim gundurana tek tek bas,
Ben garışmam ister öldür, ister as.

Endim bağ arasına,
Kavuştum halasına,
Kırmızı güller sokunmuş,
Ak gerdan arasına.

Kavuştak

ISPARTA'DAN ÇIKTIM

Aydın
İbrahim Çilingir **M. Sarısözen**

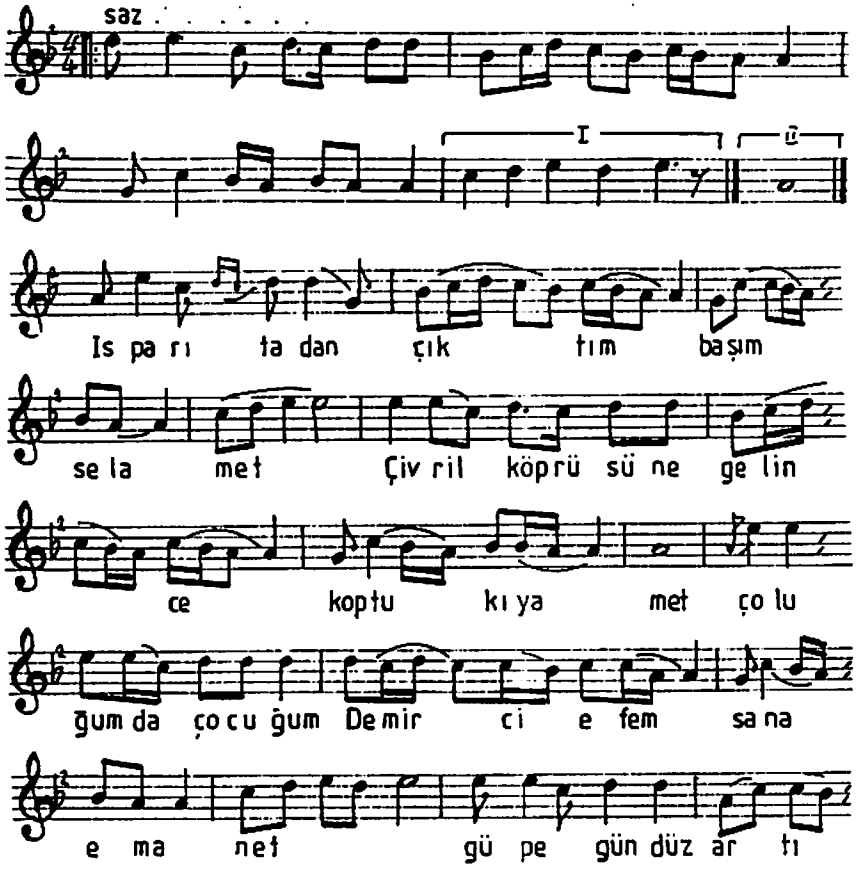

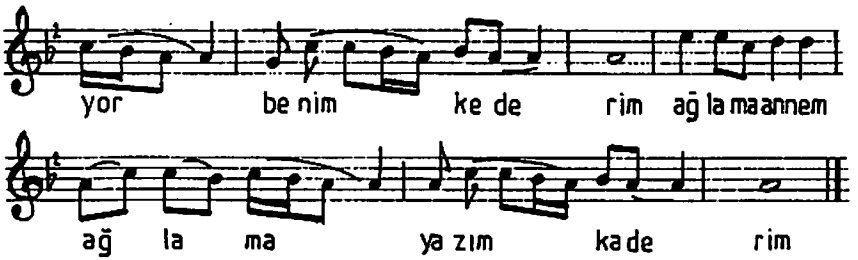

ISPARTA'DAN ÇIKTIM

Isparta'dan çıktım başım selâmet,
Çivril köprüsüne gelince, koptu kıyamet,
Çoluğum da çocuğum, Demirci Efem sana emanet.

Kavuştak { Güpegündüz artıyor benim kederim,
Ağlama annem ağlama, yazım kaderim.

Ispartadan çıktım dalburuş kuşaklı,
Ülfet Bey'in candarmaları süngülü, bıçaklı,
Demirci de Efenin cepkeni sırma saçaklı.

Kavuştak

BEŞPARMAK'TAN İNMEM BEN

Fethiye

Hamdi Özbay

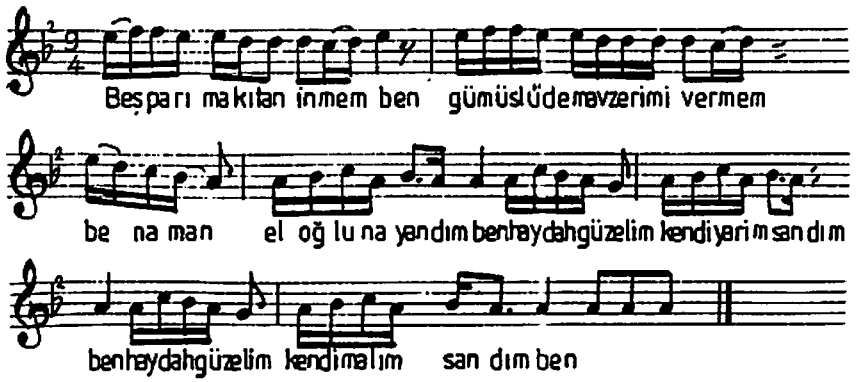

BEŞPARMAK'TAN İNMEM BEN

Beşparmak'tan inmem ben,
Gümüşlü de mavzerimi vermem ben aman!

Kavuştak

Eloğluna yandım ben,
Haydah güzelim,
Kendi yârim sandım ben.
Haydah güzelim,
Kendi malım sandım ben.

Kuzulu da kuzulu basması,
On beş lira gadunum kesmesi aman!

Kavuştak

Dam ardında dolaştım,
Ot gazmıya başladım aman!

Kavuştak

GİDE GİDE YORULDUM

(Zeybek)

Bodrum
Hamit Çine - Arif Cingöz **M. Sarısözen**

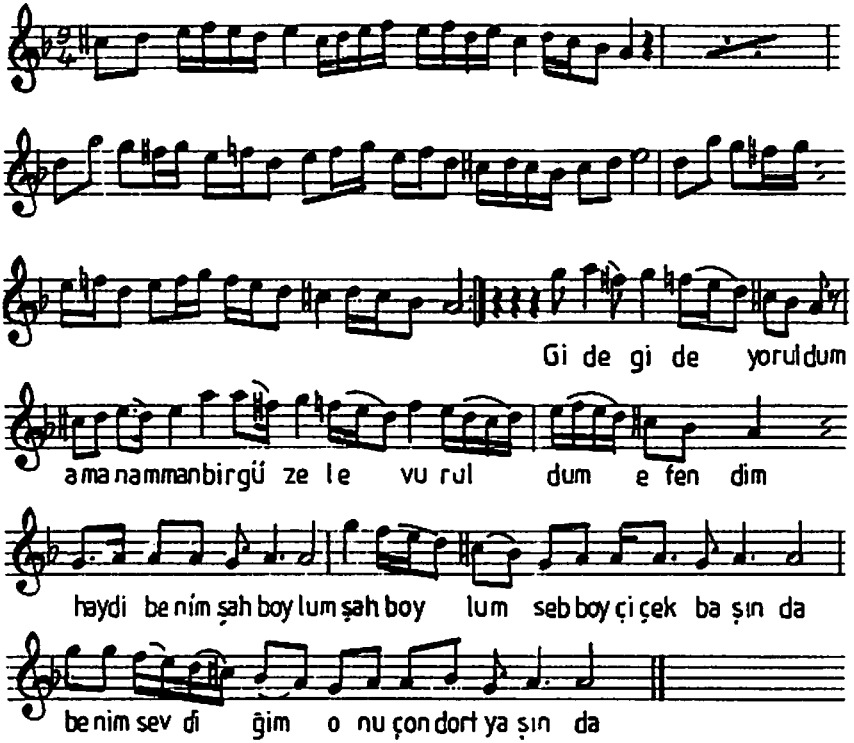

GİDE GİDE YORULDUM

Gide gide yoruldum (Aman aman),
Bir güzele vuruldum (Efendim).

Kavuştak
Haydi benim şah boylum
Şah boylum, şebboy çiçek başında,
Benim sevdiğim on üç on dört yaşında.

Gidene bak gidene (Aman aman),
Gül sarılmış dikene (Efendim).

Kavuştak

Giden kayık durur mu (Aman aman),
İskeleye varır mı (Efendim).

Kavuştak

ODAM KİREÇ TUTMUYOR

(Kadın Zeybeği)

Manisa
Niyazi Emre **A. Günday**

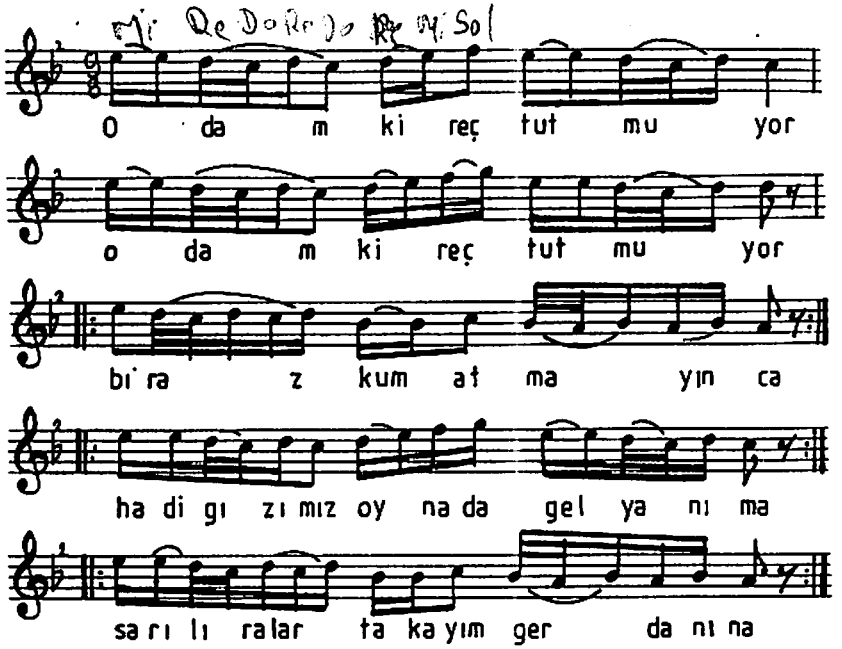

ODAM KİREÇ TUTMUYOR

Odam kireç tutmuyor,
Biraz kum kum katmayınca,
Sevda baştan gitmiyor,
Sarılıp yatmayınca.

Hadi gızımız oyna da gel yanıma,
Sarı liralar takayım gerdanına.

Tahta babuç ayakta,
Ne gezersin hayatta,
Ne gezmeyim hayatta,
Sevdiğim var konakta.

Hadi gızımız oyununa maşallah!
Yarın akşam kavuşuruz inşallah!

Odam kireçtir benim,
Yüzüm güleçtir benim,
Sevda baştan gitmiyor,
Acep ne iştir benim?

Hadi gızımız, sek seki seki sekiver,
Ara yerde diz çökü çökü çöküver.

ÇAKTIM ÇAKTIM YANMADI

Ege

M. Sarısözen

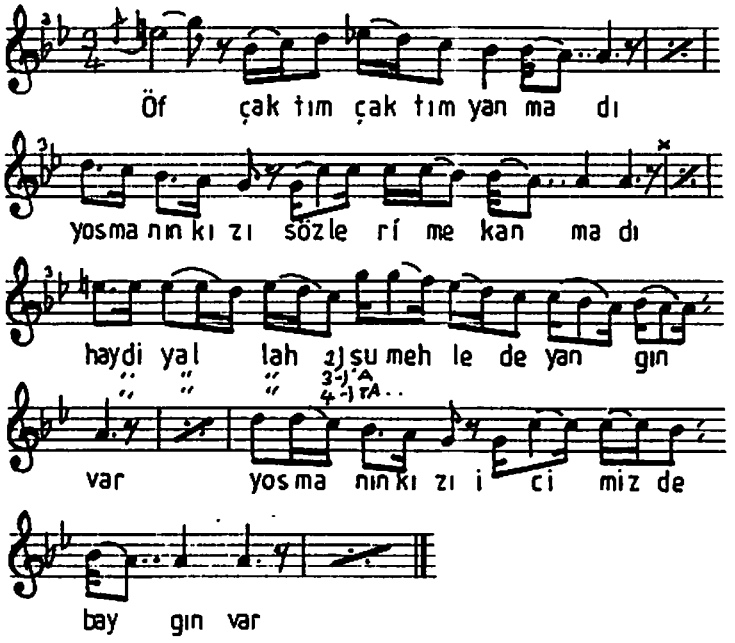

ÇAKTIM ÇAKTIM YANMADI

Öf çaktım yanmadı,
Yosmanın kızı,
Sözlerime kanmadı.

Haydi yallah!
Şu mehlede yangın var.
Yosmanın kızı,
İçimizde baygın var.

Haydi yallah!
Aman aman Ödemiş.
Ödemiş'te
O kız bana ne demiş?

Haydi yallah!
Tabancası belinde,
Yosmanın kızı,
Cümle âlem dilinde.

NOT: 2., 3. ve 4. bentler (x) İşaretinin bulunduğu yerden başlayarak icra edilir.

FERAHİ - FERAYE

Muğla
Galip Birgili - Raziye Gülten **M. Sarısözen**

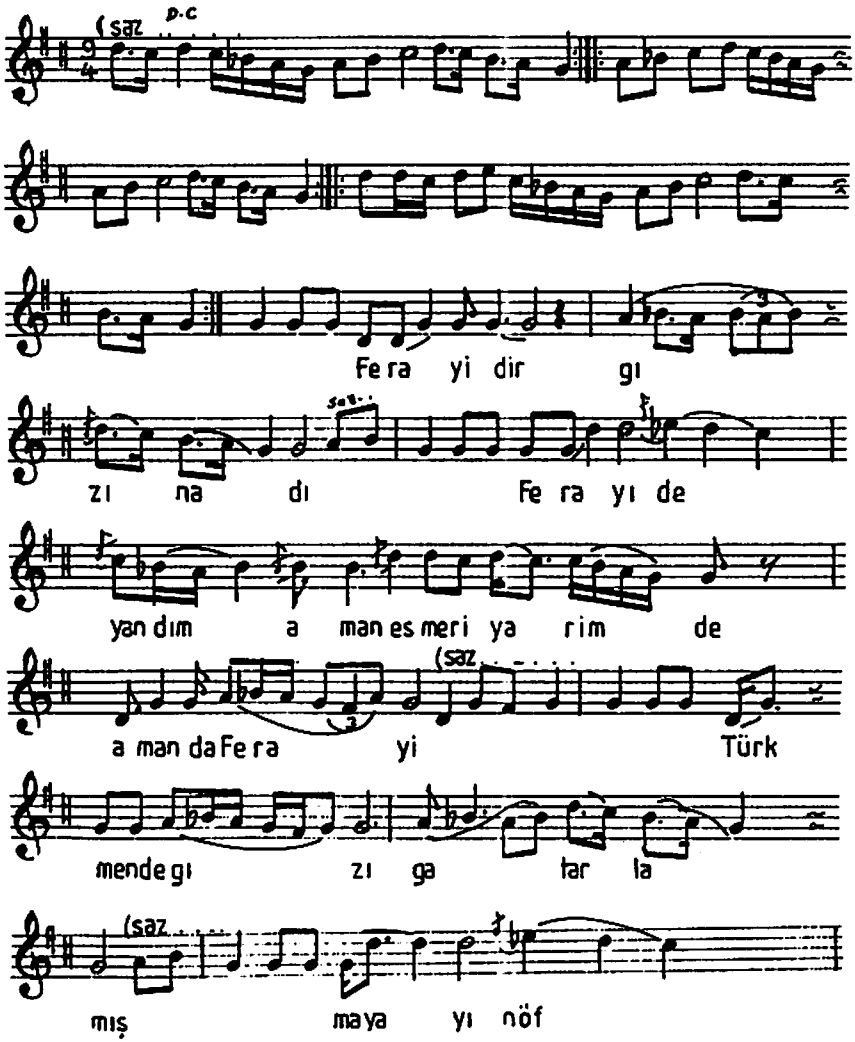

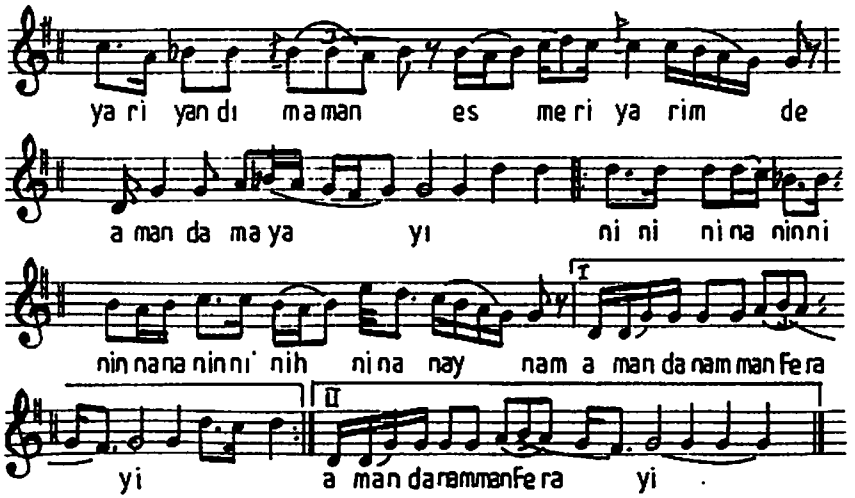

FERAHI

Ferahidir gızın adı Ferahi de,
Yandım aman esmer yârim de.
Aman da Ferayi,
Türkmen de gızı gatarlamış mayayı öf!
Yâr yandım aman esmer yârim de,
Aman da mayayı!

Kavuştak { Ninni ninna ninni ninana
Ninni nih nina nay nam
Aman da aman Ferahi!

Demirciler demir döğer tunç olur
Yandım aman esmer yârim de
Aman da tunç olur.
Sevip sevip ayrılması güç olur öf!
Yâr yandım aman esmer yârim de
Aman da güç olur.

Kavuştak

GALKI DA VERMİŞ MARTİNİMİN GALEYİ

İnönü
M. Ali Kocaman **M. Sarısözen**

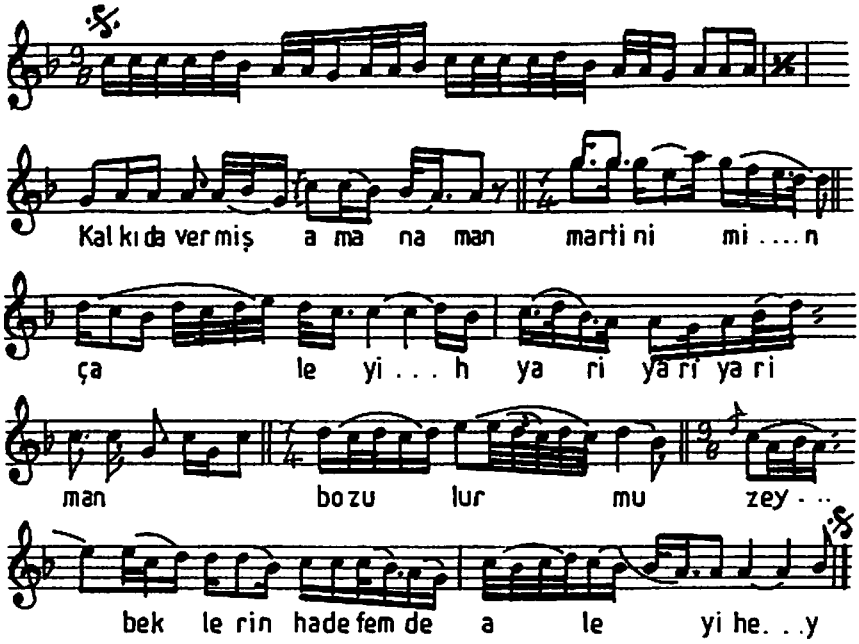

GALKI DA VERMİŞ MARTİNİMİN GALEYİ

Galkı da vermiş (aman aman) martinimin galeyi,
yâr yâr yâr aman
Bozulur mu zeybeklerin (had'efem de) aleyi heyy...
Düşmanları (aman aman) ,öldürmenin goleyi,
yâr yâr yâr aman
Dalgın uykulardan uyanamadım hey...

İnce Mehmet (aman aman) iner gelir inişten,
yâr yâr yâr aman
Her yanları görünmüyor (had'efem de) gümüşten hey...
Benim yârim (aman aman) şimdi gelir döğüşten,
yâr yâr yâr aman
Dalgın uykulardan uyanamadım hey!..

AL YAZMANIN OYASI

Muğla
Cambaz Ahmet Pehlivan **Şerafettin Civelek**

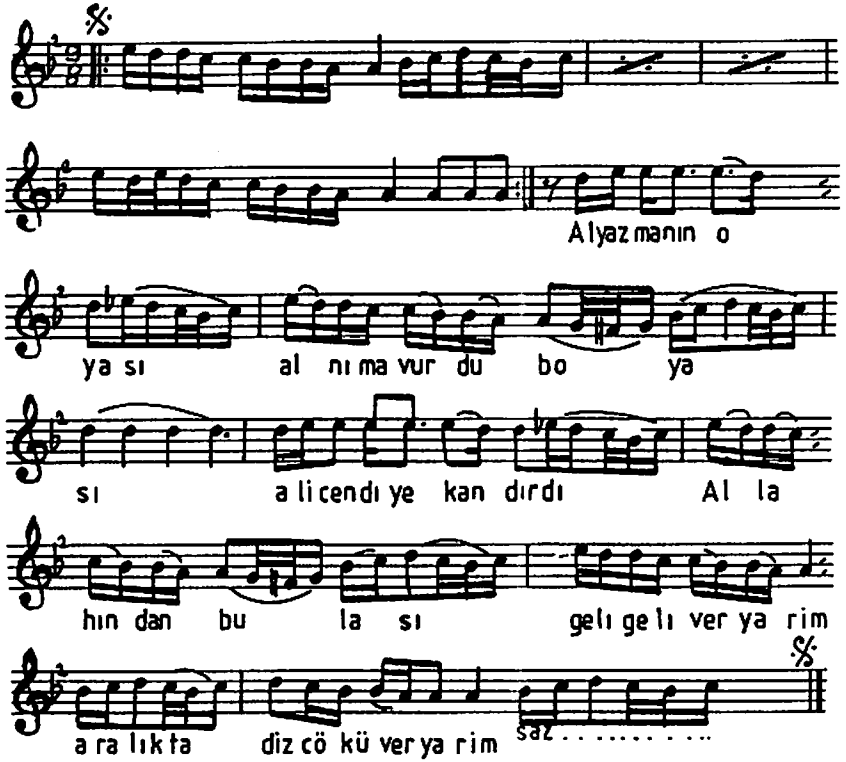

AL YAZMANIN OYASI

Al yazmanın oyası,
Alnıma vurdu boyası,
Alıcen diye kandırdı,
Allahından bulası.

Kavuştak { Geli geliver yârim
Aralıkta diz çöküver yârim

Kaleden indim yayan,
Mendilim dolu payam,
Yâr üstüme yâr sevmiş,
Dayan yüreğim dayan.

Kavuştak

Kalenin gedikleri,
Şekerdir yedikleri,
Hiç aklımdan gitmiyor,
Yârimin dedikleri.

Kavuştak

DAŞ ÜSTÜNE DAŞ GOYDUM BEN

Acıpayam
İsmet Soyluer **Talip Özkan**

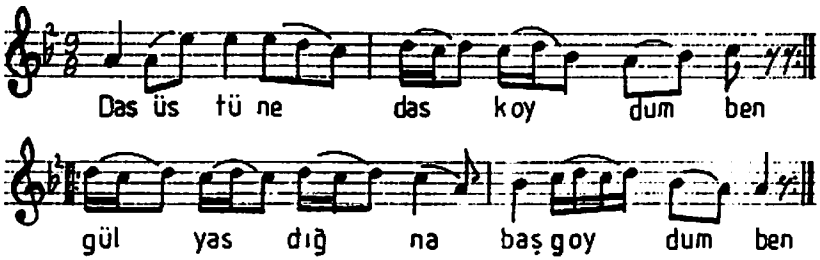

DAŞ ÜSTÜNE DAŞ GOYDUM BEN

Daş üstüne daş goydum ben,
Gül yastığa baş goydum ben,
Gız seni gelcesin aman deye,
Sol yanıma boş goydum ben.

Daş üstüne daş durur mu?
Yâr üstüne yâr olur mu?
Yâr üstüne yâr sevenin,
İki yakası bir olur mu?

EKİNLER EKİLİRKEN

Uşak
Ali Kıran **M. Sarısözen**

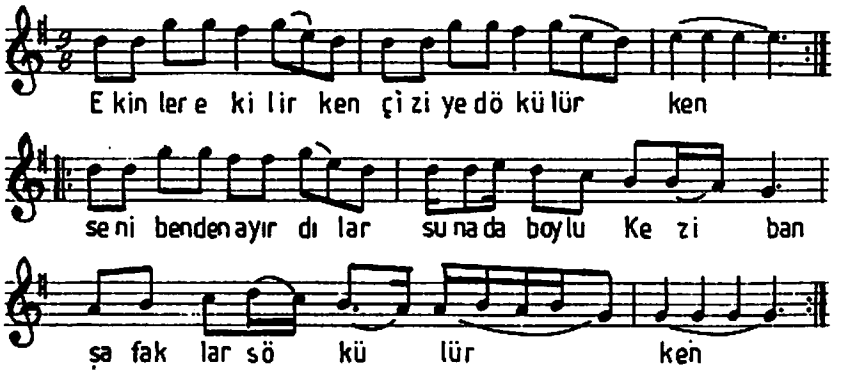

EKİNLER EKİLİRKEN

Ekinler ekilirken,
Çiziye dökülürken,
Seni benden ayırdılar (suna da boylu Keziban)
Şafaklar sökülürken

Vardım pınar akmıyor,
Yâr yüzüme bakmıyor,
Dokuz deste gül aldım (suna da boylu Keziban)
Senin gibi korkmuyor.

İNCE MEHMET

Aydın
Mehmet Köseoğlu **Durmuş Yazıcıoğlu**

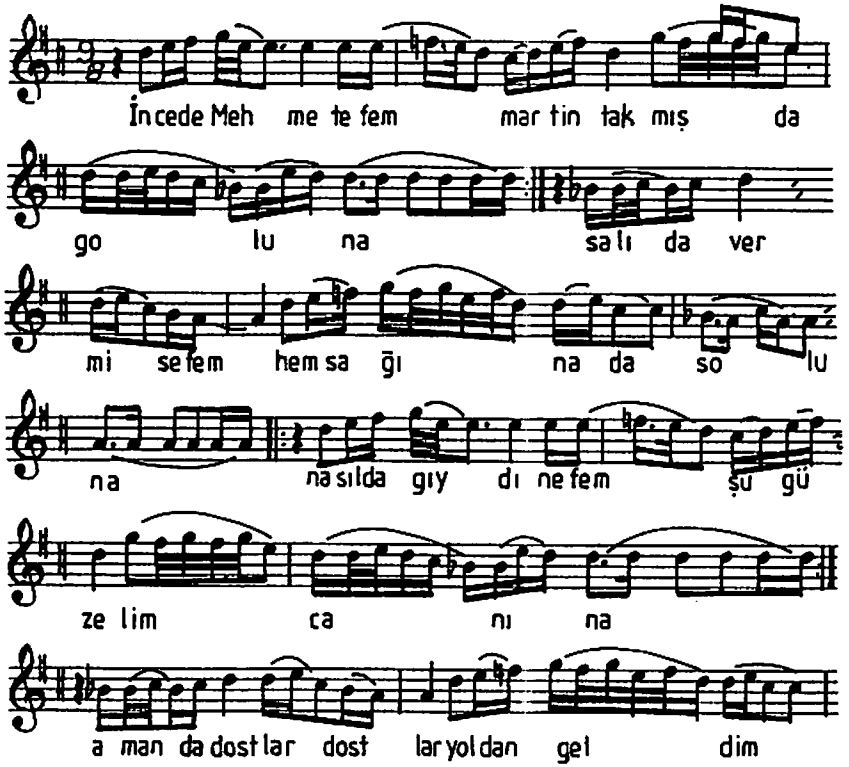

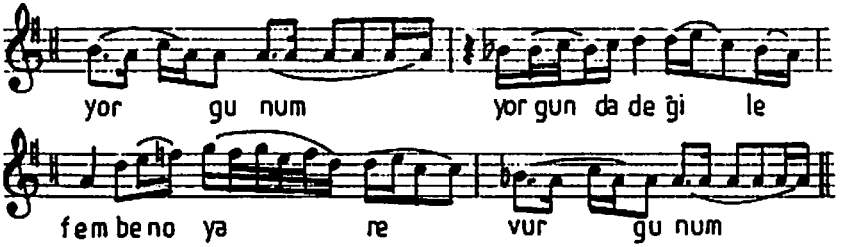

İNCE MEHMET

İnce de Mehmet Efem martin takmış da goluna,
Salı da vermiş efem hem sağına da soluna,
Nasıl da gıydın efem şu güzelim canına.

Kavuştak { Aman da dostlar yoldan geldim yorgunum,
Yorgun da değil efem, ben o yâre vurgunum.

Ödemiş'e efem baskın geldi de dayandı,
Mavzer gurşun sol yanımdan dolandı,
Küçük de zeybek efem mor cepkenin boyandı.

Kavuştak

UZUN SELVİ NE UZARSIN

Fethiye
Mustafa Çoşkun **Hamdi Özbay**

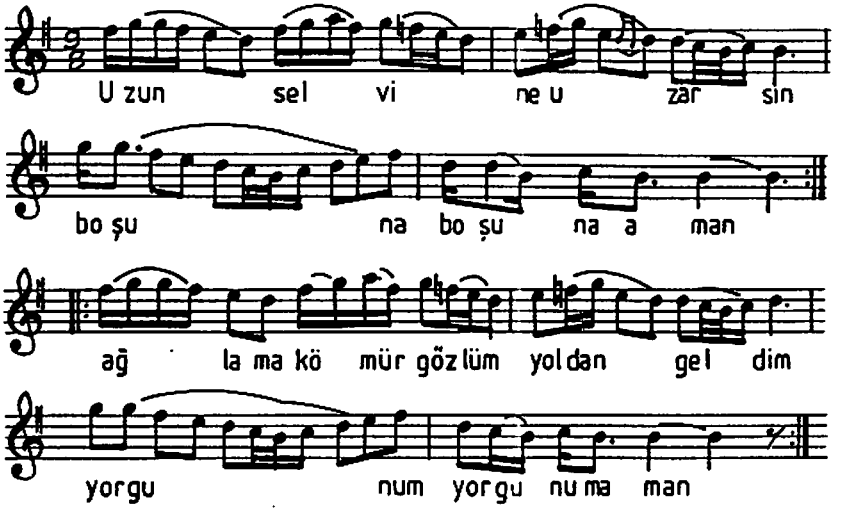

UZUN SELVİ NE UZARSIN

Uzun selvi ne uzarsın boşuna (boşuna aman),
Hiç ayrılık gelmedi mi başına (başına aman).

Kavuştak { Ağlama kömür güzlüm yoldan geldim (yorgunum aman)
Yorgun da değil bir güzele vurgunum (vurgunum aman)

Uzun da selvi uzadıkça dal verir (dal verir aman),
Yârim yaslansın diye kol verir (kol verir aman).

Kavuştak

FERACEMİ AL İSTERİM

(Zeybek)

Burdur
Tepeli Hasan Büyükçoban **M. Sarısözen**

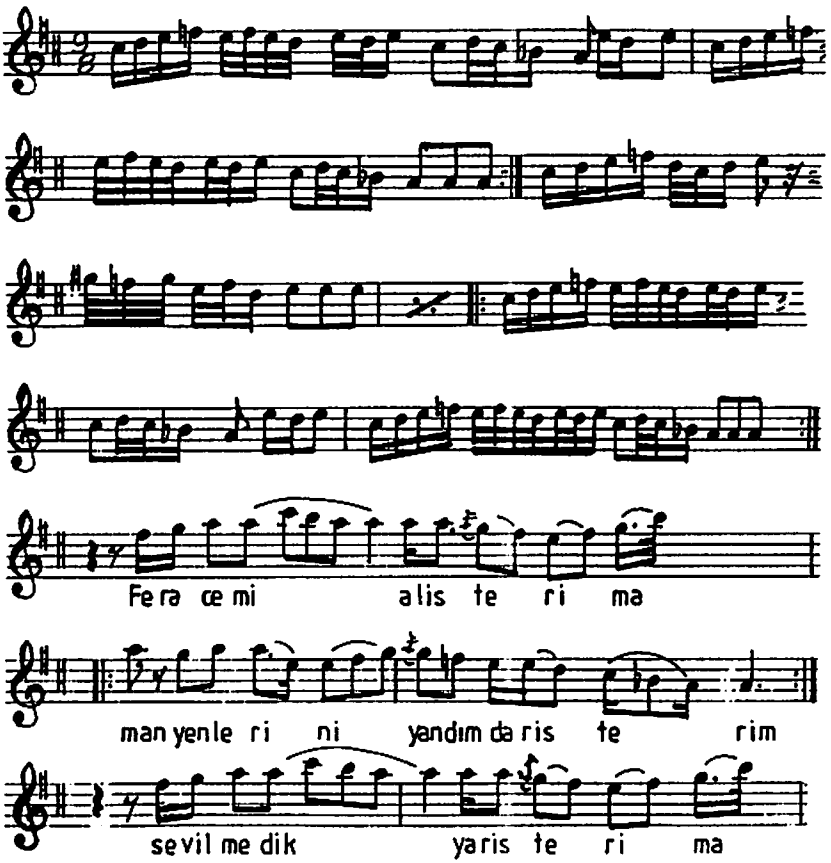

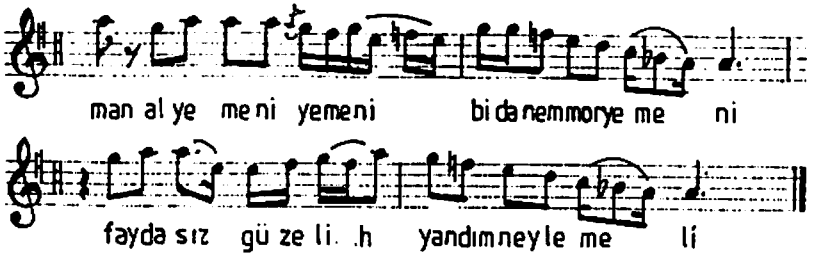

FERACEMİ AL İSTERİM

Feracemi al isterim (aman),
Yenlerini yandım dar isterim,
Sevilmedik yâr isterim (aman).

Kavuştak { Al yemeni yemeni, bidanem mor yemeni,
Faydasız güzeli, yandım neylemeli?

Feracemin yeni yünlü (aman),
Benim yârim yandım gümüş tenli,
Sevdiğimin yüzü benli (aman).

Kavuştak

AMAN ÇIKABİLSEM O YÂRİN KÖŞKÜNE

(Ağır Tek Zeybek)

Silifke
Cavit Erdem **M. Sarısözen**

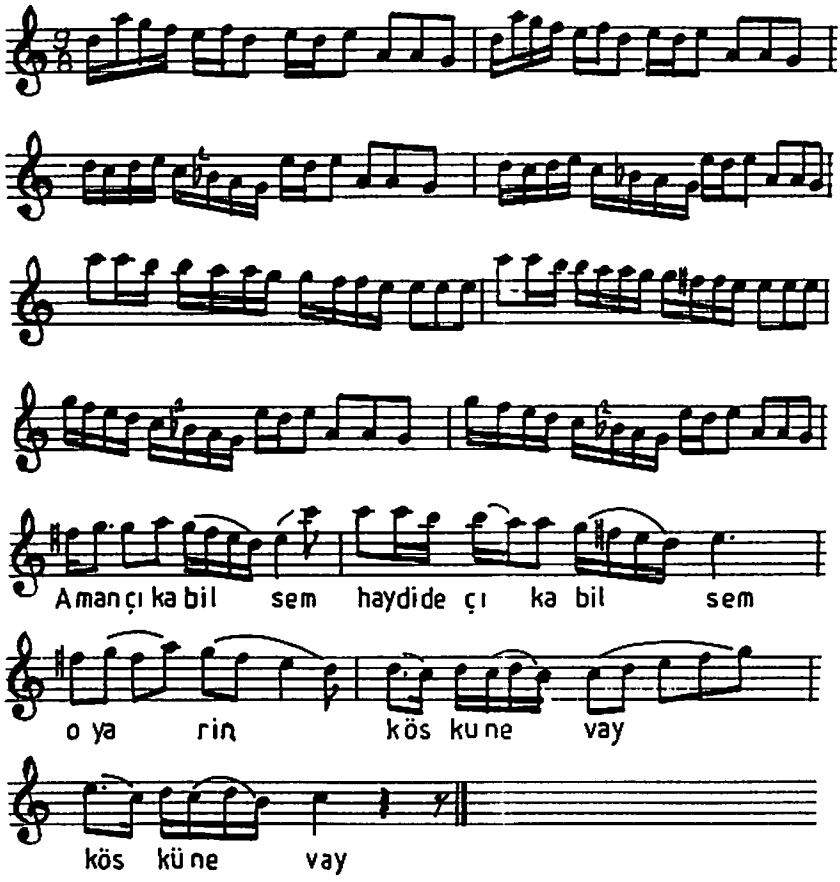

AMAN ÇIKABİLSEM O YÂRİN KÖŞKÜNE

Aman çıkabilsem, haydi de çıkabilsem,
O yârin köşküne vay, köşküne vay.

Aman sen doldur da, haydi de sen doldur da,
Ben içeyim aşkına vay, aşkına vay!

Aman aba da bir, haydi de liba da bir,
Giyene giyene vay, giyene vay!

Aman güzel de bir, haydi de çirkin de bir,
Sevene sevene vay, sevene vay!

KARA KOÇUN BOYNUZU

Afyon
Cemal Altıniğne - Hülusi Yamaner **M. Sarısözen**

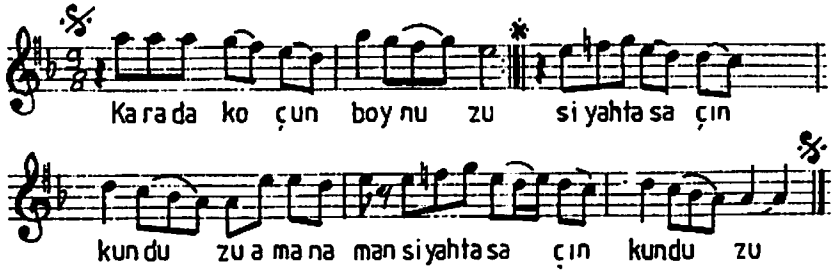

KARA KOÇUN BOYNUZU

Kara da koçun boynuzu,
Siyah da saçın kunduzu,
Koyver de yosmanın kızı,
Doğdu şafak yıldızı, aman aman!

Kavuştak { Haydi de bir tanem, çarşıdan, aman aman,
Biraz da alalım komşudan.

Kara da koç meler gelir,
Dağları deler gelir, aman aman,
Gurbete giden gelinin,
Aklına neler gelir, aman aman!

Kavuştak

OSMAN EFE

Afyon
Mustafa Güvenen **Nazım Bursalıoğlu**

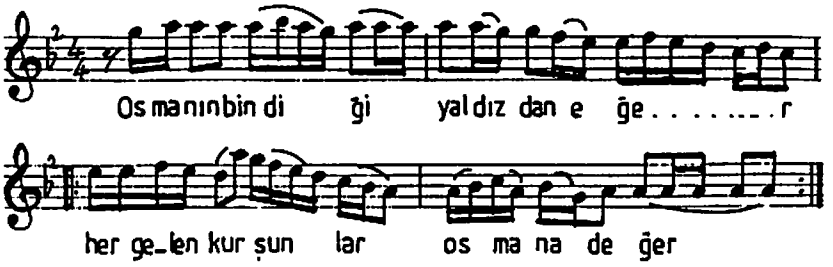

OSMAN EFE'NİN TÜRKÜSÜ

Osman'ın bindiği yaldızdan eyer,
Her gelen kurşunlar Osman'a deyer
Eski muhabbetler kalmamış meyer,
Alınan avlandım der Osman Efe.

Osman yük yıkınmış yolun sağına,
Atı uğramıyor Karadağı'na,
Adam teslim m'olur Kürdün beyine,
Alınan avlandım der Osman Efe.

DAĞLARIN BAŞINDAYIM

Denizli
Ahmet Erik

Talip Özkan

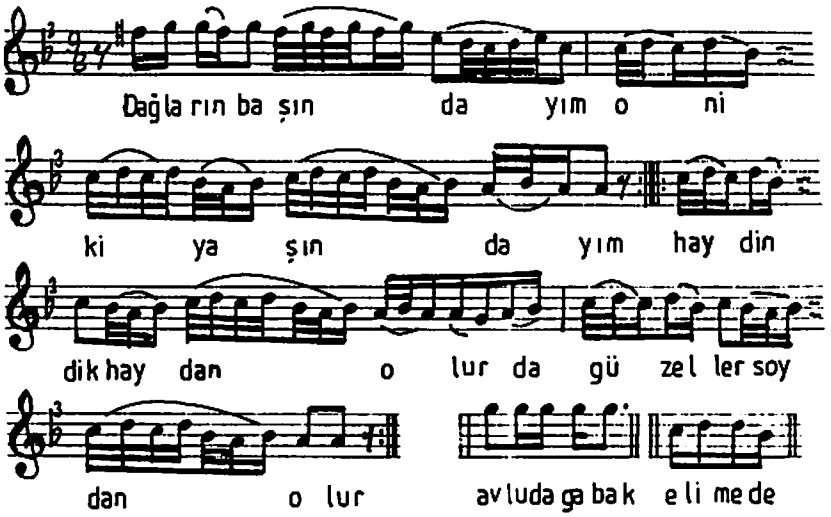

DAĞLARIN BAŞINDAYIM

Dağların başındayım,
On iki yaşındayım,
On iki yaşından beri,
Güzeller (kızların) peşindeyim.

Kavuştak { Haydindik haydan olur da,
Güzeller soydan olur.

Avluda kabak kökeni,
Elime de battı dikeni,
Çirkinlerin yanında,
Ömürler mi tükenir?

Kavuştak

Dam başına daş geldi,
Sırmalı yağlık boş geldi,
Yâr bugün bize gelmiş,
Safa geldi, hoş geldi.

Kavuştak

GÖKTE YILDIZ

Antalya
Dayıoğlu ve Ahmet Tekelioğlu

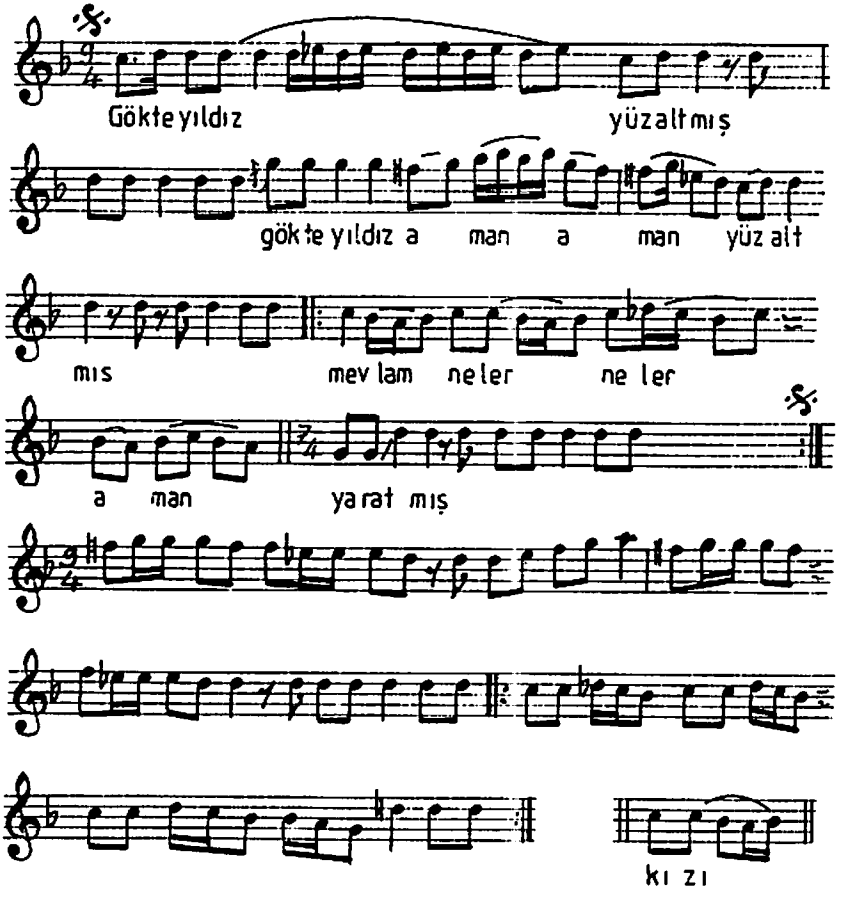

GÖKTE YILDIZ

Gökte yıldız yüz altmış,
Gökte yıldız (aman aman) yüz altmış,
Mevlâm neler (neler aman) yaratmış,
Mevlâm neler (neler aman) yaratmış.

Anasını güzel soydan,
Anasını (aman aman) güzel soydan,
Kızını da huri melek yaratmış,
Kızını da huri melek yaratmış.

Gökte yıldız ellidir,
Gökte yıldız (aman aman) ellidir,
Ellisi de (aman aman) bellidir,
Ellisi de (aman aman) bellidir.

Küçükten yâr sevenin
Küçükten yâr (aman aman) sevenin,
Gözlerinden (aman aman) bellidir.
Gözlerinden (aman aman) bellidir.

Gökte yıldız sayılmaz,
Gökte yıldız (aman aman) sayılmaz,
Çiğ yumurta (aman aman) soyulmaz,
Çiğ yumurta (aman aman) soyulmaz.

Yâri güzel olanın,
Yâri güzel (aman aman) olanın,
Yüreğinde (aman aman) yağ olmaz,
Yüreğinde (aman aman) yağ olmaz.

ORMANCI

Muğla

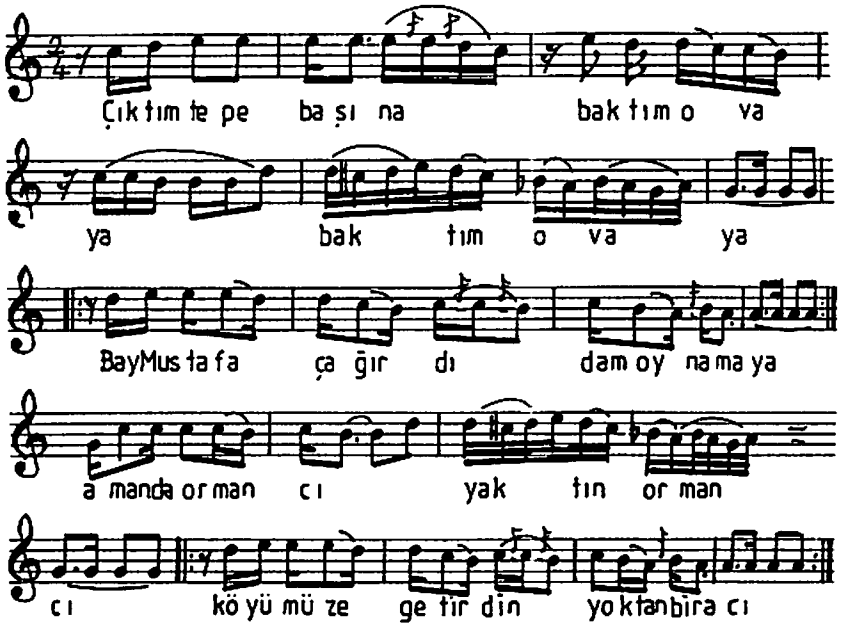

ORMANCI (*)

Çıktım tepe başına baktım ovaya,
Bay Mustafa çağırdı dam-oynamağa. (**)
Söz anlamaz ormancı yıkar masaya,
Söz anlamaz ormancı çekmiş kafaya. (***)

Kavuştak { Aman da ormancı, yaktın ormancı,
Köyümüze getirdin yoktan bir acı.

Gerevizin suların hoştur içmeğe,
Ortasında köprüsü var, gelip geçmeğe,
Yazık ettin ormancı köyün iki gencine,
Söz anlamaz ormancı çekmiş kafaya.

Kavuştak

Gerevizin ortasında değirmen döner,
Değirmenin suları dağından iner,
Mustafaya atılan kurşun, Tevfiğe değer
Tevfiğin acıları yürekler deler.

Kavuştak

(*) Bu türkü, Muğla'da cereyan eden bir hâdise hakkında söylenmiştir.
(**) Dama oynamak mânasında.
(***) Mahallî şivede (masayı, kafayı) mânasında.

İKİ DURNAM GELİR

Manisa
Niyazi Emre **Ahmet Günday**

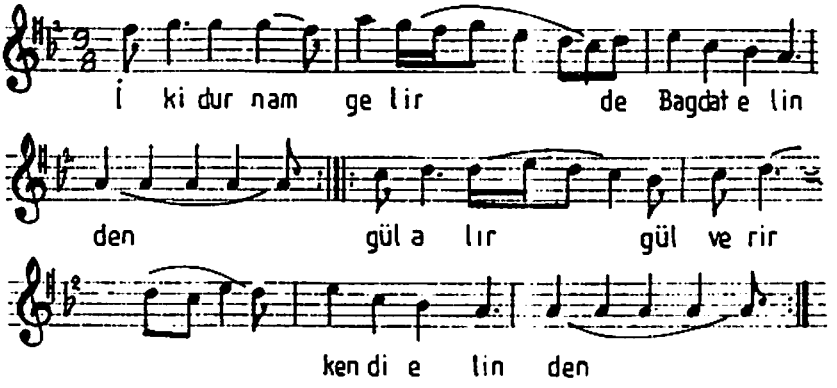

İKİ DURNAM GELİR

İki durnam gelir de Bağdat elinden,
Gül alır, gül verir kendi elinden.
Âşığın verdiğini de koymaz dilinden,
İnip gider de durnam dost diye diye.

İki durnam gelir de birisi yavru,
Yavrunun kanadı sepirdek benli,
Yönünü döndermiş de ol hakka doğru
İnip gider de durnam dost diye diye.

Pir Sultan Abdal'ım da eylemeyelim,
Âşığın verdiğin söylemeyelim,
Ko gitsin durnalarda eylemeyelim,
İnip gider de durnam dost diye diye.

YEŞİL GEY, YEŞİL KUŞAN

Ödemiş
Meliha Baran **Nimet Oğuz**

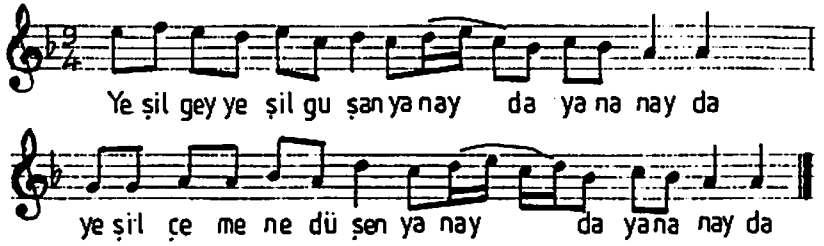

YEŞİL GEY, YEŞİL KUŞAN

Yeşil gey, yeşil kuşan,
Yeşil çemene düşen,
Acep iflah olur mu,
Senin aşkına düşen?

Alalım kaçalım,
Salınalım uçalım,
Salınmakla baş olmaz,
Gel beraber kaçalım.

Kayısıdır kayısı,
Yere düştü yarısı,
Beni yârdan ayıran,
Dayısıdır dayısı.

OLDU MU AYŞEM OLDU MU?

(Şu Köyceğiz Yolları)

Muğla - Ortaca
Ahmet Bayatoğlu **Ahmet Günday**

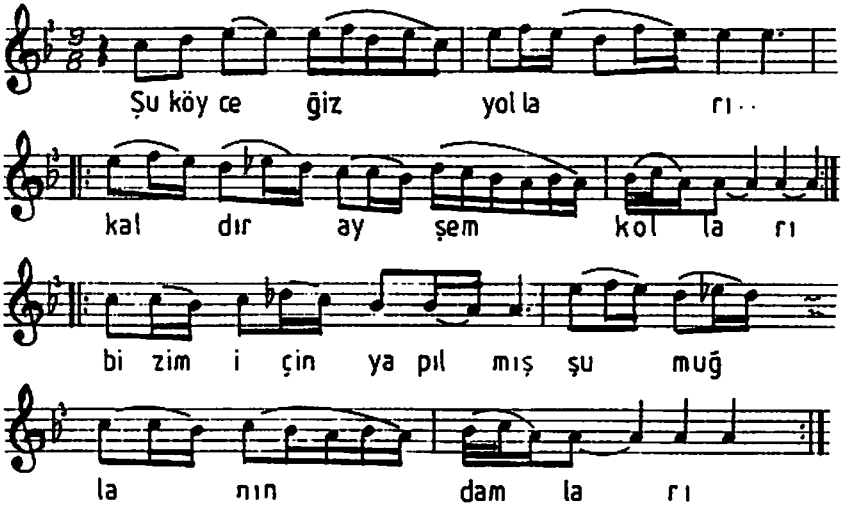

ŞU KÖYCEĞİZ YOLLARI

Şu Köyceğiz yolları,
Galdır Ayşem golları,
Bizim için yapılmış,
Şu Muğla'nın damları.

Kavuştak
Oldu mu Ayşem oldu mu?
Enişten camızları da buldu mu?
Bir kerecik öpmeynen,
Gül benizin Ayşem soldu mu?

Su gelir akmak ister,
Top zülüf yaşmak ister,
Şu benim deli gönlüm,
Yâre kavuşmak ister.

Kavuştak

Ay akşamdır varamam,
Dillere destan olamam,
Ay buluta girince,
Bağlasalar duramam.

Kavuştak

ALTI KIZLAR

Aydın

M. Sarısözen

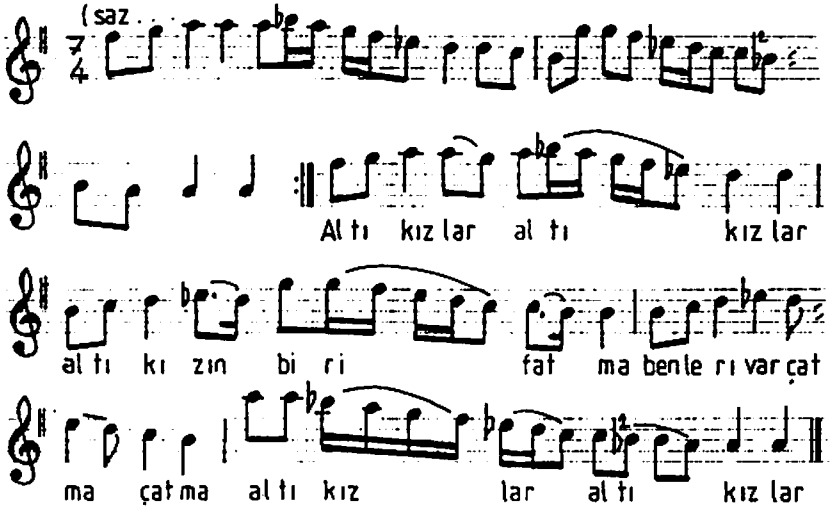

ALTI KIZLAR

Altı kızlar, altı kızlar,
Altı kızın biri Fatma
Benleri var çatma çatma,
Altı kızlar, altı kızlar,

Altı kızlara, altı kızlar,
Altı kızın biri Ayşe
Benleri var köşe köşe,
Altı kızlar, altı kızlar.

Altı kızlar, altı kızlar,
Altı kızın biri Meryem,
Benleri var eyrem büyrem,
Altı kızlar, altı kızlar.

AK KOYUNUM YÜZ OLSA

Burdur

Hamit Çine

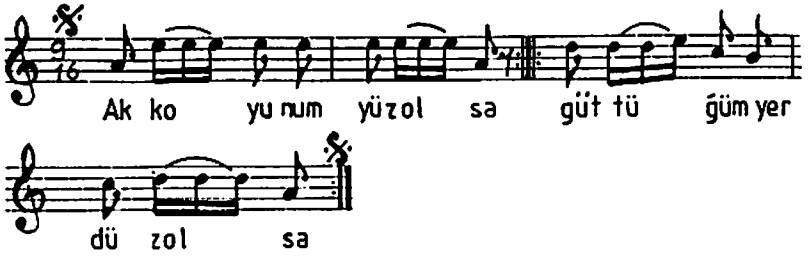

AK KOYUNUM YÜZ OLSA

Ak koyunum yüz olsa,
Güttüğüm yer düz olsa,
Ben koyunu güderim,
Arkadaşım kız olsa.

Ak fasille oldu mu?
Ambarlara doldu mu?
Yolladığım pabuçlar,
Ayağına oldu mu?

Karamuz'un gazeli,
Ayşem dünya güzeli,
Ona kebe kestirdim,
Etekleri gozalı.

ATA BİNESİM GELDİ

İzmir
Ali Tutgaç

A. Günday

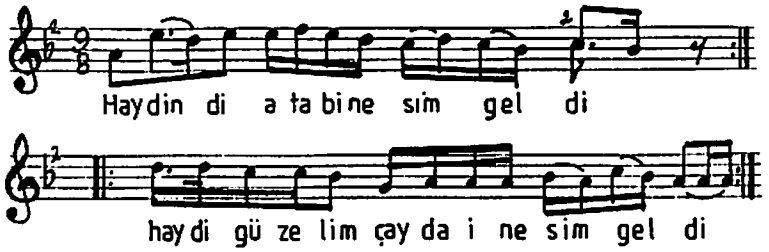

ATA BİNESİM GELDİ
(Kadın Oyun Havası)

Haydindi ata binesim geldi,
Haydi güzelim çayda inesim geldi,
Haydindi keratanın kızını,
Haydi güzelim yine göresim geldi.

Haydindi at olur da tepmez mi?
Haydi güzelim yar olur da öpmez mi?
Haydindi yârin öptüğü yerde
Haydi güzelim gonca güller bitmez mi?

KONSOL ÜSTÜNDE MUMLAR

(Kadın Oyun Havası)

Kırkağaç
Salim Önder **Mustafa Hoşsu**

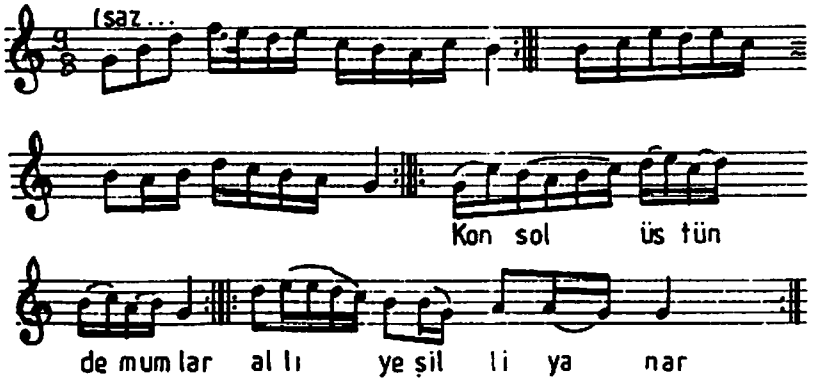

KONSOL ÜSTÜNDE MUMLAR
(Kadın Oyun Havası)

Konsol üstünde mumlar,
Allı yeşilli yanar,
Ne kız oldum ne gelin,
Yüreğim ona yanar.

Al geydim alsın diye,
Mor geydim sarsın diye,
İsteyene varmadım,
Sevdiğim alsın diye.

Konsol üstünde şamdan,
Kaldır perdeyi camdan,
Alacaksan al beni,
Ben usandım bu candan.

PENCEREDEN BAK BENİ

Acıpayam
Hüseyin Tuğrul **Talip Özkan**

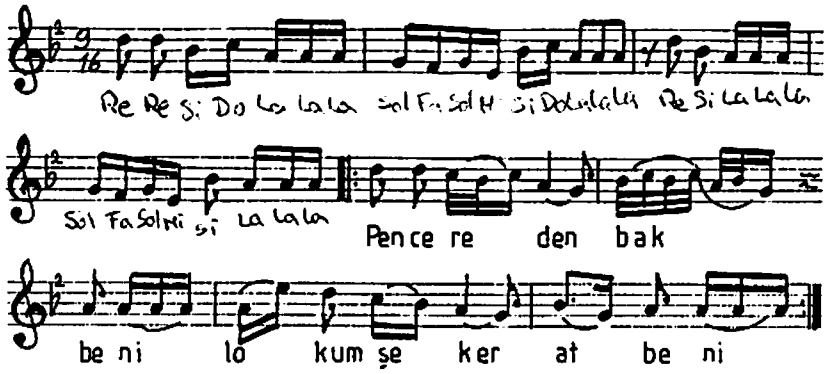

PENCEREDEN BAK BENİ

Pencereden bak beni,
Lokum şeker at beni,
Eğer deli olursam,
Tut kolumdan at beni.

İşte yârim gitmedim,
Ben o yâri bilmedim,
Sen beni iftira ettin,
Vallahi hiç öpmedim.

Gidiyorum gitmez oldum,
Arkamı dönmez oldum,
Ünnemişin duymadım,
Vallahi duymaz oldum.

AĞ ELİME MOR KINALAR YAKDILAR

(Gelin Ağlaması)

Acıpayam
Süleyman Uğur

Nida Tüfekçi

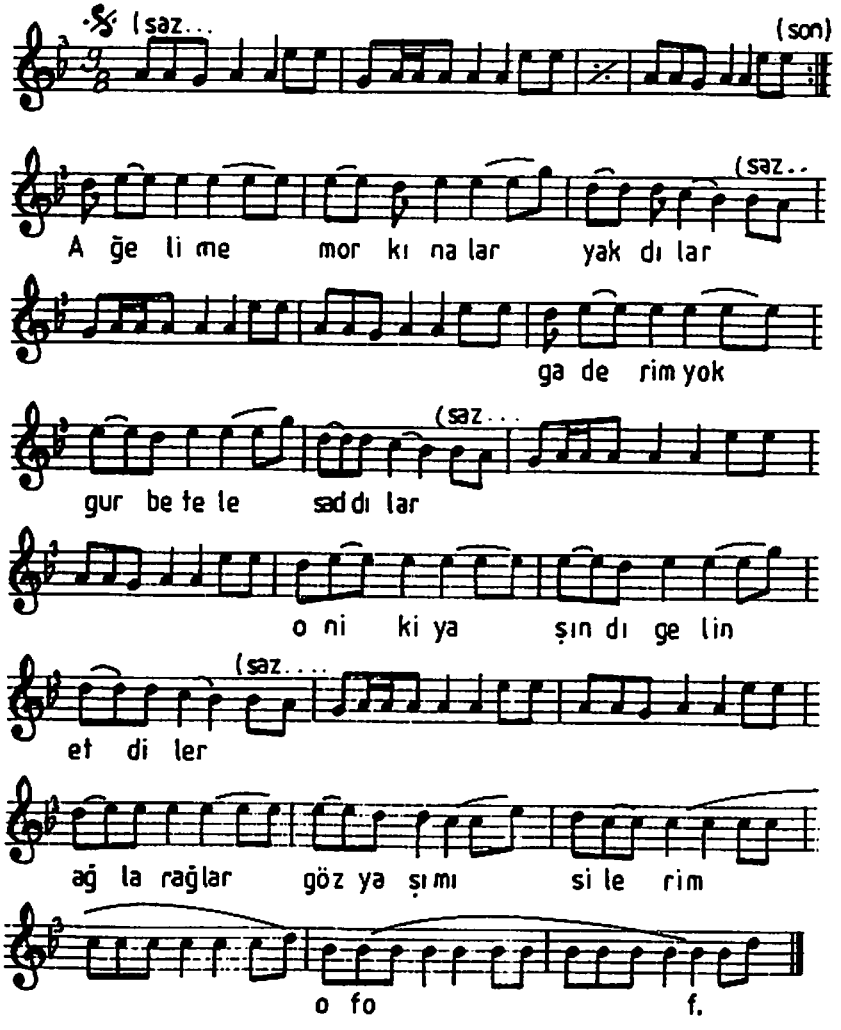

AĞ ELİME MOR KINALAR YAKDILAR

Ağ elime mor kınalar yakdılar,
Gaderim yok gurbet ele satdılar,
On iki yaşında gelin ettiler,
Ağlar ağlar gözyaşımı silerim of of!

Merdimenden endim endim yıkıldım,
Mevlâm izin verdi gine dikildim,
Her çiçekten aldım aldım takındım,
Gırmızı gül sendi galdı tamahdım.

Yüce dağ başındı nasmalı pınar,
Asması yıkılmış suları hurlar,
Galındı gal gal süpürgü çaldığım evler,
Başım alıp gurbet ele giderim.

VARIN BAKIN

Kütahya
Ahmet Burukoğlu-Abdullah Çavuş **M. Sarısözen**

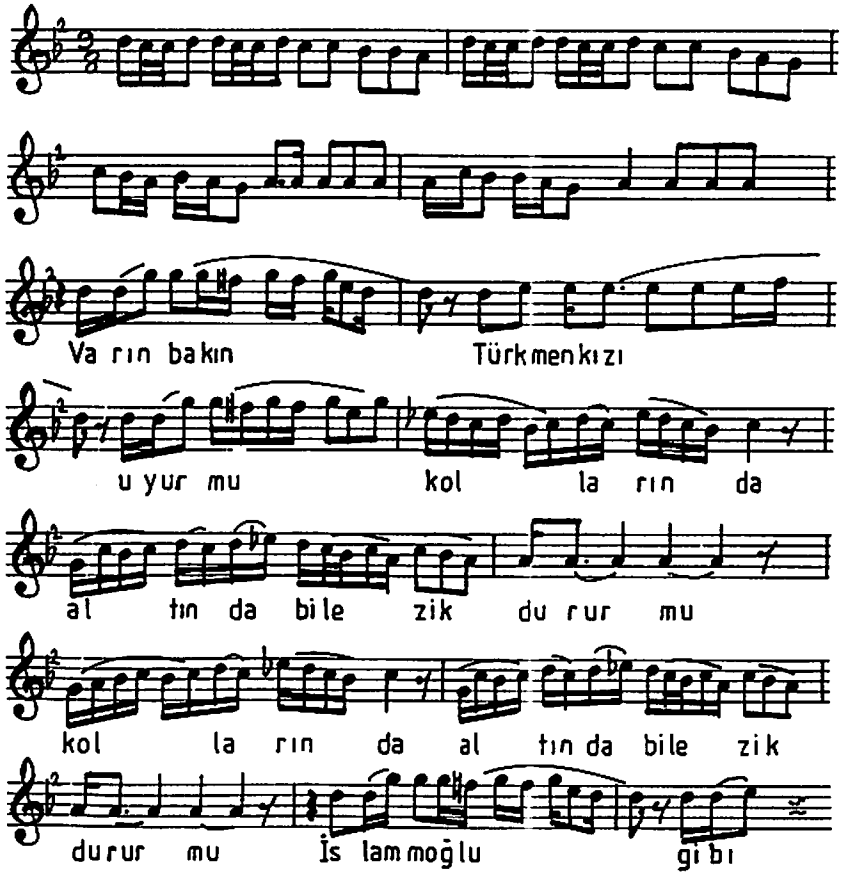

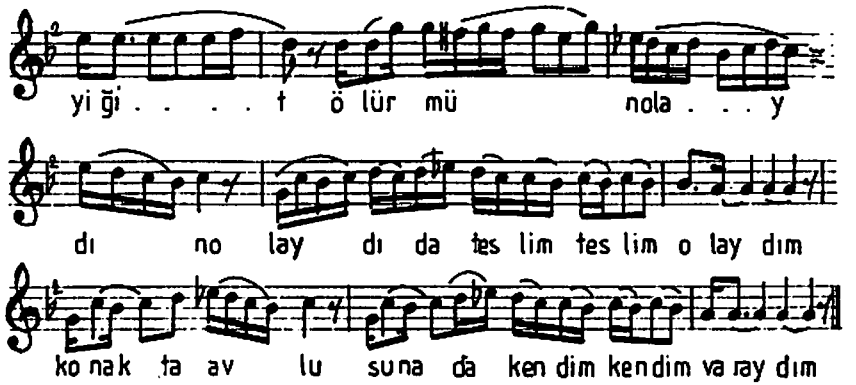

VARIN BAKIN

Varın bakın Türkmen kızı uyur mu?
Kollarında altın bilezik durur mu?
İslam oğlu gibi yiğit olur mu?

Kavuştak { N'olaydı n'olaydı da teslim teslim olaydım,
Konakta avlusuna da kendim kendim varaydım.

Varın bakın benim bacam tüter mi?
Bağımda bahçamda da bülbül öter mi?
Küçük kardaş benim yerim tutar mı?

Kavuştak

İslam oğlu derler benim bir adım,
Tavlada bağlandı da kaldı kır atım,
Hasret kıyamete kaldı muradım.

Kavuştak

ORTACA'DA EVİMİZ

Köyceğiz
Hamdi Özbay **Hamdi Özbay**

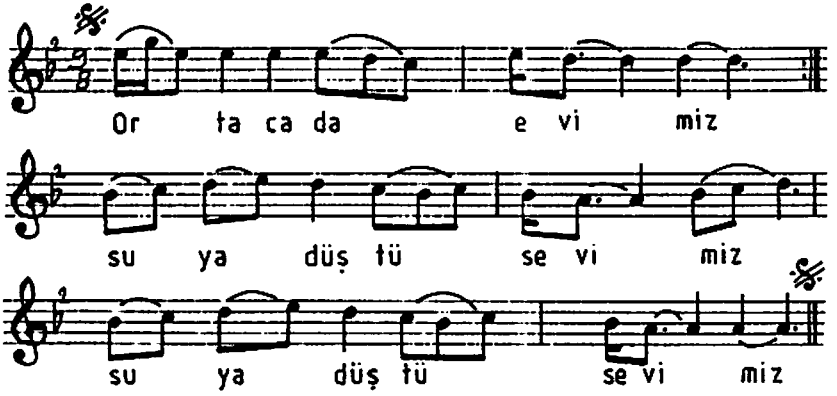

ORTACA'DA EVİMİZ

Ortaca'da evimiz,
Suya düştü sevimiz,
Bu sevimiz uğruna,
Şehit olsun birimiz.

Aya bak yıldıza bak,
Suya giden kıza bak,
Kız Allahın seversen,
Dön de bir yol bize bak.

Gökte de yıldız ellidir,
Ellisi de bellidir,
Gizli sevda çekenler,
Gözlerinden bellidir.

BAHÇALARDA BİR KUZU

Tefenni
Ahmet Yamacı **M. Sarısözen**

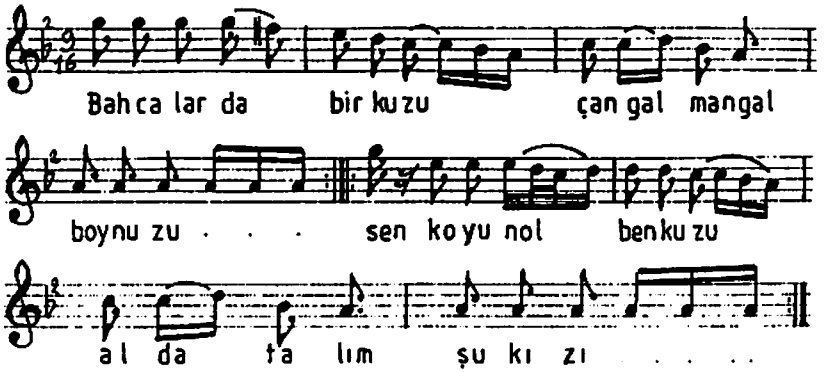

BAHÇALARDA BİR KUZU
(Teke Zotlatması)

Bahçalarda bir kuzu,
Çangal mangal boynuzu,
Sen koyun ol, ben kuzu,
Aldatalım şu kızı.

Bahçalarda mor meni,
Verem ettin sen beni,
Nasıl verem olmayım,
Herkes seviyor seni.

Bahçalarda gül vari,
Var git ellerin yâri,
Sen bana yâr olmazsın,
Yüzüme gülme bari.

MAVİ KIREP BAŞINDA

İzmir - Uzundere
Ali Tutgaç **Alâaddin Sesgel**

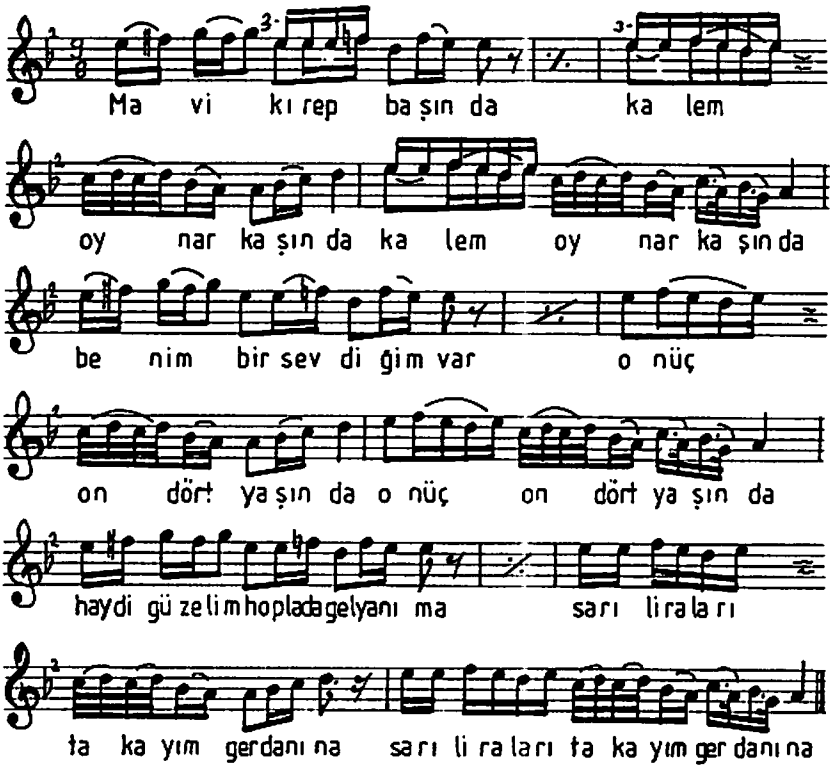

MAVİ KIREP BAŞINDA

Mavi kırep başında,
Kalem oynar kaşında,
Benim bir sevdiğim var,
On üç on dört yaşında.

Kavuştak { Haydi güzelim hopla da gel yanıma,
Sarı liraları takayım gerdanına.

Mavileri giyersin,
Allıları översin,
Benim yüzüme gülüp,
Başkasını seversin.

Kavuştak

Mavi kırebimin oyası,
Başıma vurdu boyası,
Alcem dedi de almadı,
Allahından bulası.

Kavuştak

KARA TAŞ BOYANIR MI?

Eğridir

M. Sarısözen

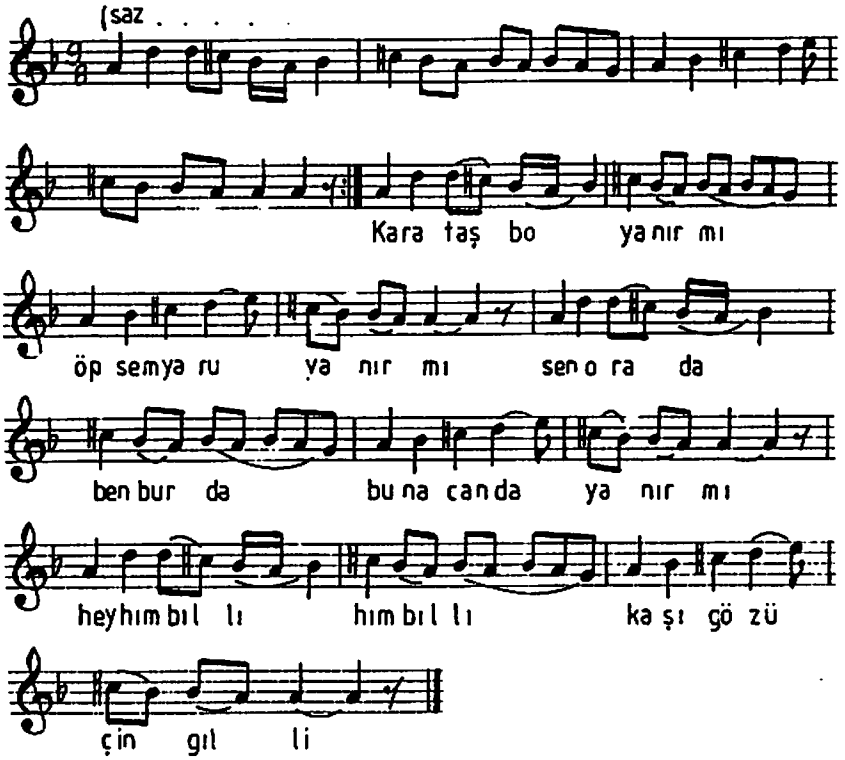

KARA TAŞ BOYANIR MI?

Kara taş boyanır mı?
Öpsem yâr uyanır mı?
Sen orada ben burda,
Buna can dayanır mı?

Kavuştak { Hey hımbıllı hımbıllı,
Kaşı gözü çıngıllı.

Gidemem yalılara,
Kuş konar çalılara,
Adam havas ediyor,
Sarı basmalılara.

Kavuştak

MENEVŞESİ TUTAM TUTAM

(Teke Zotlatması)

Tefenni
A. Yamaç

Ahmet Yamaç

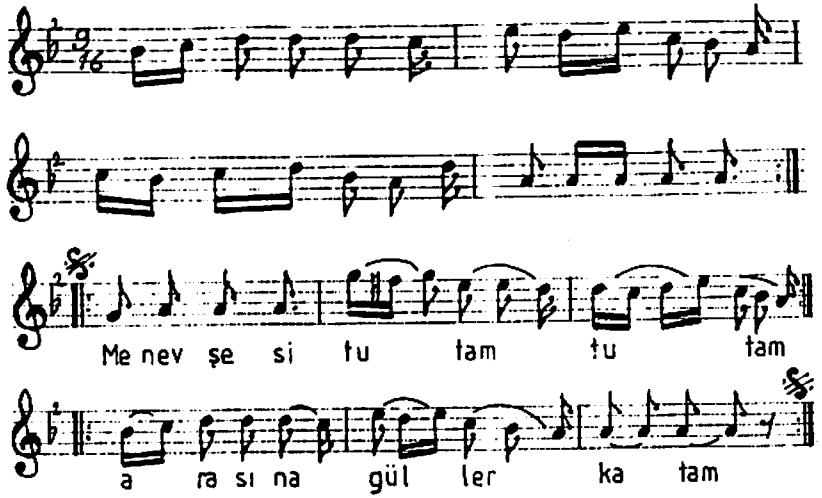

MENEVŞESİ TUTAM TUTAM

Menevşesi tutam tutam,
Arasına güller katam,
Nice gurbet elde yatam.

Kavuştak
Engel menevşelim engel,
Zülüfleri çengel mengel,
Aramıza girdi engel.

Menevşe kokulu yârim,
Kime arz edeyim hâlim,
Elimden aldılar yârim.

Kavuştak

Menevşesi boyun eymiş,
Yapracığı suya değmiş,
Allı yeşil fistan geymiş.

Kavuştak

Menevşesi biçim biçim,
Ben ağlarım senin için,
Çektiklerim kimin için.

Kavuştak

SİLİNDİ Mİ MAŞRAPAMIN KALAYI

(Karaşar Zeybeği)

Ankara - Karaşar
Ünal Türkben

Yılmaz İpek

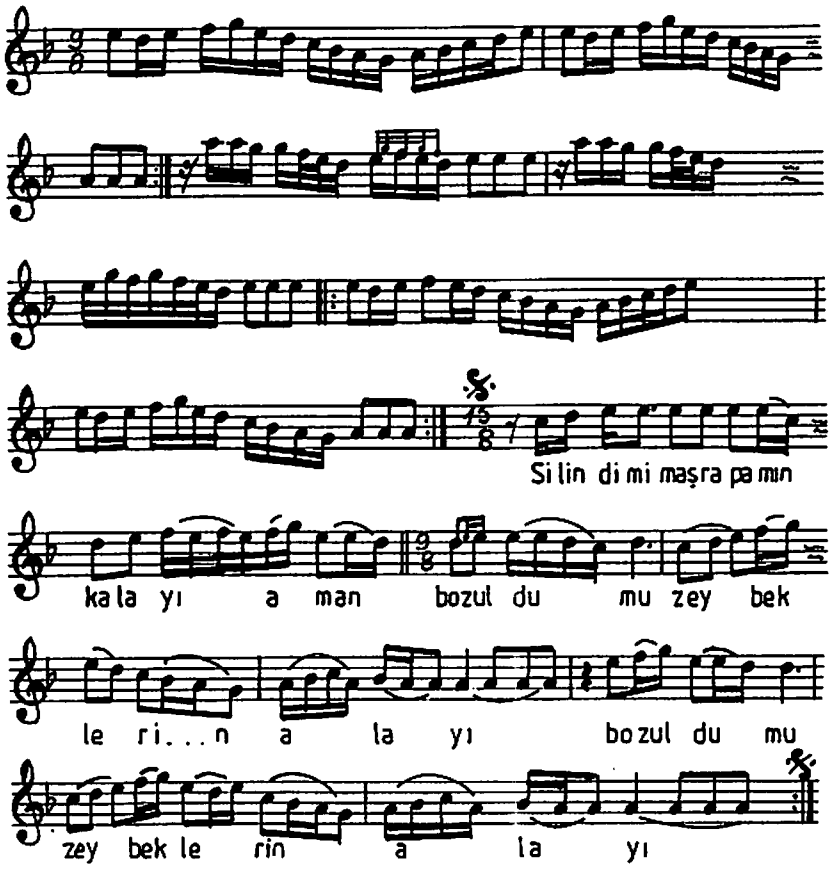

SİLİNDİ Mİ MAŞRAPAMIN KALAYI

Silindi mi maşrapamın kalayı aman,
Bozuldu mu Zeybeklerin alayı,
Düşmanları öldürmenin kolayı aman.

Kavuştak { Koç gibi meydanlarda dönenlerdeniz,
Biz vatan uğruna ölenlerdeniz.

Alıvirin martinimi atayım aman,
Karaşar'ı birbirine katayım,
Fırsat virin değirmeni satayım aman.

Kavuştak

SIRA SIRA KAZANLAR

Fethiye
Mustafa Coşkun **Hamdi Özbay**

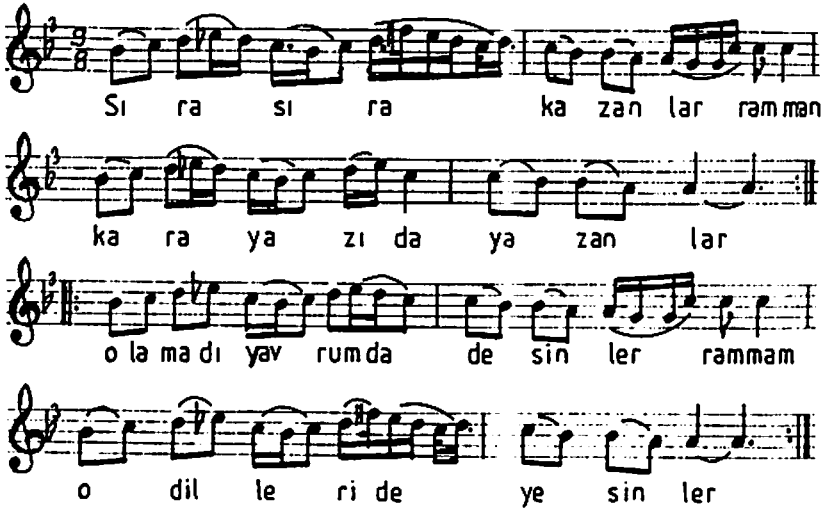

SIRA SIRA KAZANLAR

Sıra sıra kazanlar,
Kara yazı yazanlar,
Cennet yüzü görmesin,
Aramızı da bozanlar.

Kavuştak { Olamadı yavrum da desinler,
O dilleri de yesinler.

Dere boyu düz gider,
Bir edalı da kız gider,
O kız yolu şaşırmış,
İnşallah bize gider.

Kavuştak

ABALIMIN CEPKENİ

(Abalı Zeybeği)

Aydın
Nazmi İlyas - Ahmet Yamacı **M. Sarısözen**

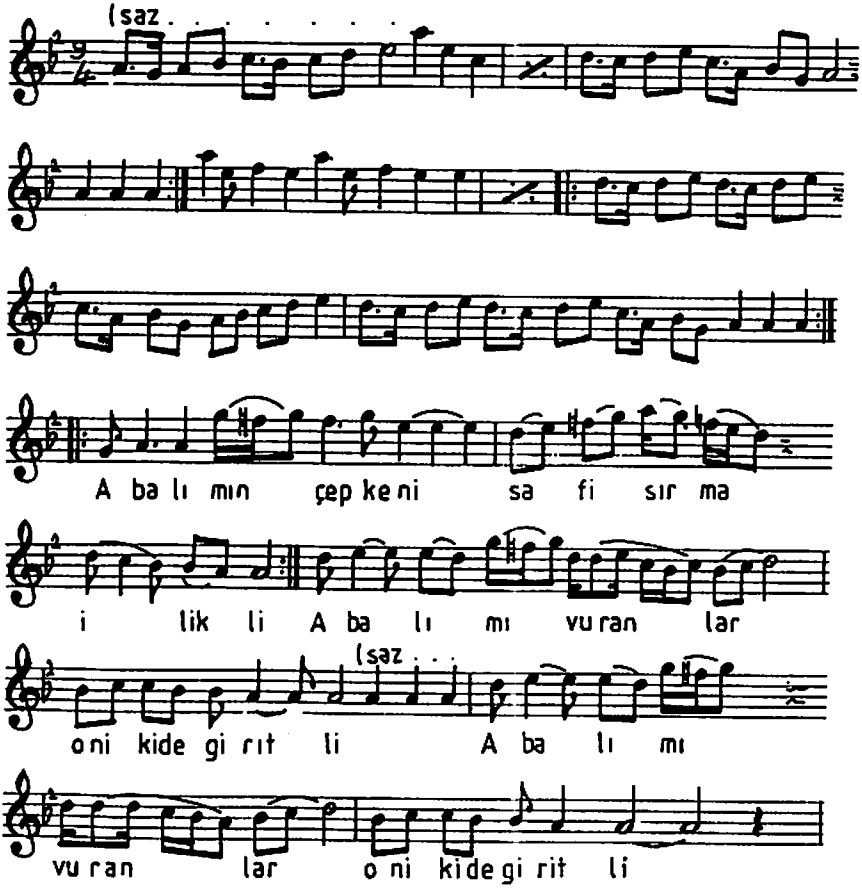

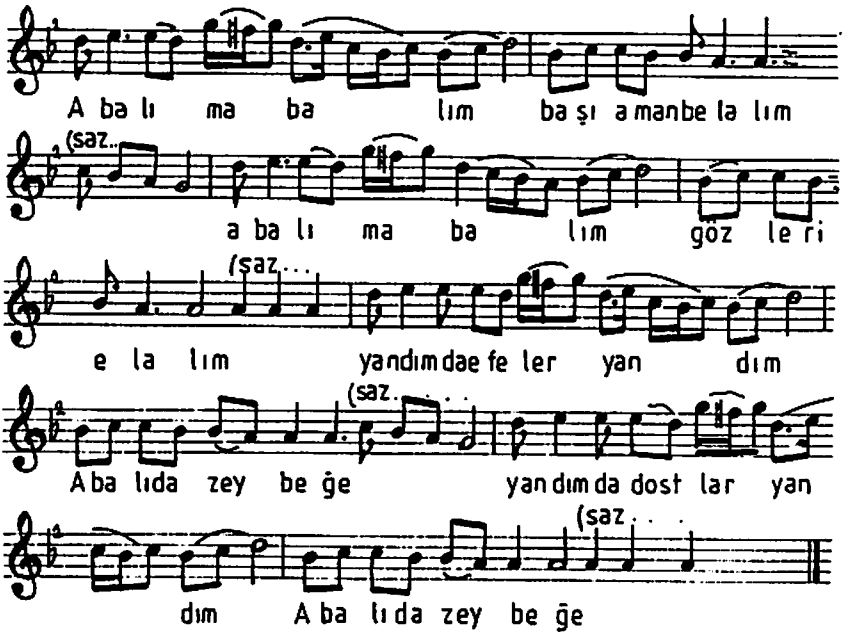

ABALIMIN CEPKENİ

Abalımın cepkeni safi sırma ilikli,
Abalımı vuranlar on iki de Giritli.

Kavuştak

Abalım abalım, başı aman belâlım,
Abalım abalım, gözleri elâlım,
Yandım da efeler yandım, abalı da zeybeğe,
Yandım da dostlar yandım, abalı da zeybeğe.

Beşparmak dağından gece aman ben geçtim, geçtim,
Anadan, babadan, yârdan aman, ben vazgeçtim.

Kavuştak

YAĞMUR YAĞAR

Kütahya
Hisarlı Ahmet **Nida Tüfekçi**

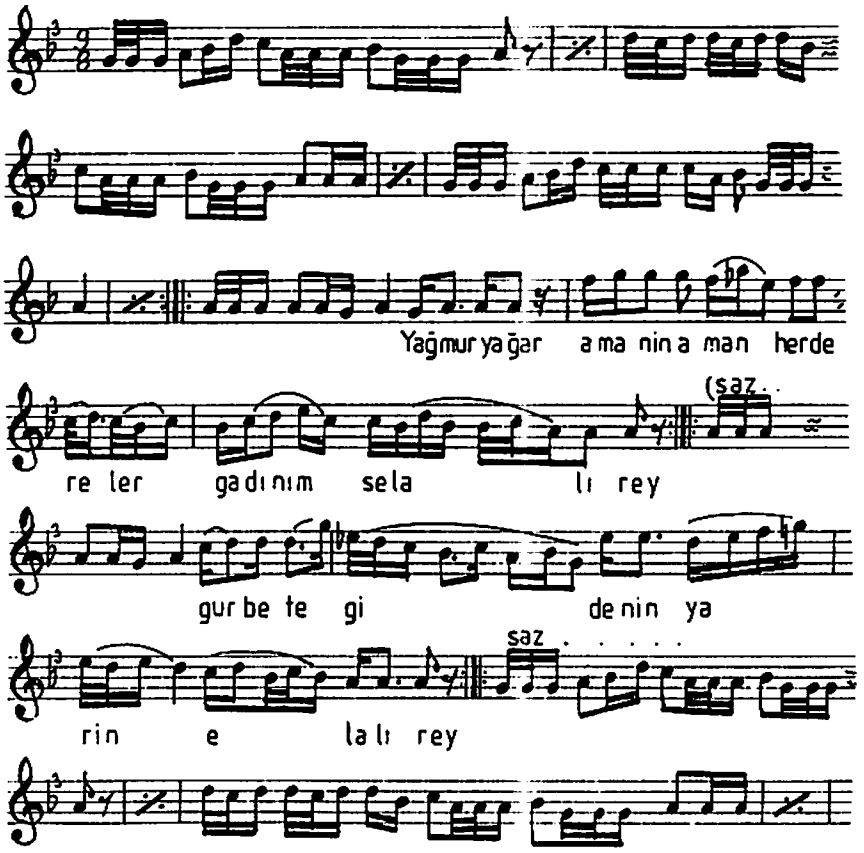

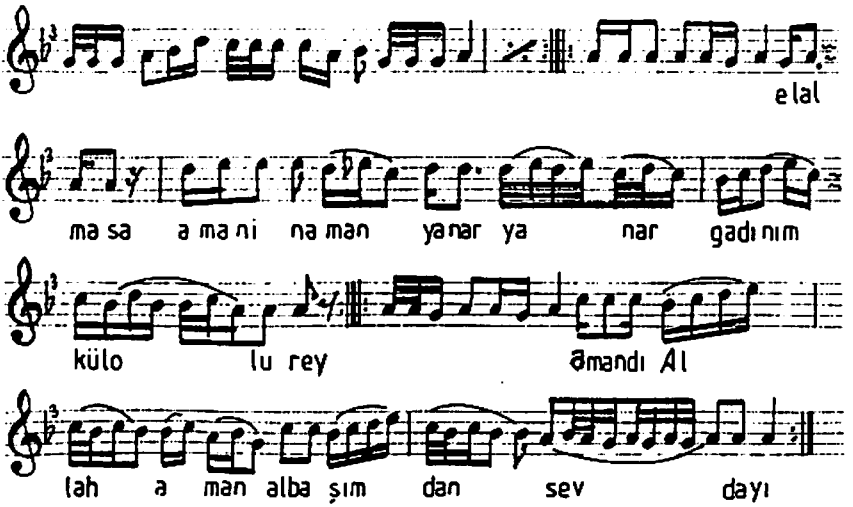

YAĞMUR YAĞAR

Yağmur yağar amanin aman,
Her dereler gadınım sel alır, ey!
Gurbete gidenin,
Yârin el alır ey!

El almazsa amanin aman,
Yanar, yanar gadınım kül olur, ey!
Amandı Allah aman, al başımdan sevdayı,
Genç yaşımda aman zindan ettin dünyayı.

ALEFE

Balıkesir
Servet Yenigün-Ali Özbay-Mehmet Özdemir **Nida Tüfekçi**

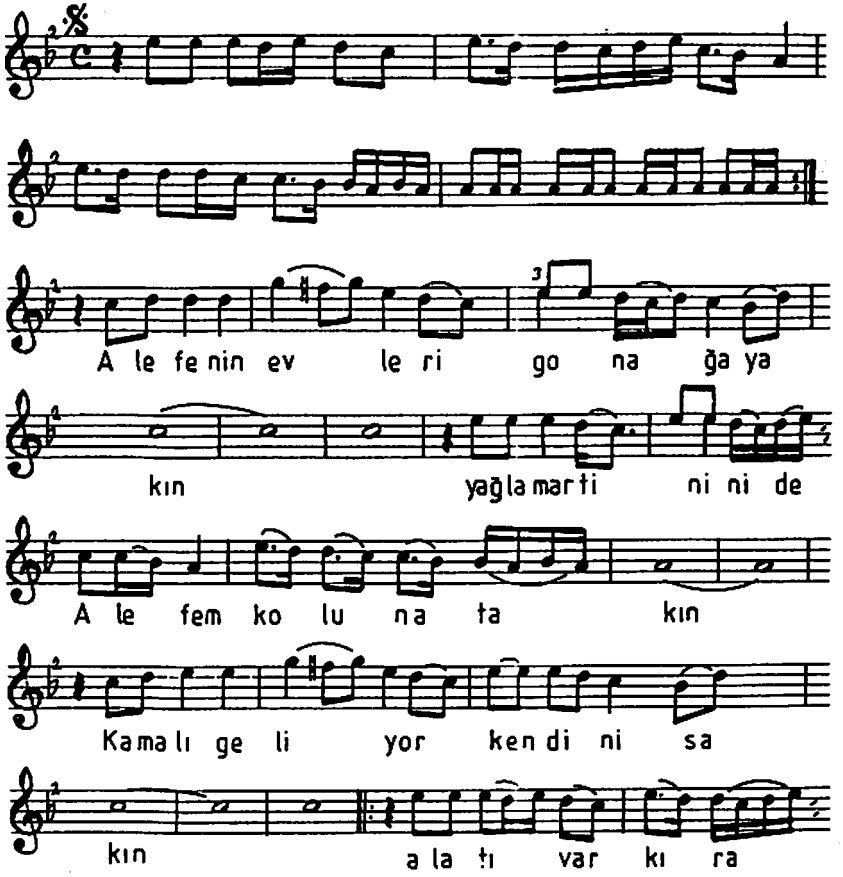

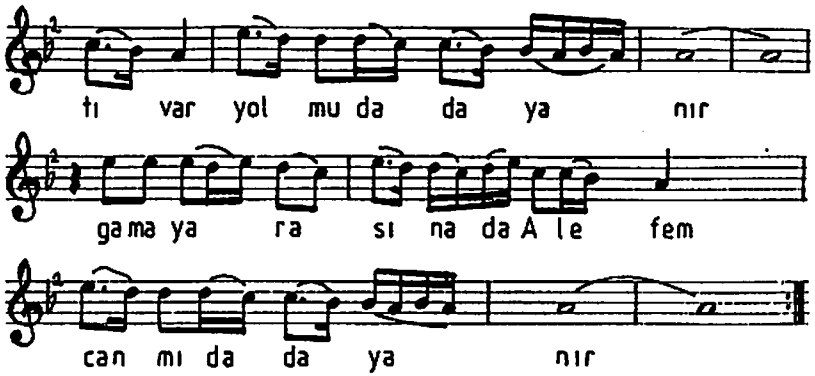

ALEFE

Alefe'nin evleri gonağa yakın,
Yağla martinini de Alefem, goluna takın,
Kamalı geliyor kendini sakın.

Kavuştak { Al atı var, kır atı var, yol mu da dayanır?
Gama yarasına da Alefem canmı da dayanır?

Kuyalanın altından eyildim geçtim,
Sağ yanımdan vuruldum Alefem, sol yana düştüm.
Ben bu eşkıyalıktan dünden aman vazgeçtim.

Kavuştak

Kuyalanın altında inden aman evim var,
Alıverin martinimi Alefem, benim kimim var?
Soma kazasında aman benim yârim var.

Kavuştak

ENTARİSİ DAMGALI

Balıkesir
Hafize Kopulu **Nihat Kaya**

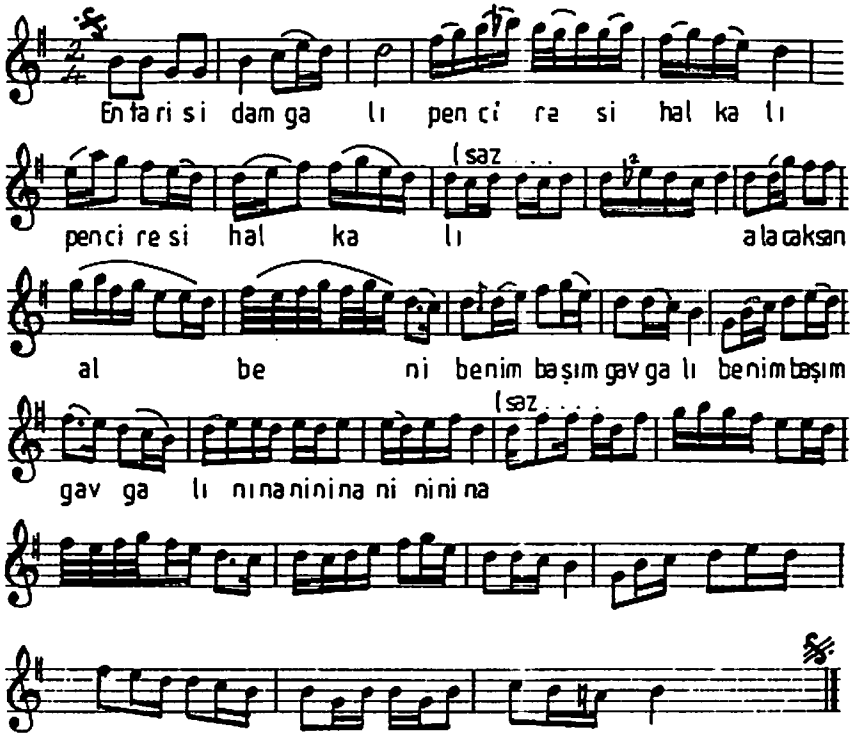

ENTARİSİ DAMGALI

Entarisi damgalı,
(Penciresi) Penceresi halkalı,
(Alıceksen) Alacaksan al beni,
Benim başım gavgalı.

Asılı yelek yüzü,
Ayırdı felek bizi,
Ayıranlar sürünsün,
Kavuştur mevlâm bizi.

Bahçelerde çam fıstık,
Dallarını biz kestik,
Allah nasip eylesin,
İkimize bir yastık.

MEŞEDEN GEL A SÜRMELİM

Kütahya
Hisarlı Ahmet

Nida Tüfekçi

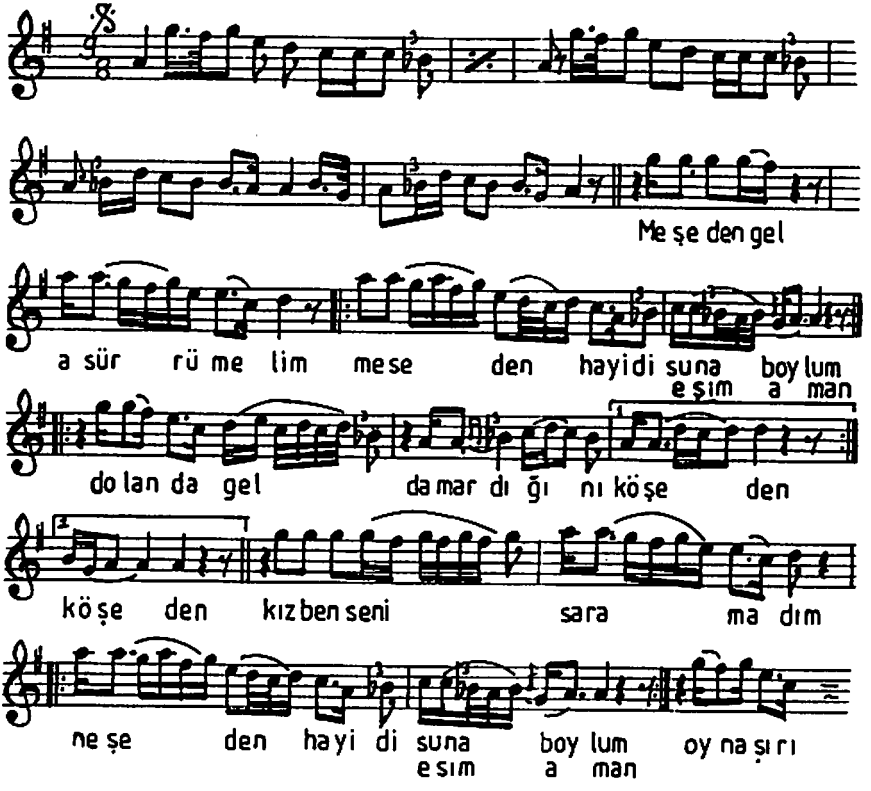

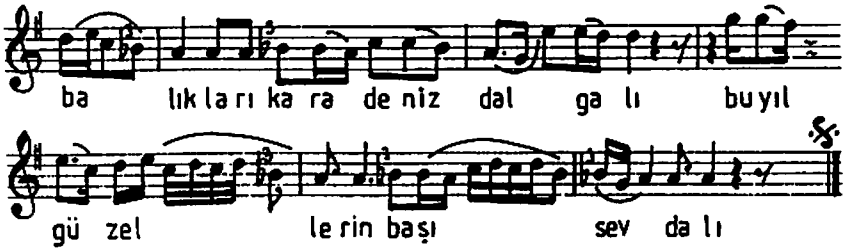

MEŞEDEN GEL A SÜRMELİM

Meşeden gel a sürmelim meşeden,
Haydi suna boylum (eşim aman),
Dolan da gel damardını köşeden,
Kız ben seni saramadım neşeden,
Haydi suna boylum (eşim aman).

Kavuştak
Oynaşır balıkları
Karadeniz dalgalı
Bu yıl güzellerin
Başı sevdalı

Harman olsam düz ovada savrulsam,
Haydi suna boylum (eşim aman),
Kahve olsam tavalarda kavrulsam,
Kemer olsam yâr beline sarılsam,
Haydi suna boylum (eşim aman).

Kavuştak

TEPELER TEPELER

Afyon
M. Küçük - Alaattin Erdal **M. Sarısözen**

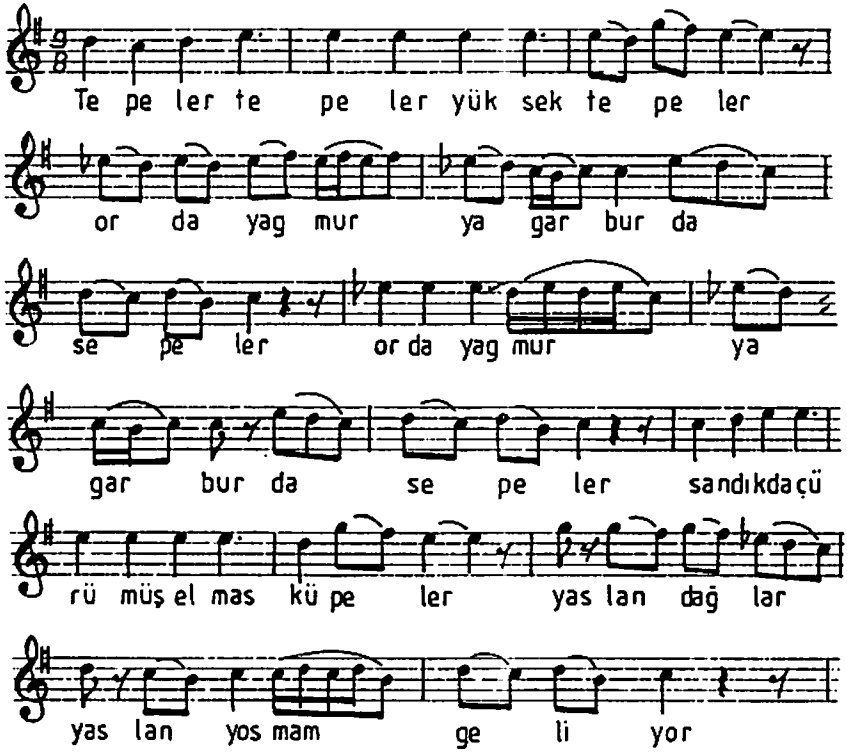

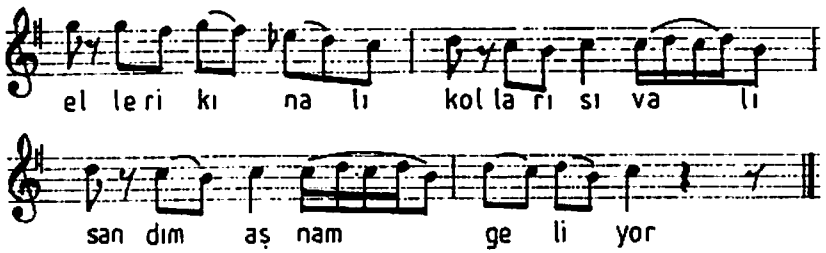

TEPELER TEPELER

Tepeler tepeler, yüksek tepeler,
Orda yağmur yağar, burda sepeler,
Sandıkda çürümüş elmas küpeler.

Kavuştak { Yaslan dağlar yaslan, yosmam geliyor,
Elleri kınalı, kolları sıvalı, sandım aşnam geliyor.

Efelerden bir su içdim kanmadım,
Elli dirhem kurşun yedim ölmedim,
Kardaş bana düşman oldu bilmedim.

Kavuştak

Aman efem bende takat kalmadı,
Çok bağırdım Osman Efem gelmedi,
Muhannet komşudan imdat olmadı.

Kavuştak

KAYALCA'NIN TAŞLARI
(İkili Zeybek)

Balıkesir - Dursunbey

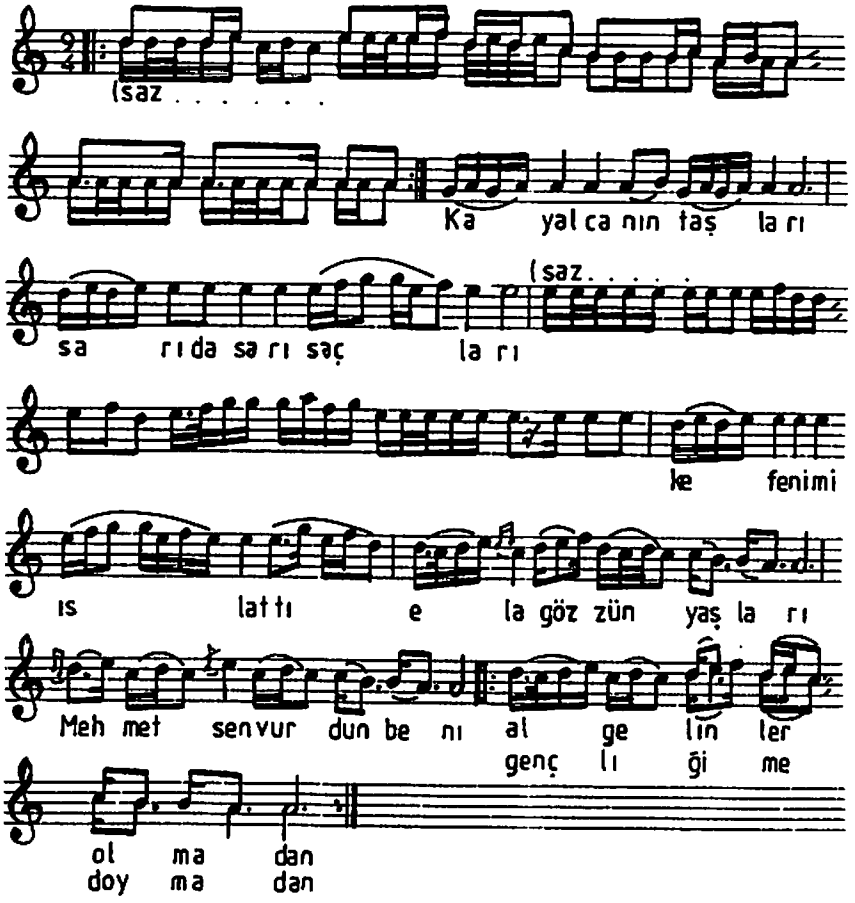

KAYALCA'NIN TAŞLARI

Kayalca'nın taşları,
Sarı da sarı saçları,
Kefenimi ıslattı
Elâ gözün yaşları.
Mehmet sen vurdun beni

Kavuştak { Gençliğime doymadan,
Al gelinler olmadan.

Kayalca'dan geçtin mi?
Soğuk sular içtin mi?
Mehmet oğlanı görünce,
Sen kendinden geçtin mi?
Mehmet sen vurdun beni.

Kavuştak

Üzüm koydum sepete,
Keklik öter tepede,
Öldüğüme gam yemem,
Şan oldu memlekete,
Mehmet sen vurdun beni.

Kavuştak

EVLERİ VAR
(Dörtlü Zeybek)

Balıkesir - Dursunbey

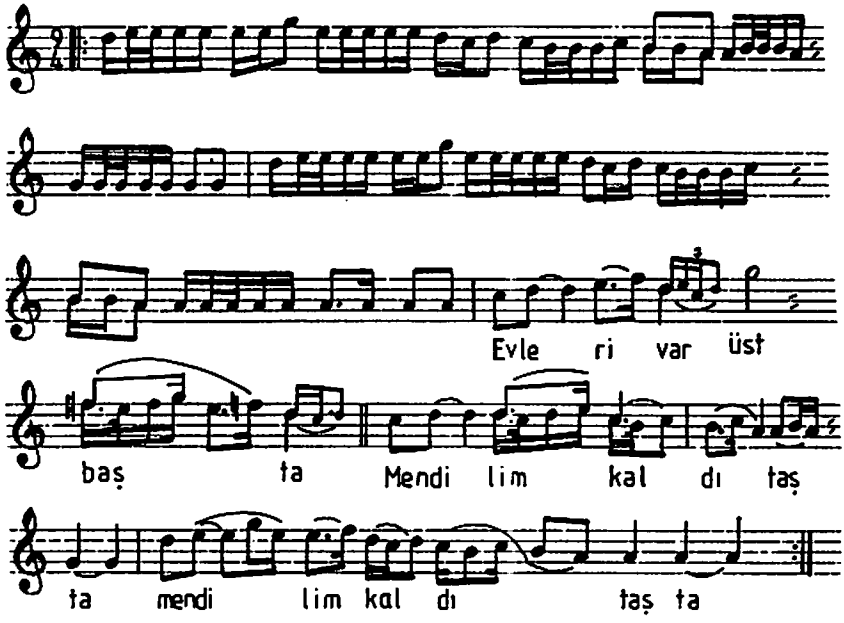

EVLERİ VAR

Evleri var üst başta,
Mendilim kaldı taşta,
O yâr beni bıraktı,
Akıl kalmadı başta.

Evleri yol üstüdür,
Kemeri bel üstüdür,
Her gün uğra bir kere,
Ko desinler dostudur.

Evleri var boyalı,
İçi bülbül yuvalı,
Böyle sevda görmedim,
Ben anamdan doğalı.

ÇEKEMEDİM AKÇA

Serik
Yeniköylü Şevket **Cevat Uyanık**

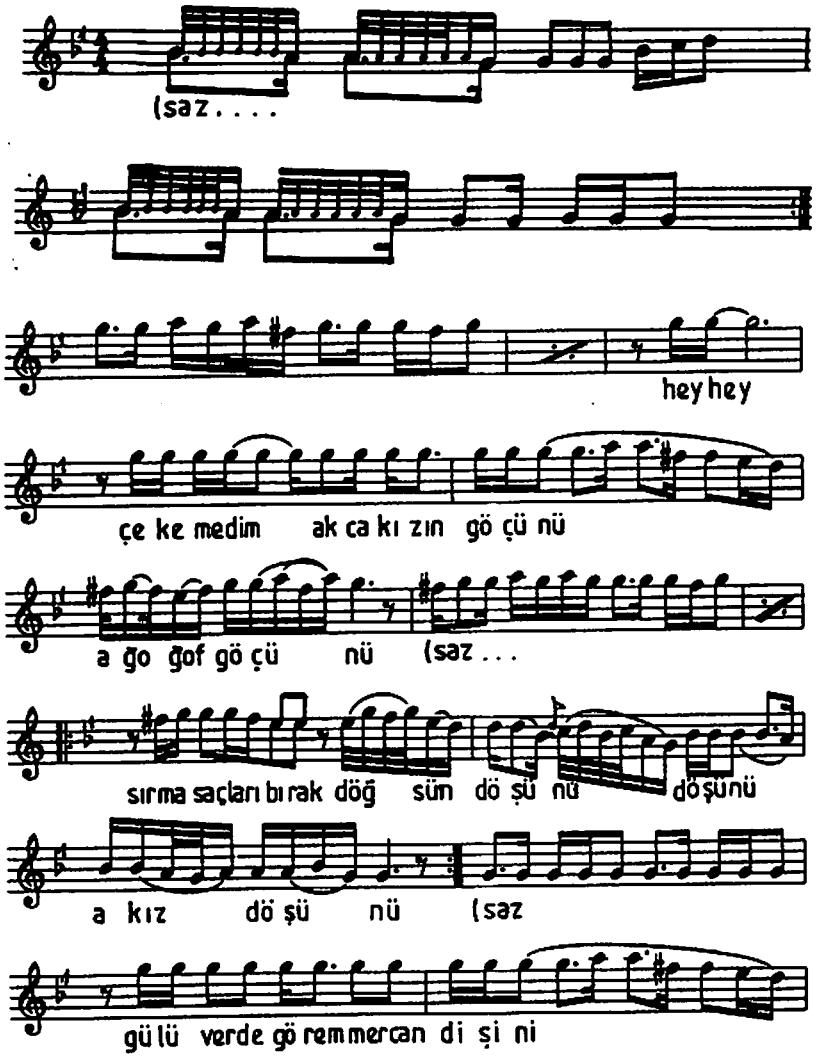

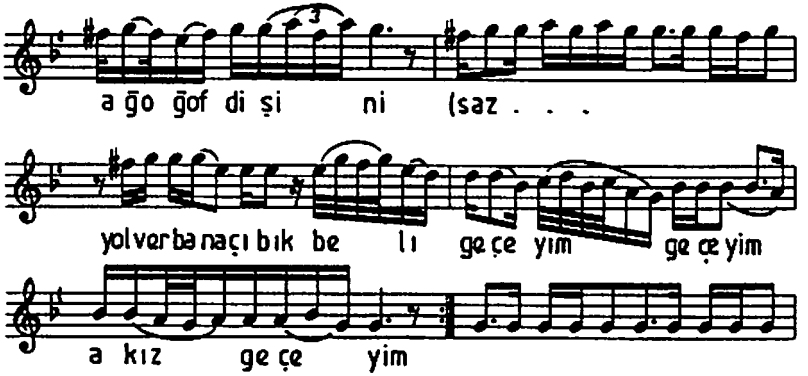

ÇEKEMEDİM AKÇA

(Hey, hey!) Çekemedim akça kızın göçünü, (of göçünü)
Sırma saçları bırak döğsün döşünü, (döşünü a kız döşünü)
Gülüver de görem mercan dişini, (of dişini)
Yol ver bana çıbık beli geçeyim. (geçeyim a kız geçeyim)

(Hey, hey!) Yaylaların yeli soğuk esmez mi, (of esmez mi)
Sevdiğim de rüyalara girmez mi, (girmez mi a kız girmez mi)
Girmesen de gönül sana küsmez mi (of küsmez mi)
Yol ver bana çıbık beli geçeyim. (geçeyim a kız geçeyim)

HANA VARDIM, HAN DEĞİL BİLÂLIM

Bodrum

Hamdi Özbay

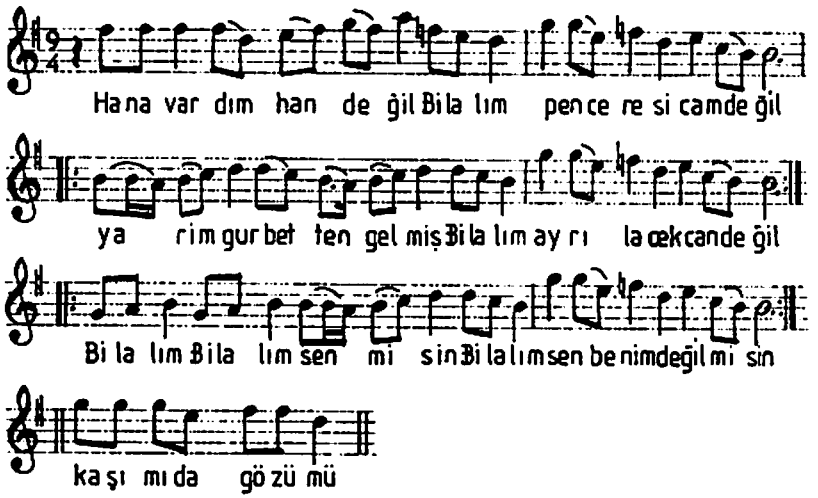

BİLÂLIM

Hana vardım, han değil Bilâlım,
Penceresi cam değil Bilâlım,
Yârim bana darılmış Bilâlım,
Ayrılacak can değil.

Kavuştak { Bilâlım, Bilâlım, sen misin?
Bilâlım, sen benim değil misin?

Çaya vardım çayladım Bilâlım,
Çayda balık avladım,
Ben yârimi görünce Bilâlım,
Oturdum da ağladım.

Kavuştak

Çaya indim çizmeyinen Bilâlım,
Yâr bulamadım gezmeyinen,
Çok mektepli kandırdım Bilâlım,
Gıyısı oyalı mendilinen.

Kavuştak

DAM BAŞINA ASA GOYMUŞ GALBIRI

Afyon
Abdullah Uluçelik-Nezahat Bayram **M. Sarısözen**

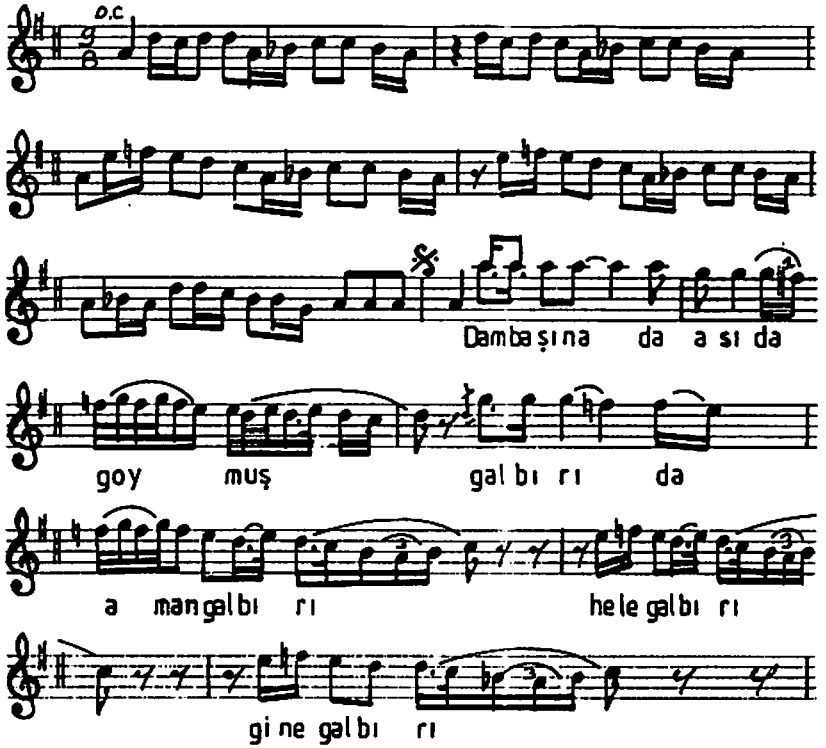

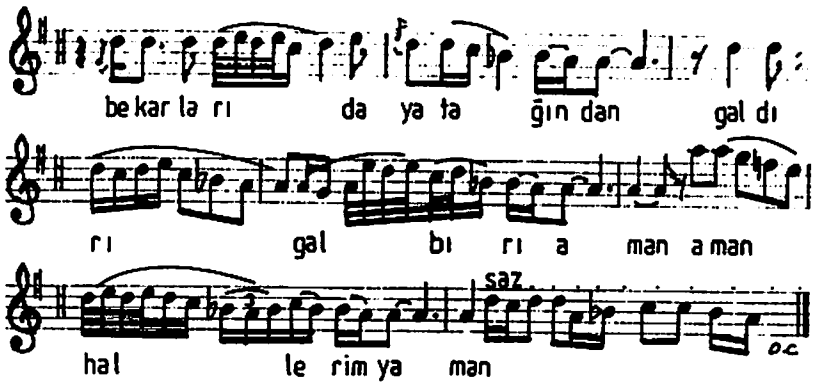

DAM BAŞINA ASA KOYMUŞ

Dam başına asa koymuş galbırı,
Bekârları yatağından galdırı(r),
Bu dert bizi iflah etmez öldürü(r),

Kavuştak { Aman yadlar, evleriniz nerd'olur,
Eller sarar yüreğime derd olur
Aman aman ellere demem.

Kap(ı) ardına asa koymuş eleği,
Anasının möhür gözlü meleği,
Yiğitlerin bir tanecik dileği.

Kavuştak

Yine çıkmış kestanenin daline,
Beni koymadılar kendi halime,
Kamalar mı soka(yı)m kendi kalbime.

Kavuştak

ESKİ TAVAS ZEYBEĞİ

Denizli

Ruhi Su

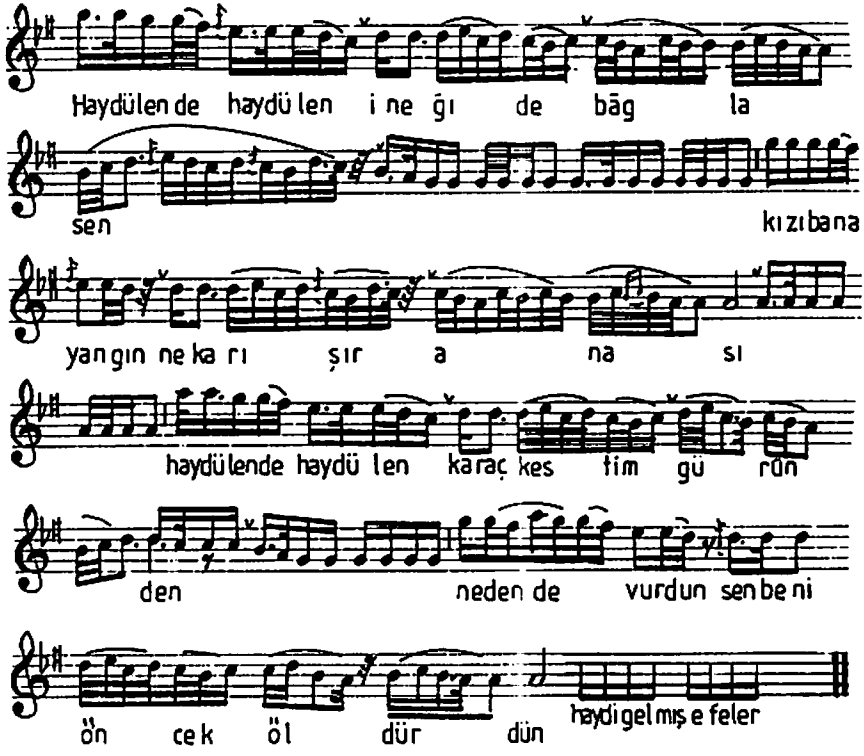

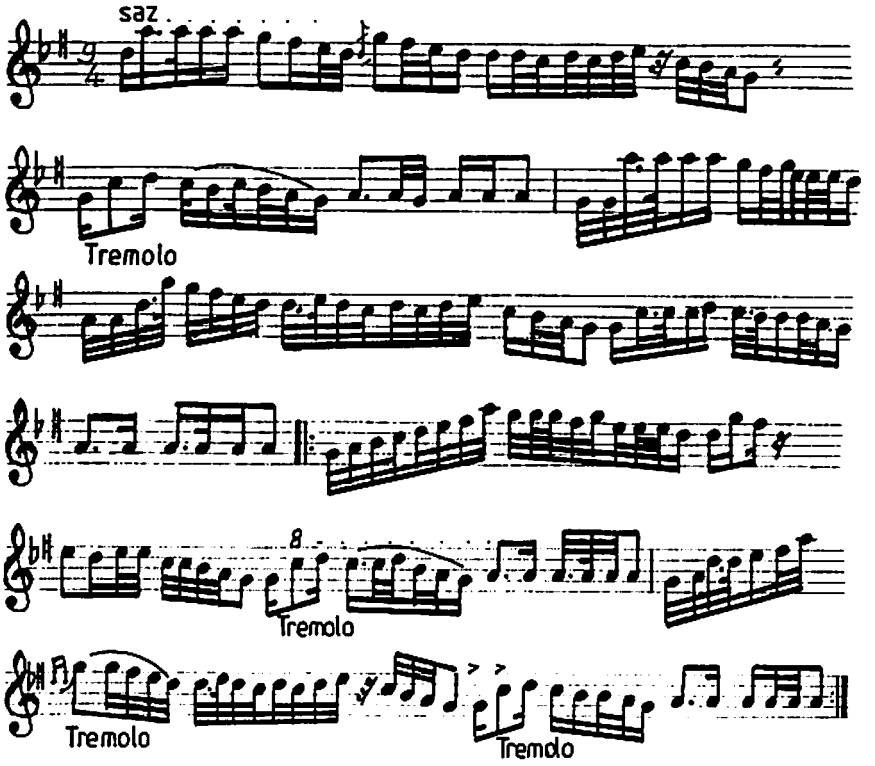
saz
Tremolo
8
Tremolo
Tremolo
Tremolo

AVŞAR ZEYBEĞİ
(Giriş Bozlak Ayağı)

Burdur - Aziziye Köyü

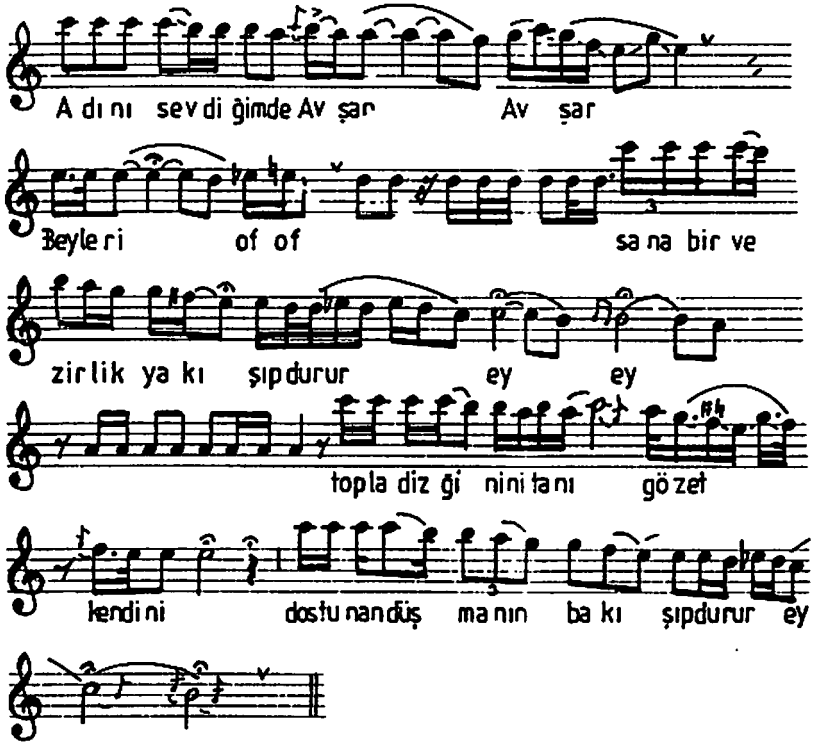

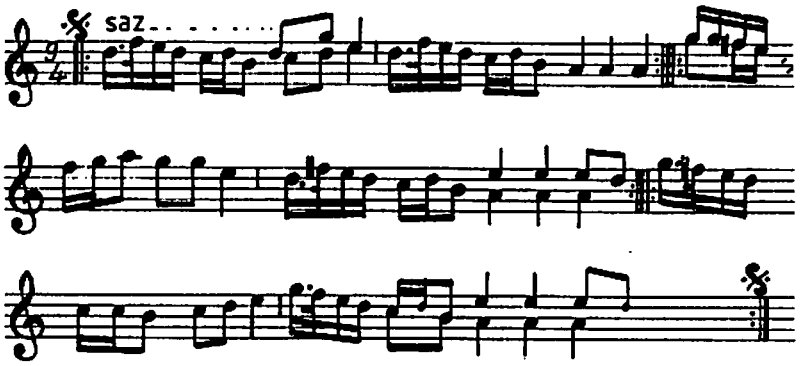

AVŞAR ZEYBEĞİ

Adını sevdiğim Avşar Beyleri,
Size bir vezirlik yakışıp duru...
Topla dizginini, gözet kendini,
Karşıda Germiyan bakışıp duru...

Avşar beyleri derler bize ezelden,
Bülbül yuva yapmış gülden, gazelden,
Dosta yollayacak güller kalmamış,
Bahçemizde zalım düşman gezelden.

Avşar Beyi der ki: Gelsin göreyim,
O nasıl yiğitmiş, ben de bileyim,
Armağan isterse canlar vereyim,
Candan başka armağanım yok benim.

Aşağıdan çıktı Avşar Bey'in kervanı,
Aşk ile savrulur güzellerin harmanı,
Gençlik elde iken sürün demi-devranı
Kocalıkta dem-devran sürülmez Avşar Beyleri.

KEKLİĞİ VURDUM TAŞTA

(Söğüt Zeybeği)

Söğüt
Mustafa Şimşek **M. Sarısözen**

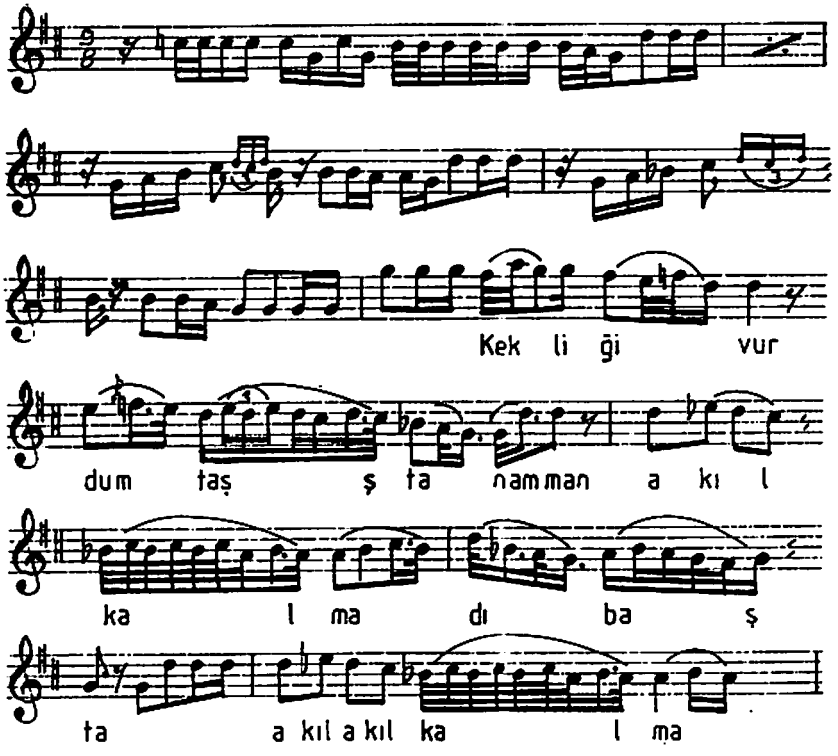

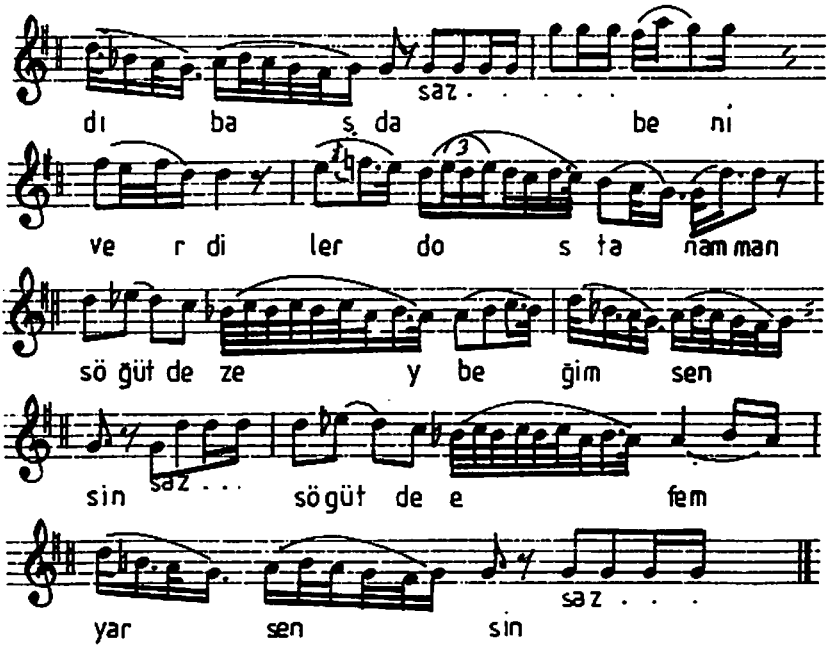

KEKLİĞİ VURDUM TAŞTA

Kekliği vurdum taşta aman,
Akıl kalmadı başta,
Beni verdiler dosta, aman,
Söğüt'de zeybeğim sensin,
Söğüt'de efem var sensin.

Kekliğim uçuverdi aman,
Kanadın açıverdi,
Elin oğlu değil mi aman,
Bırakıp kaçıverdi,
Bırakıp kaçıverdi.

Kekliği vurdum kalkmaz aman,
Kanı göl olmuş akmaz,
Gidi efenin kızı aman,
Dönüp ardına bakmaz.

EVLERİNİN ÖNÜ İĞDE DALLARI

(Kadın Zeybeği)

Burdur
Hamit Çine **Hamit Çine**

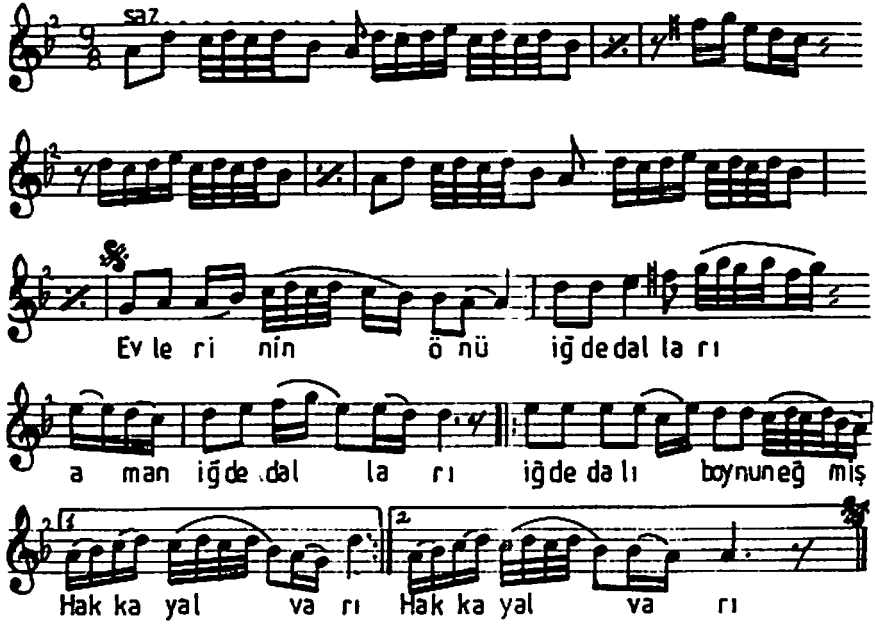

EVLERİNİN ÖNÜ İĞDE DALLARI

Evlerinin önü iğde dalları, aman iğde dalları,
İğde dalı boynun eymiş Hakka yalvarı,
Ayağına giymiş pembe şalvarı, aman pembe şalvarı,

Kavuştak { Var git oğlan var git anam, dengim değilsin,
Ak gerdana doprin ister, zengin değilsin.

Evlerinin önü duttur sökülmez, (Aman duttur sökülmez)
Dutun yaprakları sıktır seçilmez,
Anadan geçilir yârdan geçilmez. (Aman yârdan geçilmez)

Kavuştak

Evlerinin önü pazara yakın, (Aman pazara yakın)
Pazardan geliyor, boyuna bakın,
Sağına soluna nazarlık takın. (Aman nazarlık takın)

Kavuştak

ÇAYIRA SERDİM POSTU

Isparta
Nazife İzzet **M. Sarısözen**

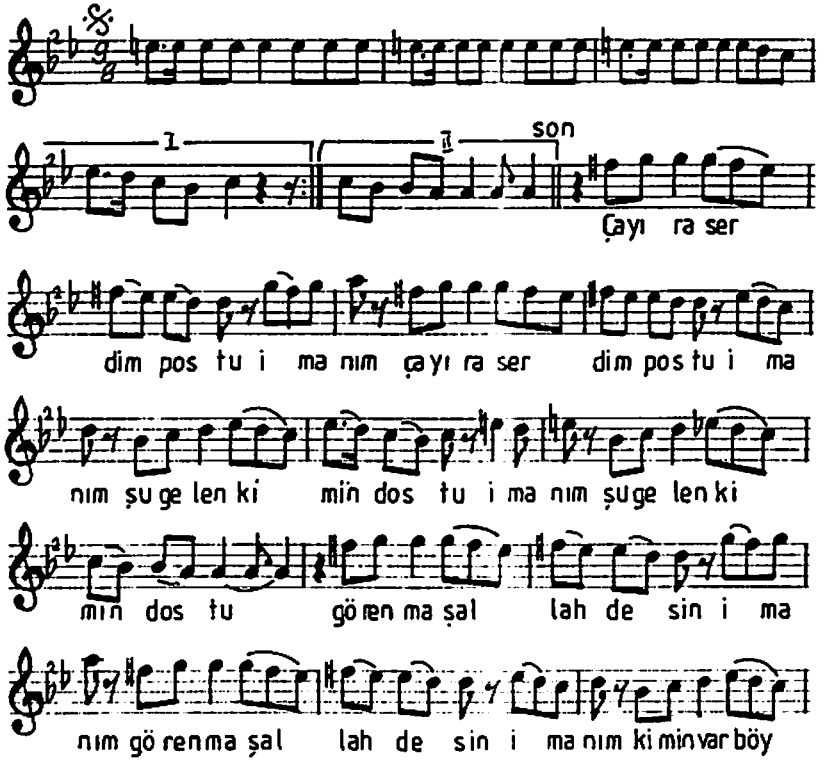

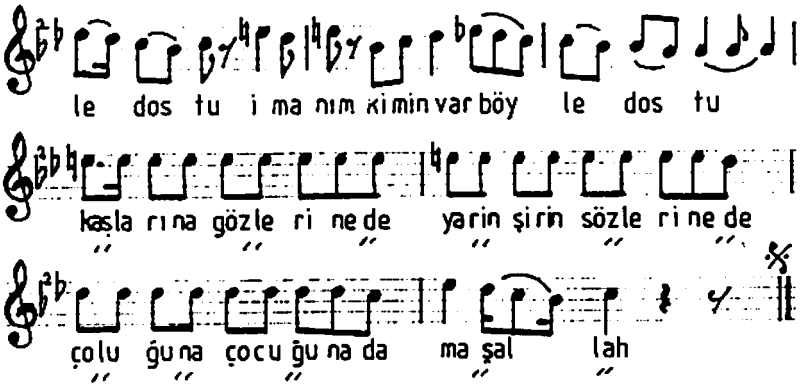

ÇAYIRA SERDİM POSTU

Çayıra serdim postu,
Şu gelen kimin dostu?
Gören maşallah desin,
Kimin var böyle dostu?

Kavuştak
Kaşlarına gözlerine de,
Yârin şirin sözlerine de,
Çoluğuna çocuğuna da maşallah!

Çayıra serdim minder,
Yönünü bana dönder,
Yönünü döndermezsen,
Ayda bir mektup gönder.

Kavuştak

Çayıra serdim kilim,
Gel otur benim gülüm,
Ne dedim de küstürdüm,
Lâl olsun benim dilim.

Kavuştak

ÇIKTIM ÇAMIN DORUSUNA

Acıpayam
Talip Özkan

Talip Özkan

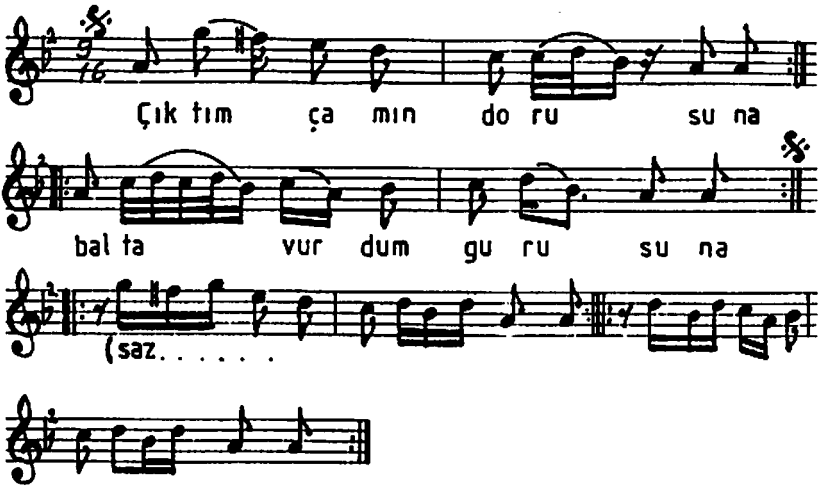

ÇIKTIM ÇAMIN DORUSUNA

Çıktım çamın dorusuna,
Balta vurdum gurusuna,
Aşşâ köyün hörüsüne,
Ben vurgunum börgüsüne.

Bahça bahça gezerin de,
İnce boncuk dizerin de,
Varce sende var bene de,
Ben billenden güzelin de,

SABAH NAMAZI ZEYBEĞİ

Yatağan
Fahrettin Toksöz

Hamit Çine

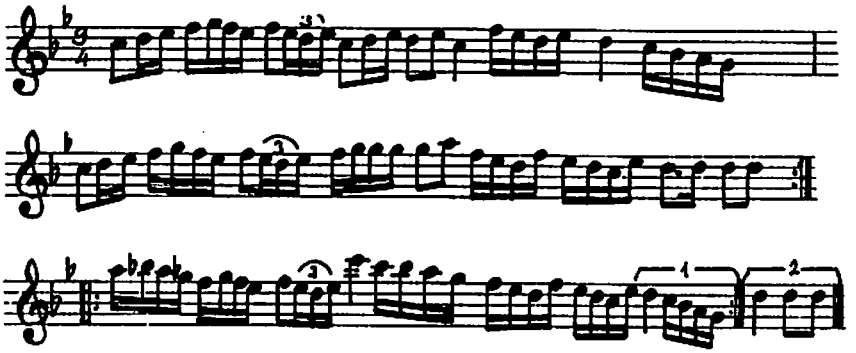

KERİMOĞLU ZEYBEĞİ

Muğla
Mustafa Karaosmanoğlu **Hamdi Özbay**

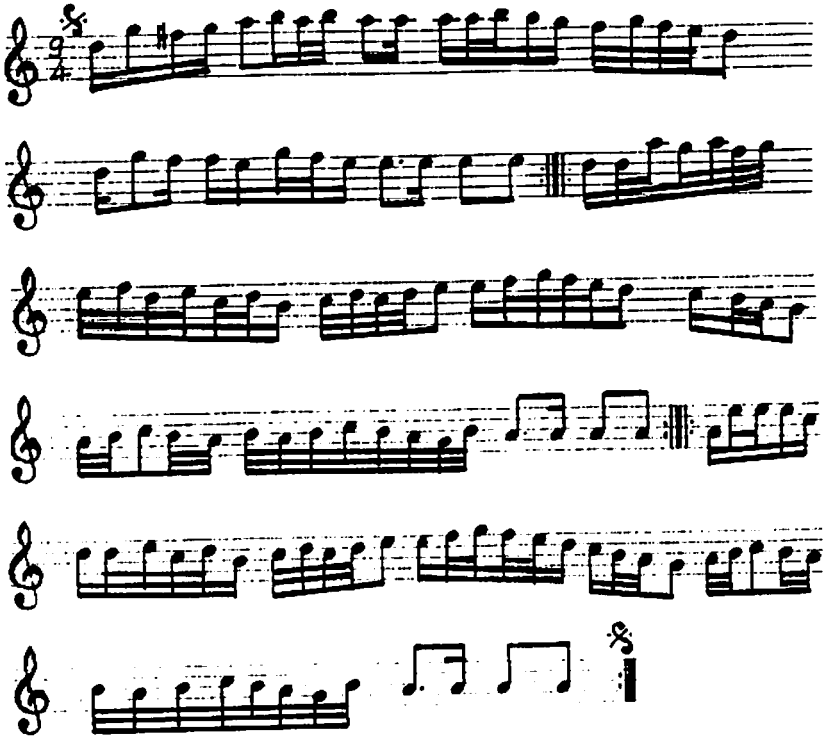

AYDIN ZEYBEĞİ

Aydın

Cemal Reşit Rey

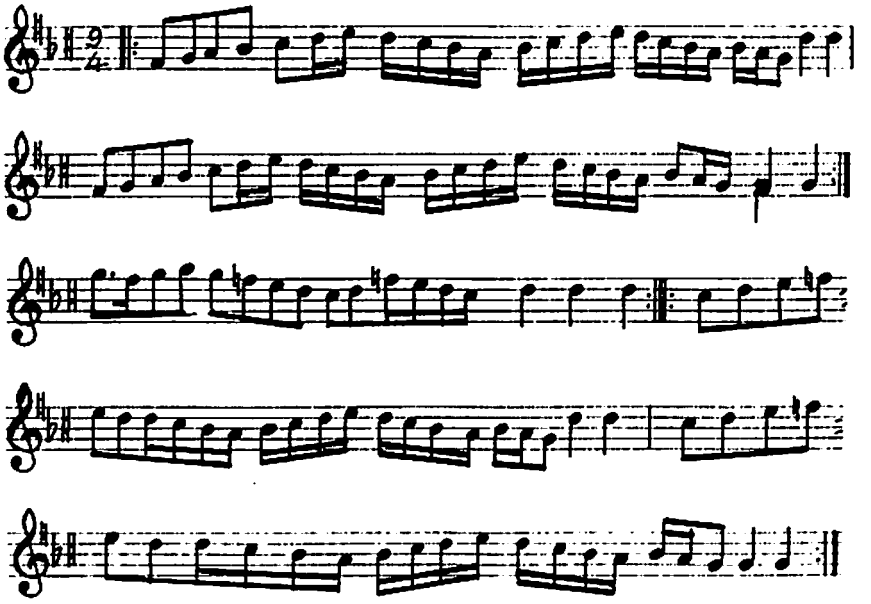

ESKİŞEHİR ZEYBEĞİ

Eskişehir

Osman Özdenkçi

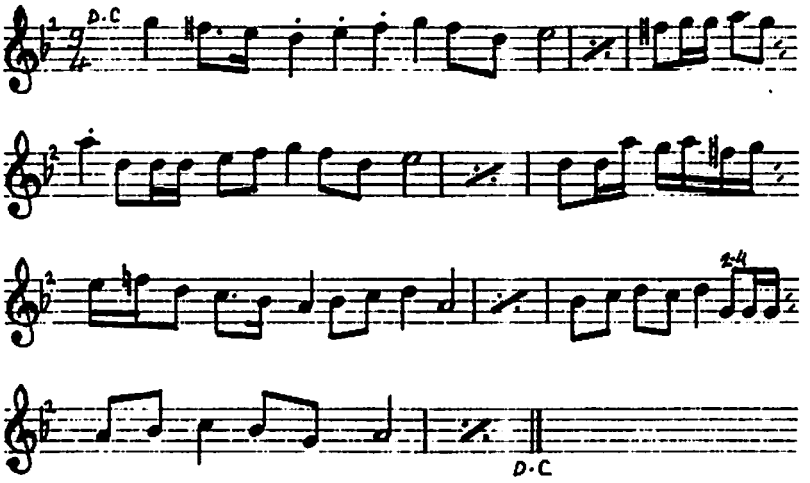

HARMANDALI ZEYBEĞİ

Ege
Murat Yürürefe

Hamit Çine

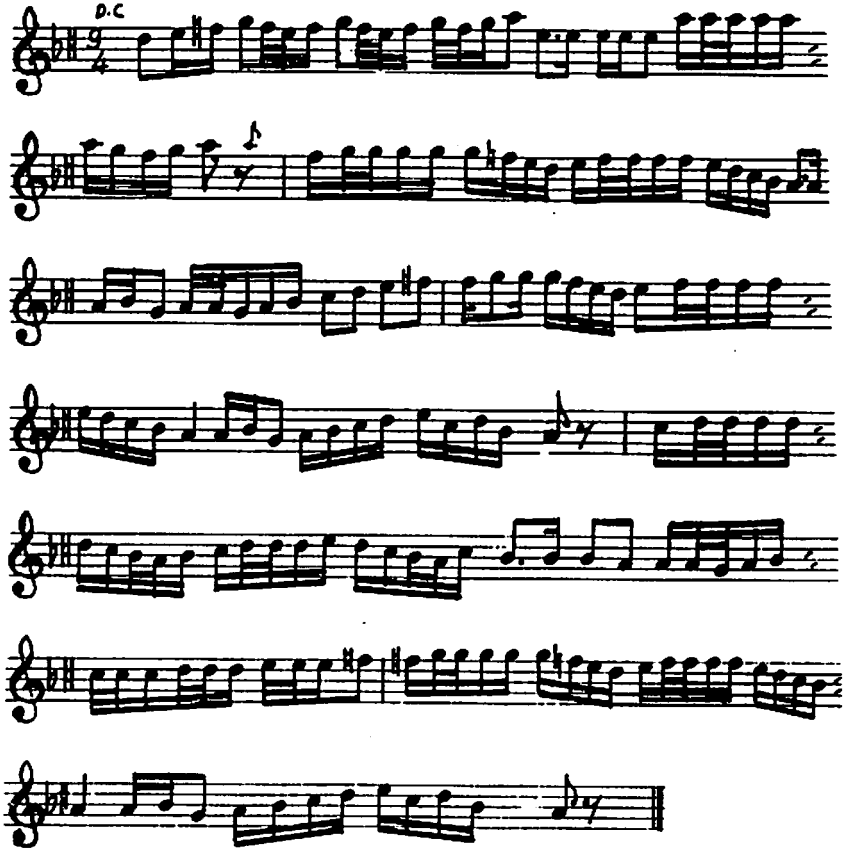

KOCAARAP ZEYBEĞİ

Aydın
Hüseyin Doğan
Ahmet Eyriboyun - Muharrem Gökbel **M. Sarısözen**

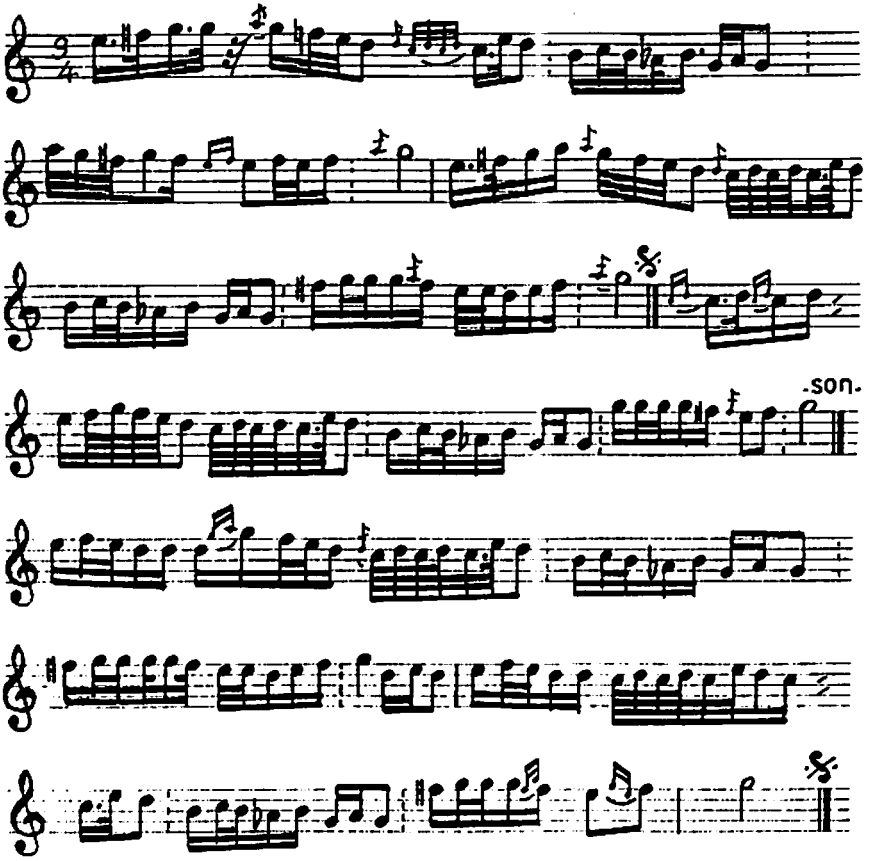

ACIPAYAM ZEYBEĞİ
(Yerangüme)

Acıpayam

Ahmet Yamacı

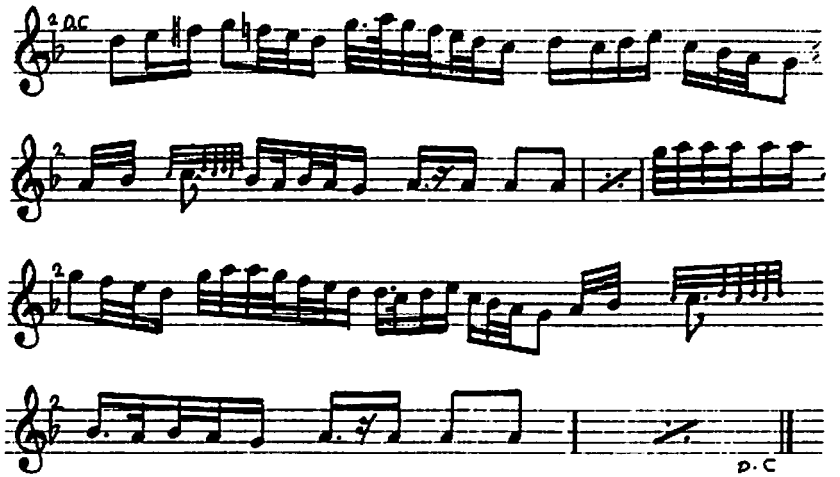

KÜTAHYA'NIN PINARLARI AKIŞIR

Kütahya
Hisarlı Ahmet **Yücel Paşmakçı**

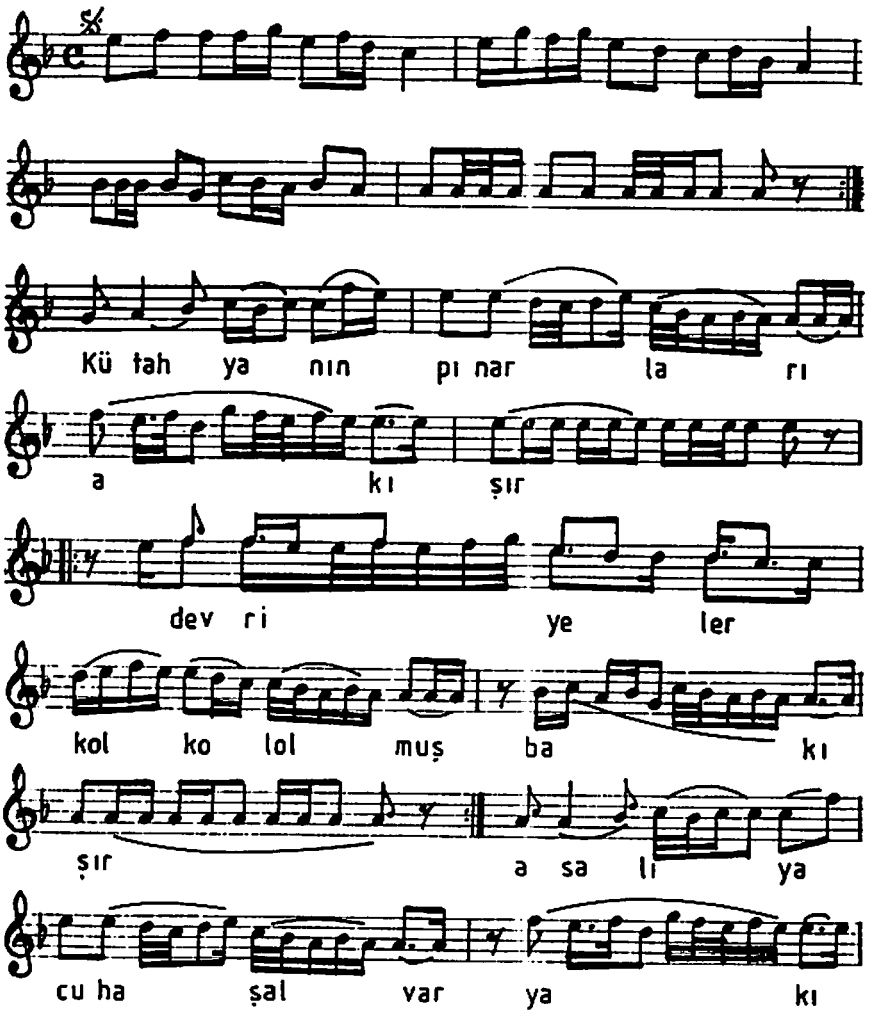

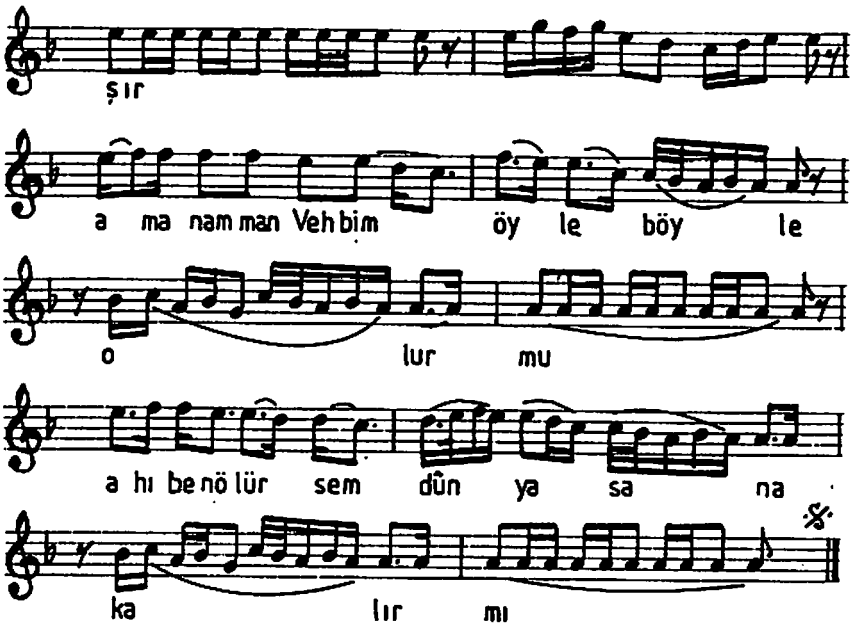

KÜTAHYA'NIN PINARLARI AKIŞIR

Kütahya'nın pınarları akışır,
Devriyeler kol kol olmuş bakışır,
Asalıya çuha şalvar yakışır,

Kavuştak { Amman amman Vehbim öyle böyle olur mu?
Ah ben ölürsem dünyam sana kalır mı?

Salım geldi musallaya dayandı,
Kar beyaz tenim (Vehbim) al kanlara boyandı,
Seni vuran oğlan nasıl dayandı?

Kavuştak

ANKARA ZEYBEĞİ

Ankara
Gençosman **M. Sarısözen**

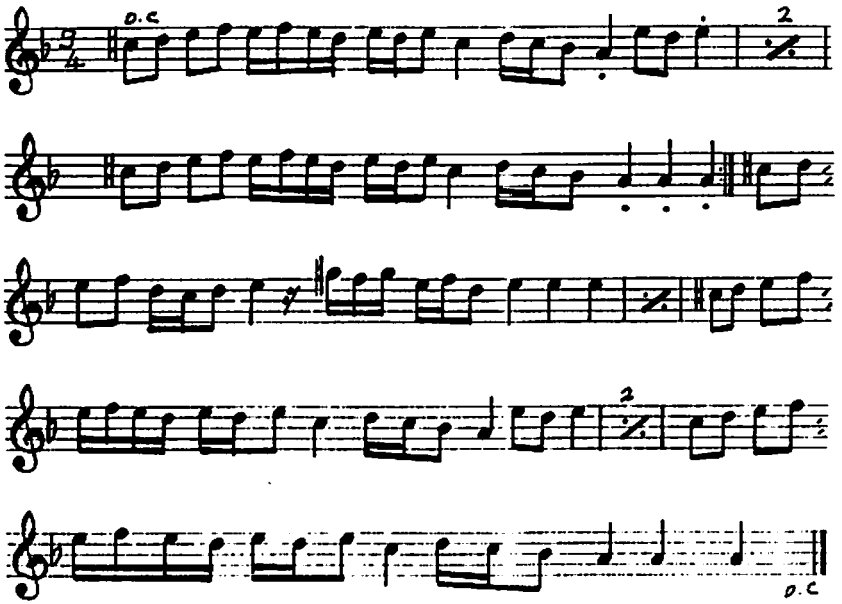

İZMİR SOĞUKKUYU ZEYBEĞİ

İzmir

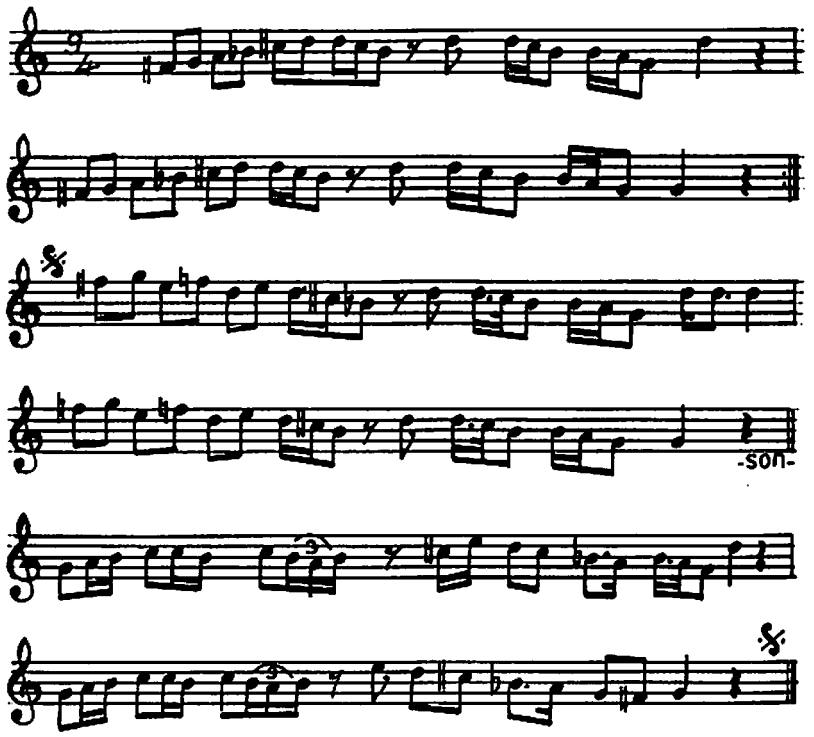

ÖTME BÜLBÜL
(Zeybek)

Ege
İsmail Özboyacı

Yılmaz İpek

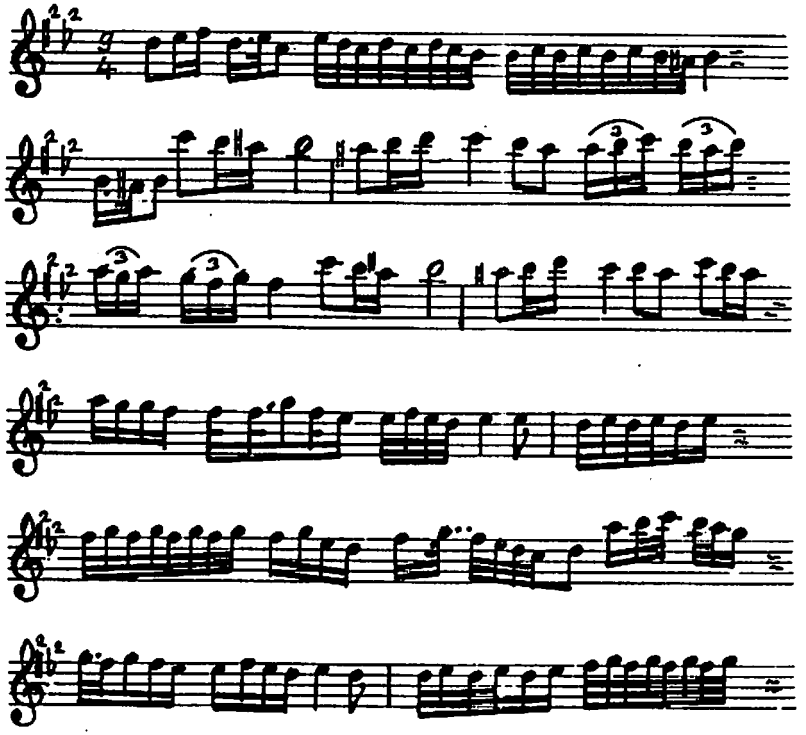

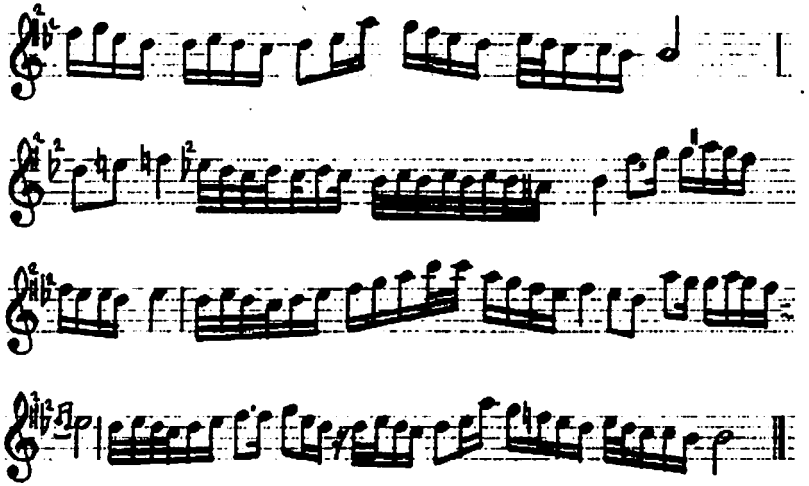

SANDIK ÜSTÜNDE SANDIK

Bergama
Hüseyin Ayalp - Müfit Akgün **Talip Özkan**

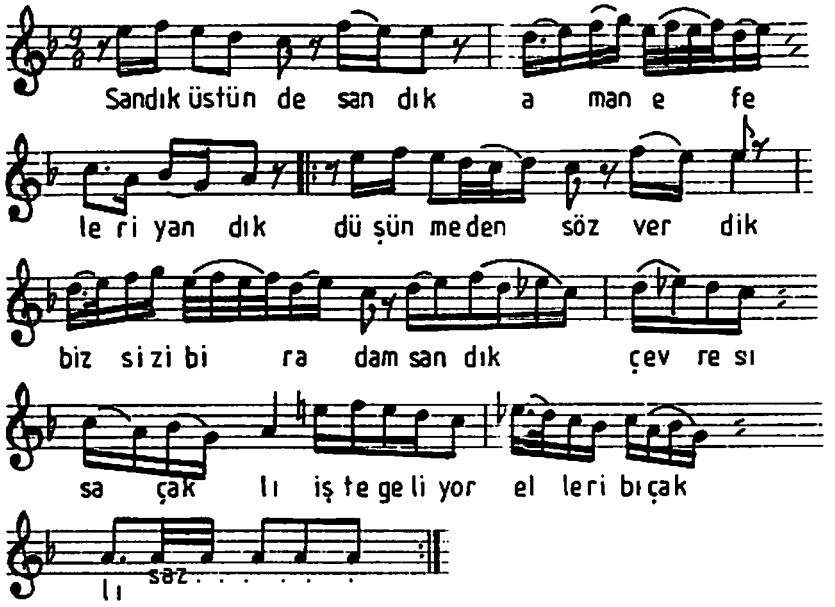

SANDIK ÜSTÜNDE SANDIK

Sandık üstünde sandık, aman efeler yandık,
Düşünmeden söz verdik,
Biz sizi bir adam sandık.

Kavuştak { Çevresi saçaklı,
İşte geliyor elleri bıçaklı.

Samanlık dolu saman, aman efeler aman,
Ellerimiz kınalı,
Düğünümüz ne zaman?

Kavuştak

Dudun dudu başları, dudunun hilâl kaşları,
Saat beşte geliyor,
Dudunun oynaşları.

Kavuştak { Gel dudum gel,
Haydi yallah, sar dudum sar.

MUHABBETLER KURULDU

(Kör Bayram)

Ödemiş
Hüseyin Fil

Talip Özkan

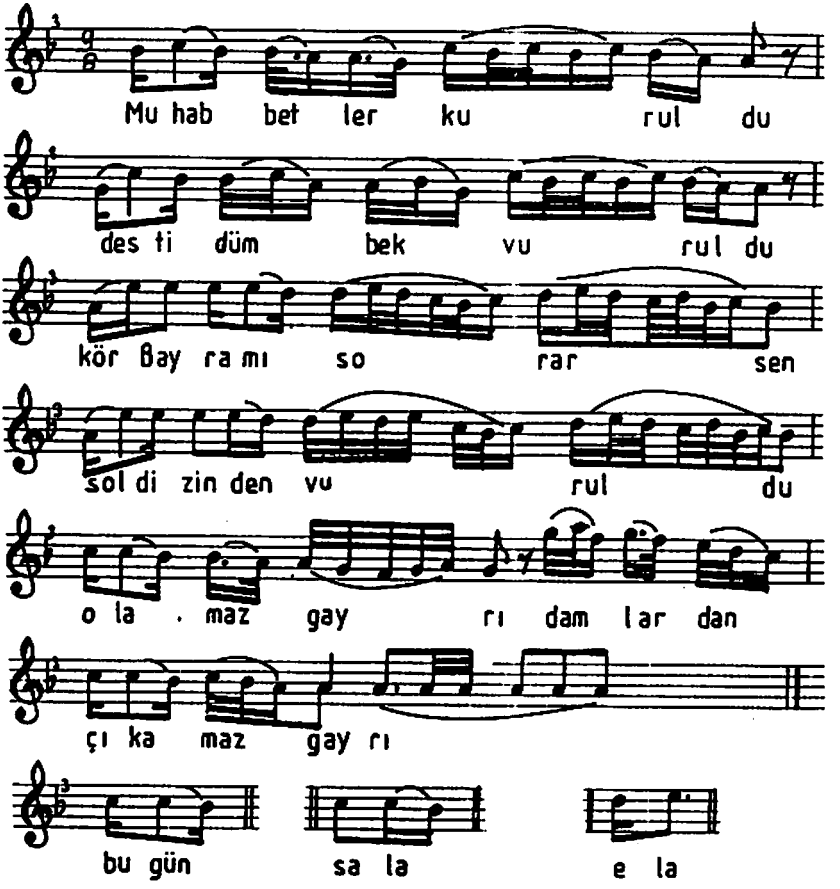

MUHABBETLER KURULDU

Muhabbetler kuruldu,
Desti dümbek vuruldu,
Kör Bayram'ı sorarsan,
Sol dizinden vuruldu.

Olamaz gayrı,
Damlardan çıkamaz gayrı.

Bugün mahkeme başı,
Sallanır köşe taşı,
Al yanağı yol etmiş,
Elâ gözünün yaşı.

EY SU YOLU

Uşak
Musiki Yurdu Üyeleri **M. Sarısözen**

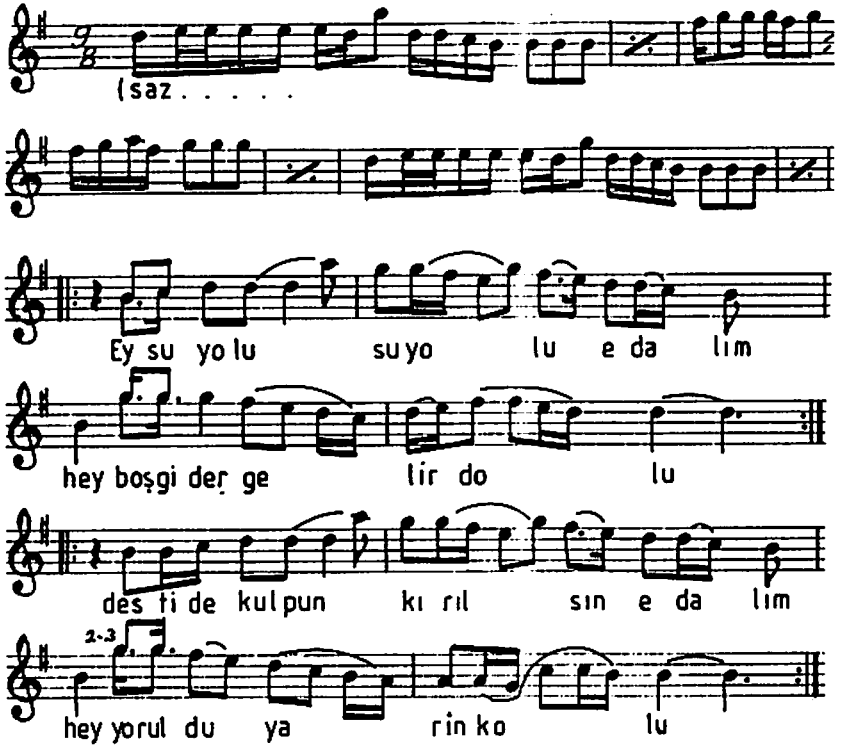

EY SU YOLU

Ey su yolu su yolu (Edalım hey),
Boş gider, gelir dolu.
Desti de kulpun kırılsın (Edalım hey),
Yoruldu yârin kolu.

Güyer bostanım güyer (Edalım hey),
Su gelir bendi döğer,
Hem öksüzüm, hem yetim (Edalım hey),
Her gelen beni döğer.

Değirmenin bendine (Edalım hey),
Döner kendi kendine,
Değirmende üç kız var (Edalım hey),
En güzeli kendime.

YÂR KAYALARDA YASLANIR

Burdur
Nezahat Hekimci **Hamit Çine**

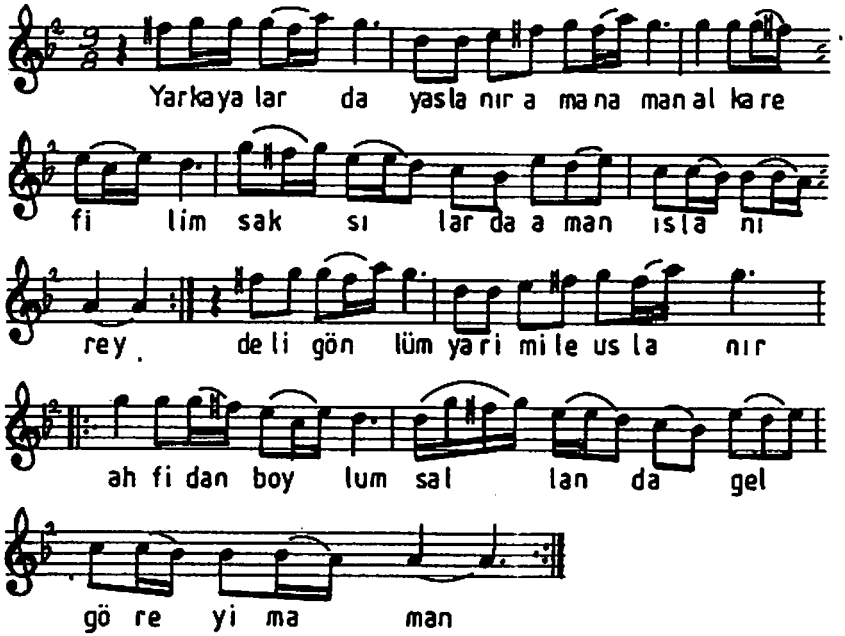

YÂR KAYALARDA YASLANIR

Yâr kayalarda yaslanır, aman aman,
Al kare filim saksılarda aman ıslanır ey!
Deli gönlüm yârim ile uslanır.

Kavuştak
Ah fidan boylum sallan da gel göreyim aman,
Ah geliver de yâr olduğun bileyim aman,
Sen gelmezsen kime yârim diyeyim aman.

Yâr inip gelir inişten aman aman,
Ah her yanları görünmüyor, aman gümüşten ey!
Haberim yok, vallah billah bu işten.

Kavuştak

EMİRİM

Aydın
Mehmet Tepeli **M. Sarısözen**

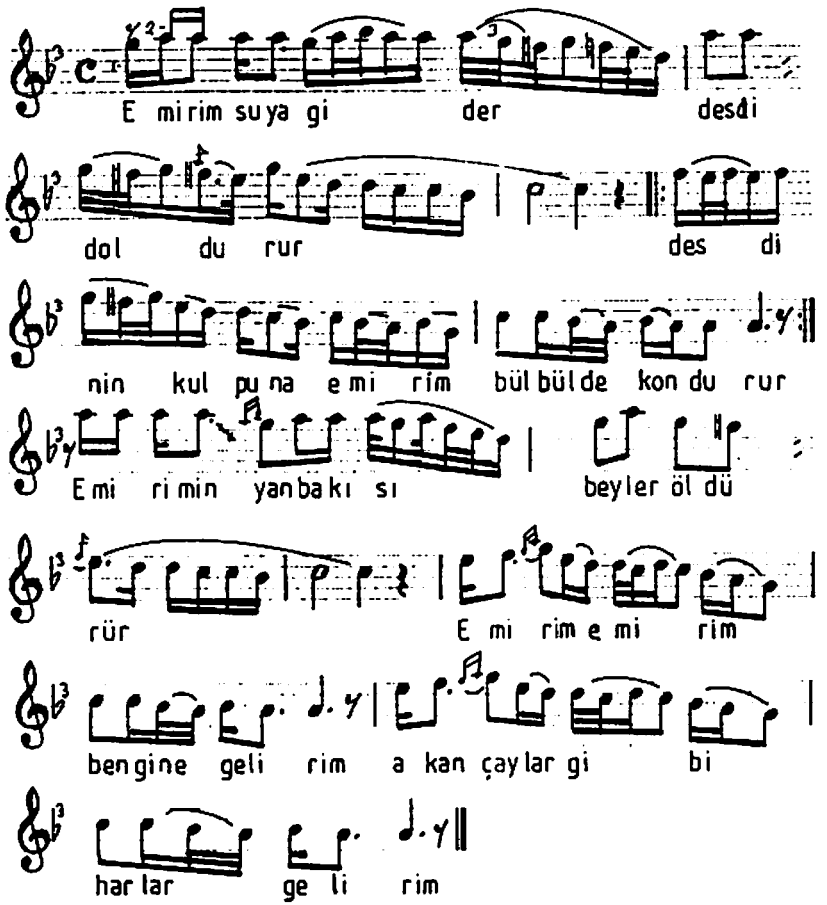

EMİRİM

Emirim suya gider desdi doldurur,
Desdinin kulpuna emirim bülbül de kondurur,
Emirimin yan bakışı beyler öldürür.

Kavuştak { Emirim, emirim, ben gine gelirim,
Akan çaylar gibi harlar gelirim.

Emirimin evleri taşlık değil mi?
Salıver emirim gençlik değil mi?
Cebine koyduğum harçlık değil mi?

Kavuştak

GARGI DERESİ

Fethiye
Mustafa Coşkun **M. Sarısözen**

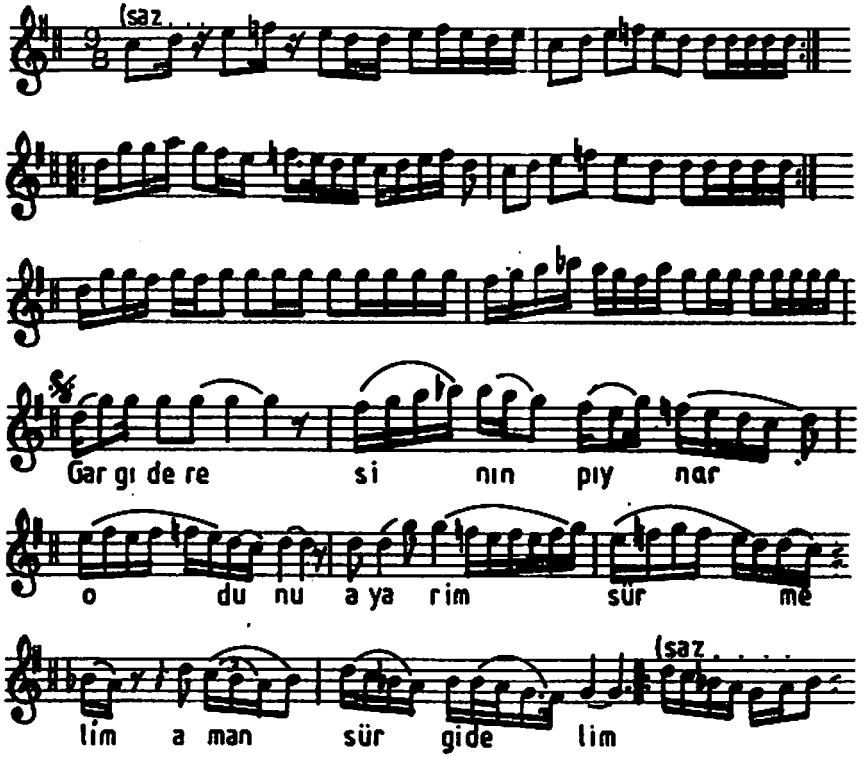

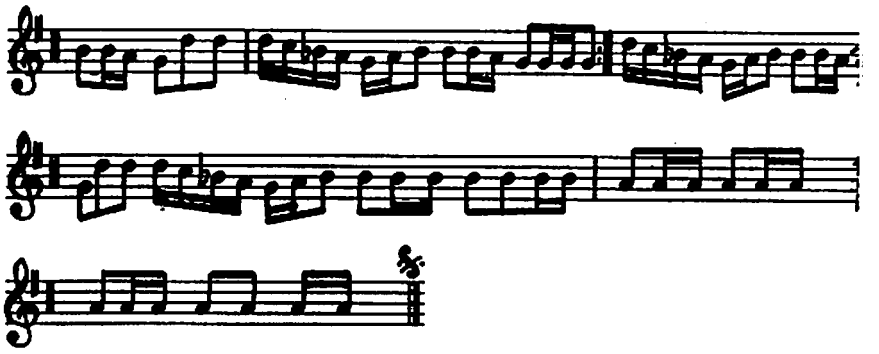

GARGI DERESİ

Girdim yârin bahçesine yol sandım,
A yârim sürmelim amman, sür gidelim.
Ayva dibi serin olur yatmaya,
A yârim sürmelim, amman sür gidelim.

CEVİZİN YAPRAĞI

Dinar

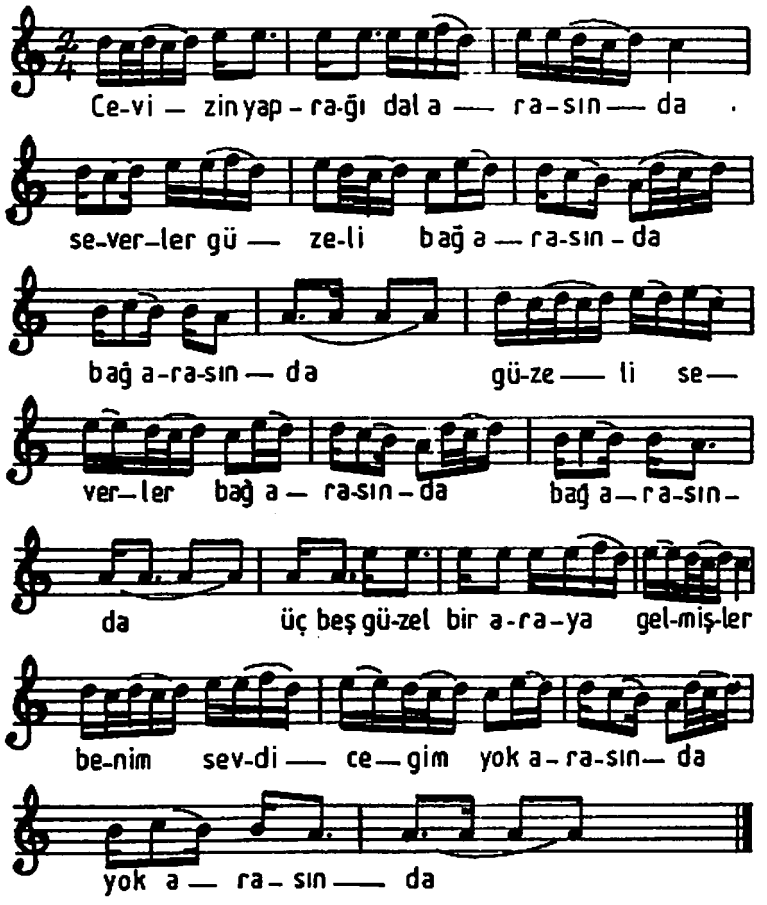

CEVİZİN YAPRAĞI DAL ARASINDA

Cevizin yaprağı dal arasında,
Güzeli severler bağ arasında.
Üç beş güzel bir araya gelmişler,
Benim sevdiceğim yok arasında.

Evlerinin önü zerdali dalı,
Pencereden gördüm kınalı eli, o nazlı yâri,
Benim sevdiceğim domurcak gülü,
Sensiz lokmaları yiyemez oldum, yutamaz oldum,
Sensiz odalara giremez oldum, yatamaz oldum.

Evlerinin önü bahçalık, bağlık,
Ne güzel işlemiş, eline sağlık, koluna sağlık.
Yâr bana yollamış bir beyaz yağlık,
Boynuna dolasın eylensin diye, aldansın diye.

ELÂ GÖZLÜ BENLİ DİLBER

Bergama

Ahmet Yamacı

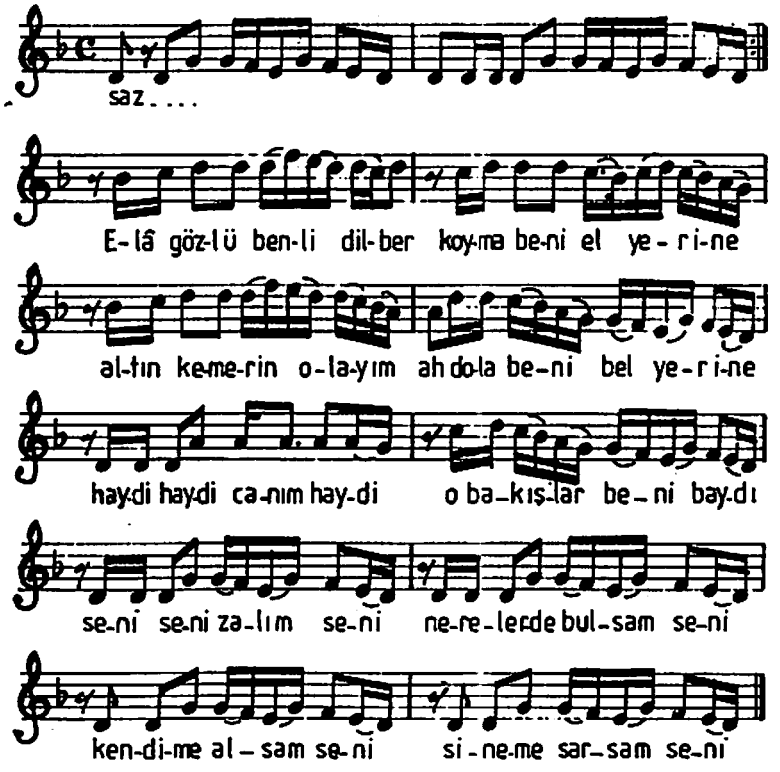

ELÂ GÖZLÜ BENLİ DİLBER

Elâ gözlü benli dilber,
Koyma beni el yerine.
Altın kemerin olayım,
Ah dola beni bel yerine.

Kavuştak

Haydi haydi canım haydi,
O bakışlar beni baydı.
Seni seni zalim seni,
Nerelerde bulsam seni,
Kendime alsam seni,
Sineme sarsam seni.

Gel kız karşımda dursana,
Nedir şu halim sorsana,
Saçından bir tel versene,
Ah koklayayım gül yerine.

Kavuştak

Karac'oğlan der n'olayım,
Kolun boynuma dolayım,
Nazlı yâr kölen olayım,
Ah kabul eyle kul yerine.

Kavuştak

HATÇAM ÇIKMIŞ GÜL DALINA

(Kadın Zeybeği)

Dinar

Talip Özkan

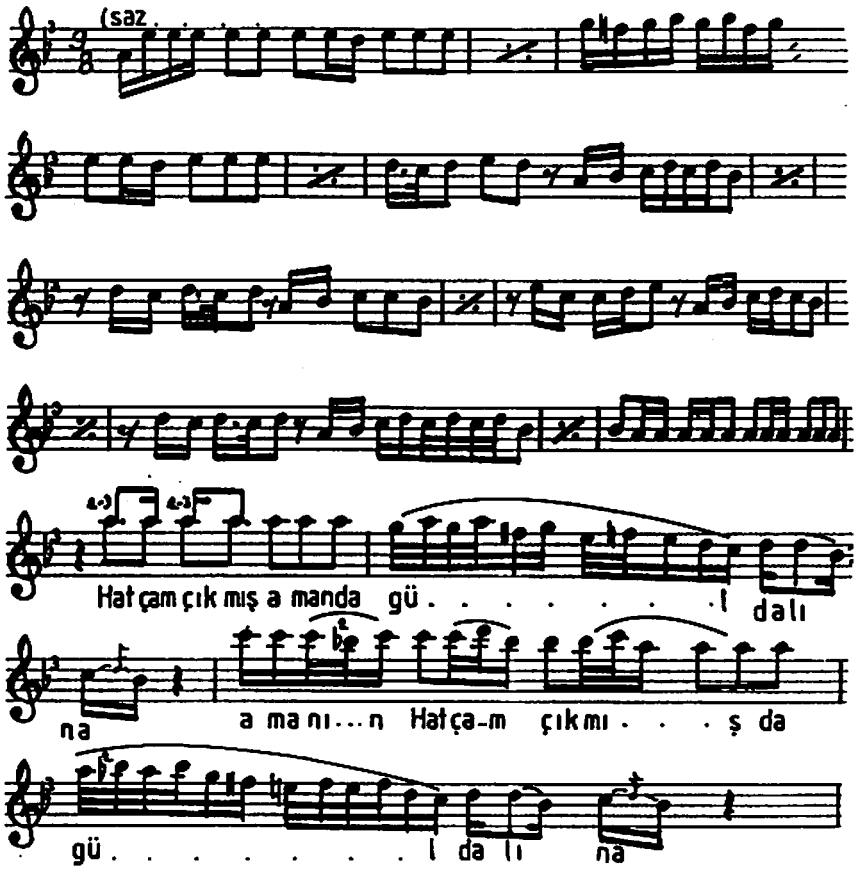

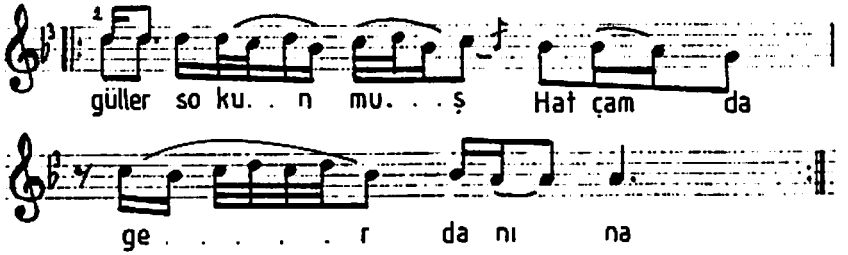

HATÇAM ÇIKMIŞ AMAN DA

Hatçam çıkmış aman da,
Gül dalına.
Amanın Hatçam çıkmış aman da,
Gül dalına.
Güller sokunmuş Hatçam da,
Gerdanına.

Gitme dedim Hatçam da,
Odun dağına.
Amanın gitme dedim Hatçam da,
Odun dağına.
Çıkan çoğ olur Hatçam da,
Senin yoluna.

Uyma dedim Hatçam da,
Eller sözüne.
Amanın uyma dedim Hatçam da,
Eller sözüne,
Oynadırlar seni Hatçam da
Curayınan sazınan.

İĞNELERİ, DÜĞMELERİ

Bodrum
Şerif Günay **M. Sarısözen**

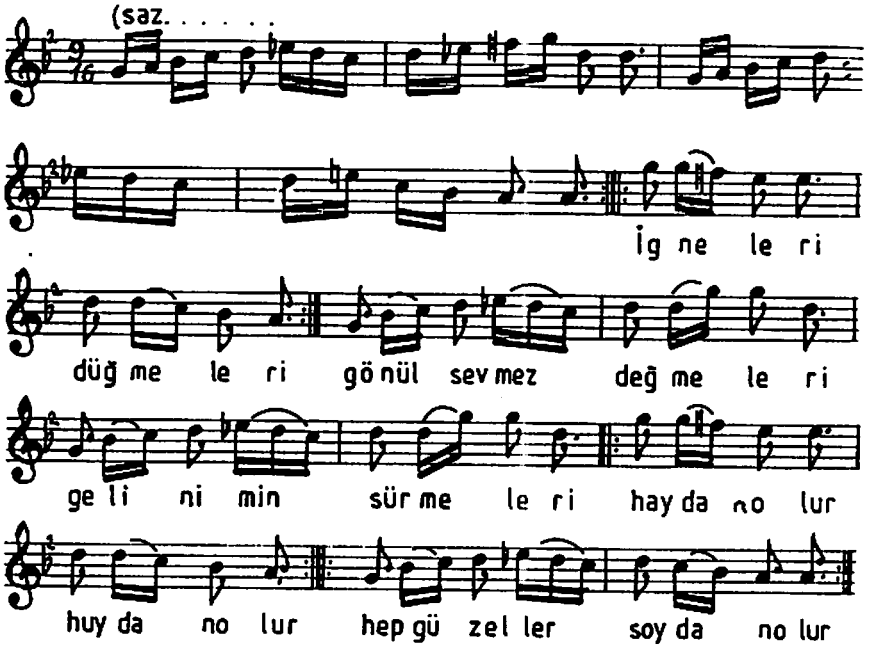

İĞNELERİ, DÜĞMELERİ

İğneleri, düğmeleri,
Gönül sevmez değmeleri,
Gelinimin sürmeleri.

Kavuştak { Haydan olur, huydan olur,
Hep güzeller soydan olur.

Hay nereye, huy nereye?
Bahar geldi gül dereye,
Bahar geldi gül dereye.

Kavuştak

İğnesi var, ipliği var,
Gelin kızın gençliği var,
Kınalı da kekliği var.

Kavuştak

KOZAK ZEYBEĞİ

Bergama
Hasan Çakı Efe

M. Sarısözen

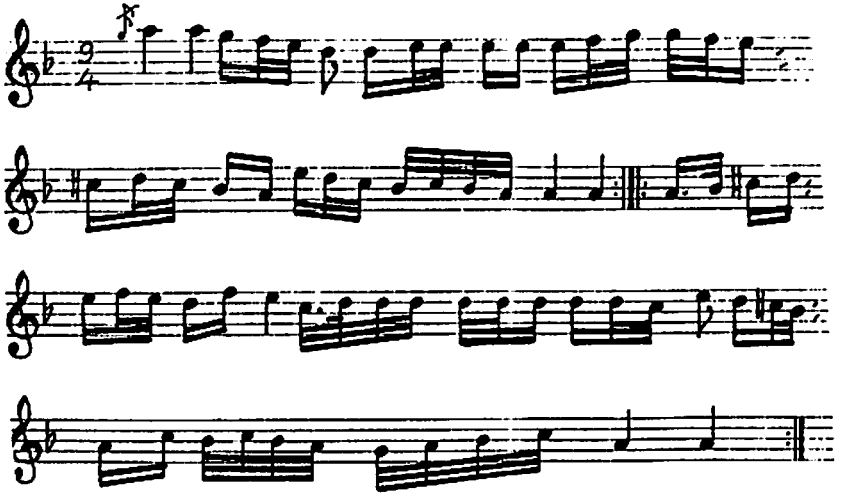

ASKER ETTİLER BENİ

Ege

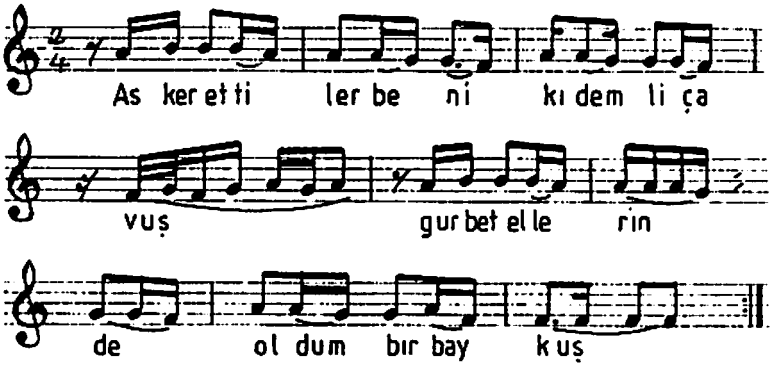

UÇUN KUŞLAR

Asker ettiler beni kıdemli çavuş,
Gurbet ellerinde oldum bir berduş,
Hiç başıma gelmedi böyle bir iş.

Kavuştak { Uçun kuşlar uçun İzmir'e doğru,
Anadan, babadan, yârdan hiç haber yok mu?

Güverteye çıktım, uzandım yattım,
Komutanı görünce selama kalktım,
Anayı babayı sılaya attım.

Kavuştak

Evimizin önü duttur geçilmez,
Bağımızda güzel sıktır seçilmez,
Bir ben ölmeyinen ordu bozulmaz.

Kavuştak

KIBRIS ZEYBEĞİ

İçel - Silifke

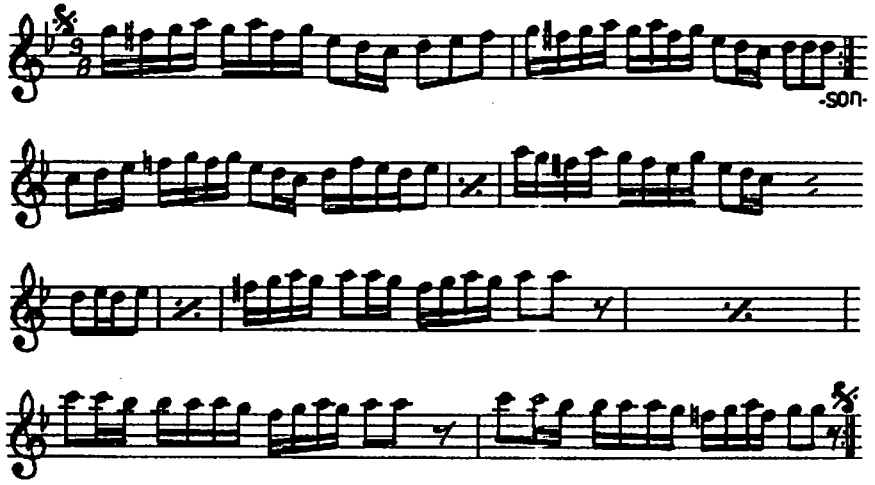

ANTALYA ZEYBEĞİ

Antalya

Yılmaz İpek

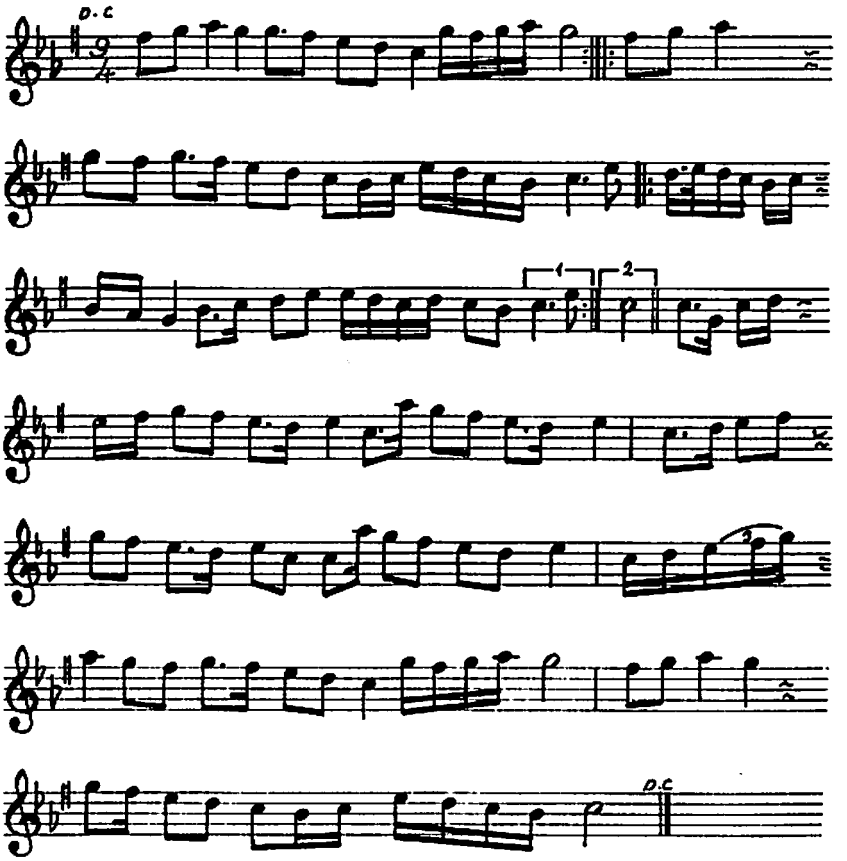

BERGAMA BENGİSİ

Bergama

Halil Bedii Yönetken

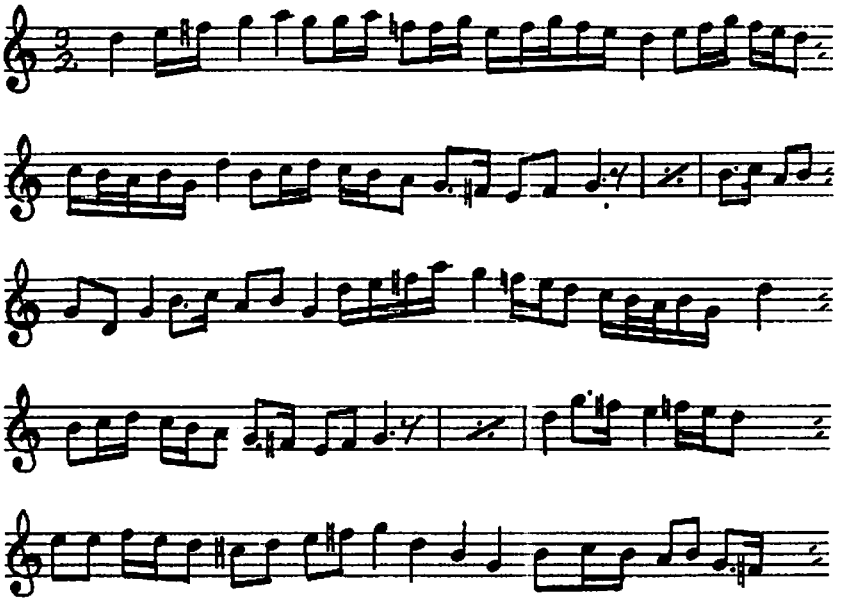

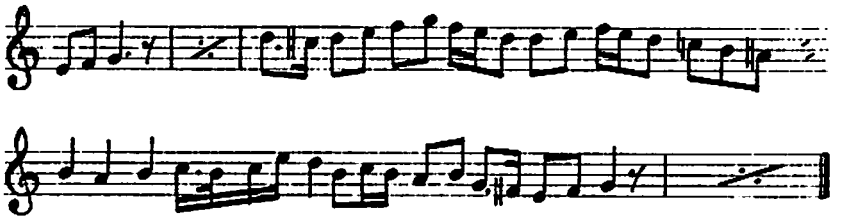

DEREBEY TÜRKÜSÜ

(Türkmen Gızı)

Afyon
Feyzi Doğaner **Nazım Bursalıoğlu - Rauf Yekta**

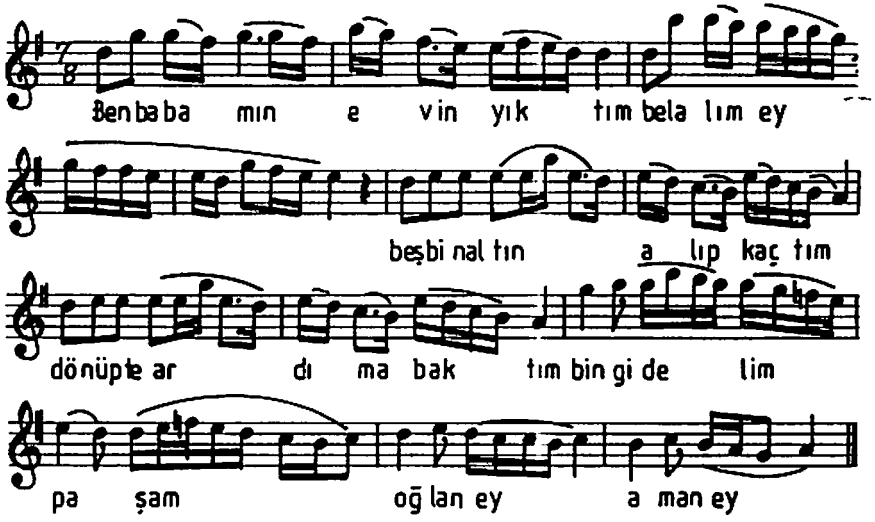

DEREBEY TÜRKÜSÜ

KIZ
Ben babamın evin yıkdım,
Beşbin altın alıp gaçdım,
Dönüp de ardıma bakdım,
Bin gidelim paşam oğlan (Aman ey)!

OĞLAN
Anan duyar, baban duyar,
Ardımızdan atlı goyar,
İkimizin cana gıyar,
Kalk gidelim Türkmen Gızı (Aman ey)!

KIZ
Anam duysun, babam duysun,
Arkamızdan atlı goysun,
Gelen atlı beş bin olsun,
Bin gidelim paşam oğlan (Aman ey)!

OĞLAN
Türkmen Gızı, Türkmen Gızı,
Sen allar giy, ben kırmızı,
Doğuşun sabah yıldızı,
Kalk gidelim Türkmen Gızı (Aman ey)!

(*) Rahmetli Neyzen Feyzi DOĞANER Dede'nin, 1948 yılında vefatı nedeniyle, oğulları Metin Doğaner ve Hikmet Şeftalioğlu'ndan alınmıştır.

GEDİZ PAZARI
(Naşalı Efe)

Simav
Asım Simav **M. Sarısözen**

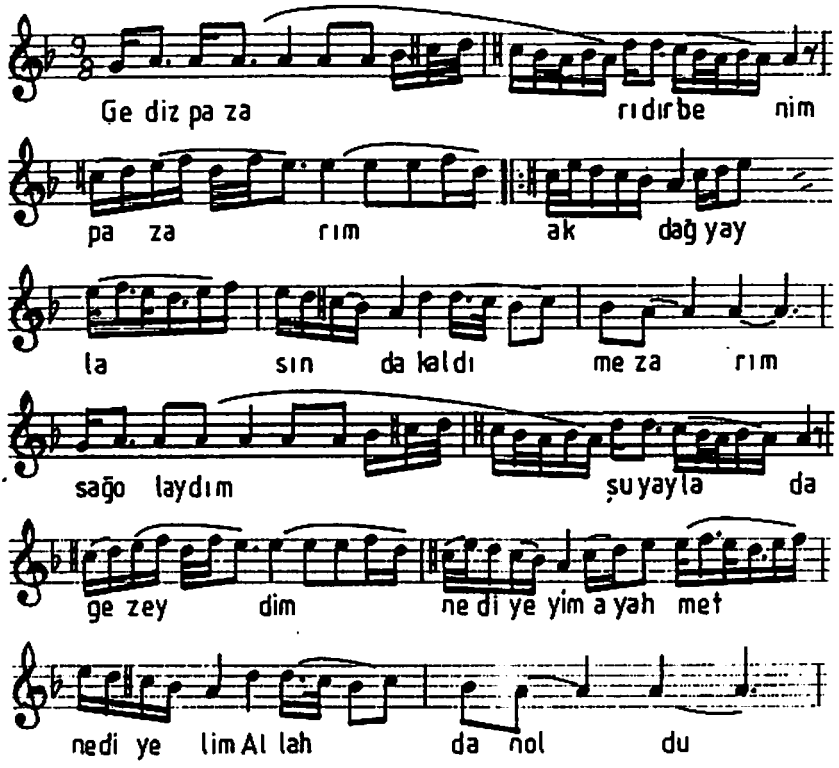

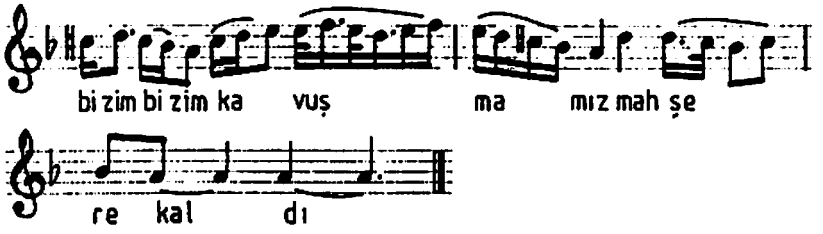

GEDİZ PAZARI

Gediz pazarıdır benim pazarım,
Akdağ yaylasında kaldı mezarım,
Sağ olaydım şu yaylada gezeydim,
Ne diyeyim ay Ahmet, ne diyelim
Allahtan oldu.
Bizim bizim kavuşmamız,
Mahşere kaldı.

Hisarköy'den çıktım başım selâmet,
Akdağ yaylasında koptu kıyamet,
Beni vuran uzunoğlu del Ahmet,
Ne diyeyim ay Ahmet, ne diyelim
Allahtan oldu.
Bizim bizim kavuşmamız,
Mahşere kaldı.

YAYLA YOLLARI

(Teke Zotlatması)

Burdur
Dudu Arık **H. Çine**

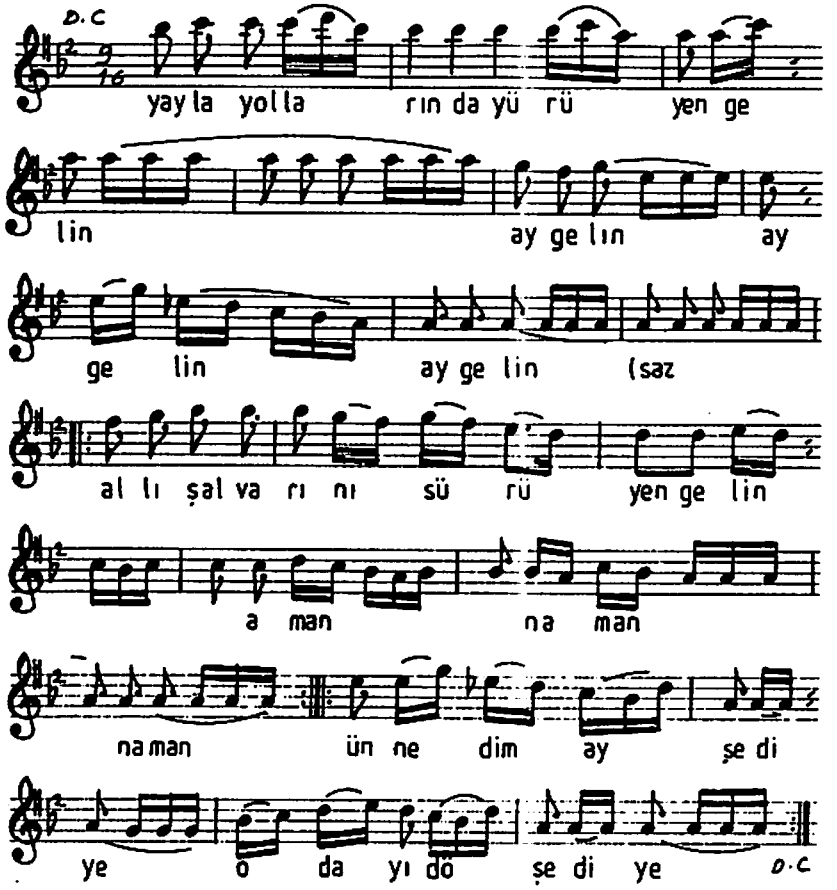

YAYLA YOLLARI

Yayla yollarında yürüyüp gelir (oy gelin, oy gelin, oy gelin),
Allı şalvarını sürüyüp gelir aman aman aman!
Ben varmam oralıya, orada duralıya,
Allah nasip eylesin, davullu zurnalıya.

Yayla yollarında biten naneler (oy gelin, oy gelin oy, gelin),
İnce belli kız doğurmuş anneler aman aman aman!
Ben varmam inekliye, yoğurdu sinekliye,
Allah nasip eylesin, omuzu tüfekliye.

Yayla yollarında menevşe açmış (oy gelin, oy gelin, oy gelin),
Sevdiğim o güzel dağlara kaçmış aman aman!
Ünledim Ayşe diye,
Odayı döşe diye.
Ünledim Fatma diye,
Kaşların çatma diye.
Ünledim Gülsüm diye,
Yanıma gelsin diye.

YAYLA YOLLARINDA KALDIM YALINIZ

Fethiye
Mustafa Coşkun **M. Sarısözen**

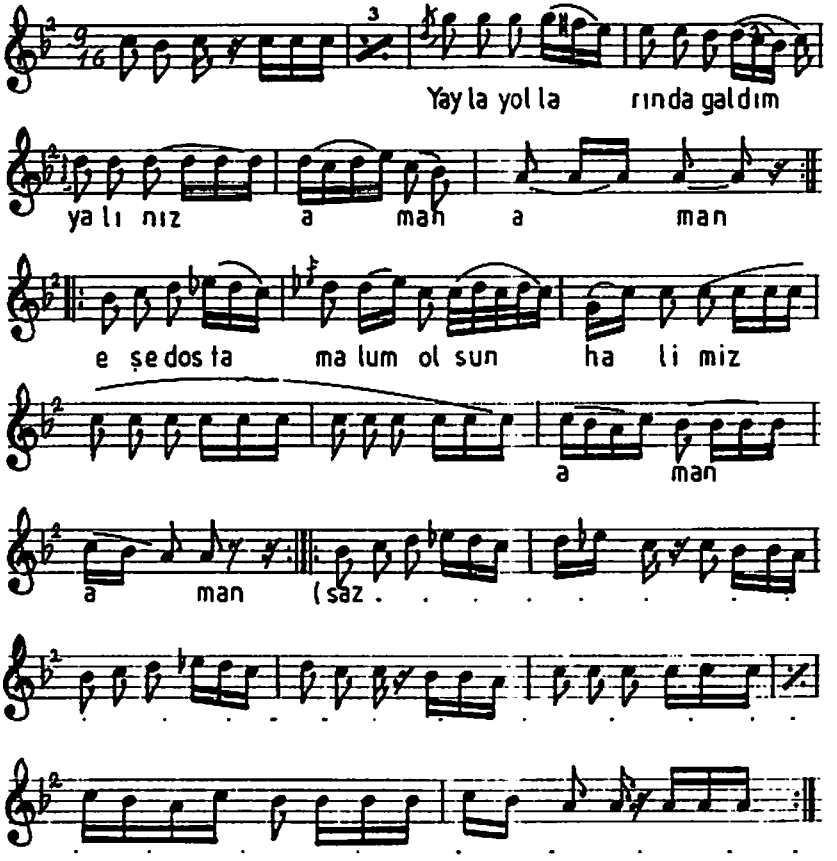

YAYLA YOLLARINDA KALDIM YALINIZ

Yayla yollarında kaldım yalınız,
Eşe dosta malum olsun halimiz.

Yayla yollarına yokuş dediler,
Ak kızın kolun yapış dediler.

Ardıç arasında gördüm boyunu,
Yeni de öğrendim yârin huyunu.

PAZARDA BAL VAR

Fethiye

Talip Özkan

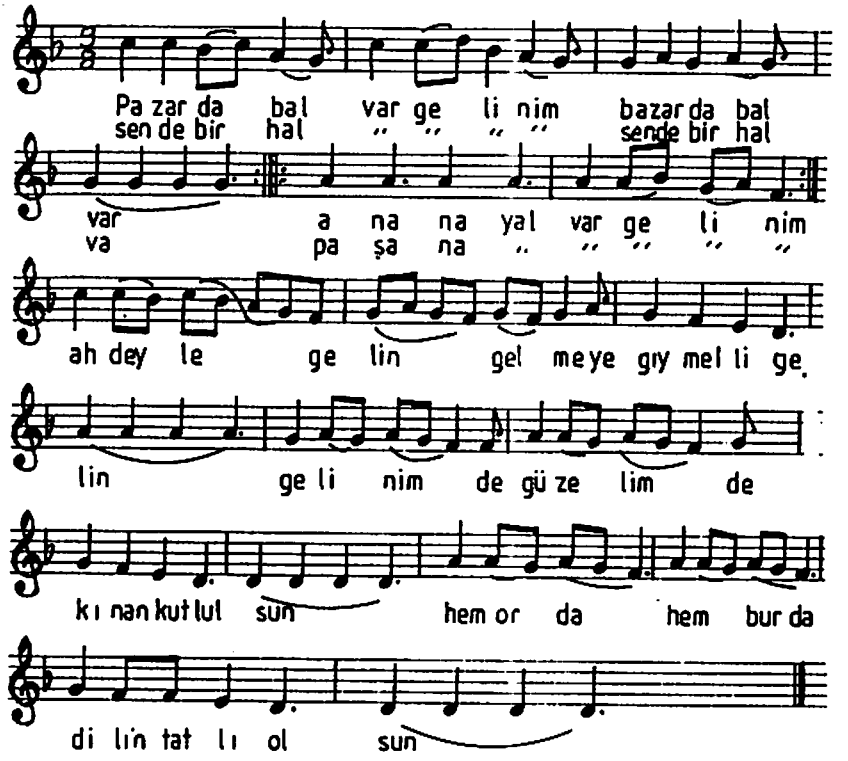

PAZARDA BAL VAR

Pazarda bal var gelinim, pazarda bal var,
Sende bir hal var gelinim, sende bir hal var,
Ağana yalvar gelinim, paşana yalvar gelinim.

Kavuştak
Ah deyle gelin gelmeye gıymetli gelin,
Gelinim güzelim de gınan kutlu olsun,
Hem orda hem burda dilim datlı olsun.

Pazarın üstü gelinim pazarın üstü,
Yâr yâra küstü gelinim yâr yâra küstü,
Güveyim uslu gelinim, güveyim uslu.

Kavuştak

Pazarda kuzu gelinim, pazarda kuzu,
Tüyü de kırmızı gelinim, tüyü de kırmızı,
Bir adam kızı gelinim, bir adam kızı.

Kavuştak

KEKLİK

Sillfke

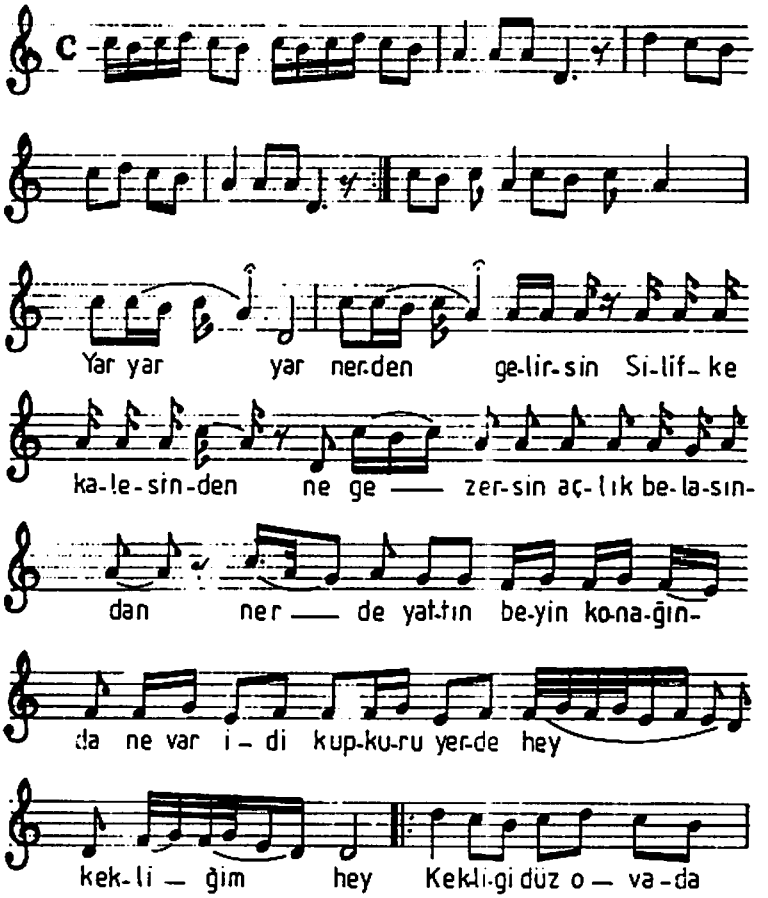

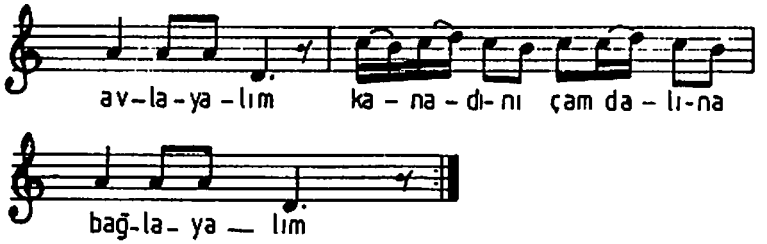

KEKLİK

Yâr yâr... Nerden gelirsin, Silifke Kalesinden,
Ne gezersin, açlık belâsından.
Nerde yattın, beyin konağında,
Ne varıdı kupkuru yerde hey...
Kekliğim hey...

Kavuştak { Kekliği düz ovada avlayalım,
Kanadını çam dalına bağlayalım.

Yâr yâr... Buyurun arkadaşlar, davetim var benim,
Herkes kesesinden yesin, içsin, saltanatım var benim,
Aslı yok yaylasında bir beş yüz koyunum var benim hey...
Kekliğim hey...

Kavuştak

ŞU YÜCE DAĞLARIN KARI

Silifke

Musa Eroğlu

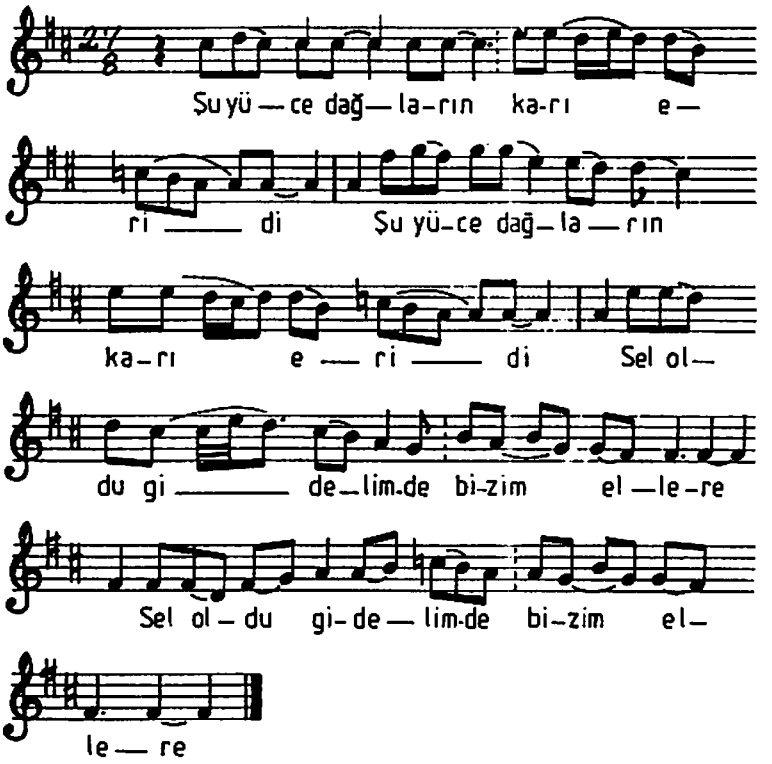

ŞU YÜCE DAĞLARIN KARI

Şu yüce dağların karı eridi,
Sel oldu gidelim de bizim ellere,
Yaylamızı lale sümbül bürüdü,
Gel oldu gidelim de bizim ellere.

Nazlı olur güzellerin eysi,
Deli gönül güzellerin delisi,
Gayrı bizim elin kara çalısı,
Gül oldu gidelim bizim ellere.

Karacaoğlan der ki gelir yazları,
Güzel kimden aldın da sen bu nazları,
Ananın babanın acı sözleri,
Bal oldu gidelim bizim ellere.

HAYMANALI

Burdur / Yeşilova

Salih Urhan

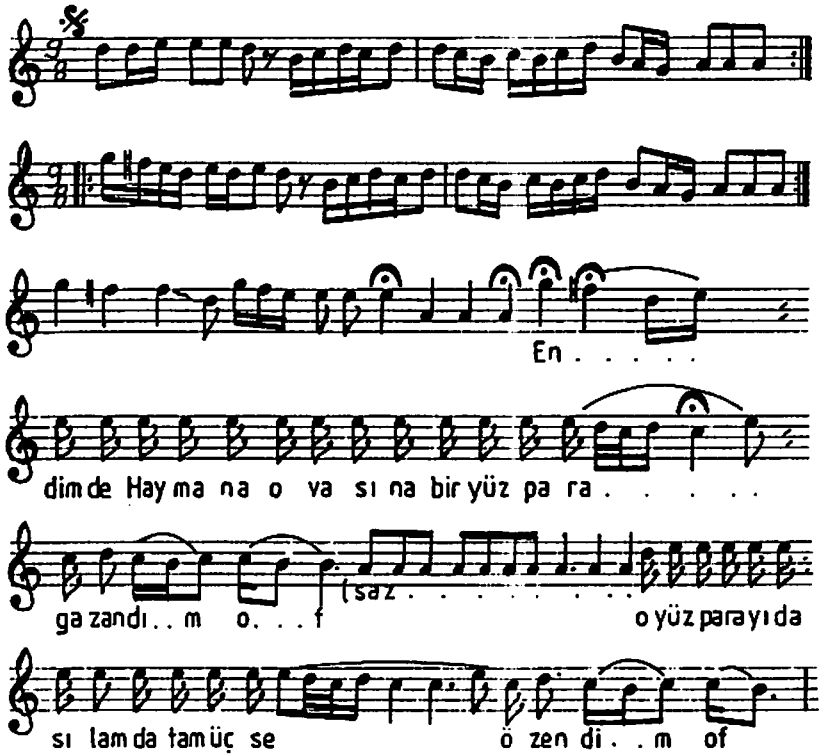

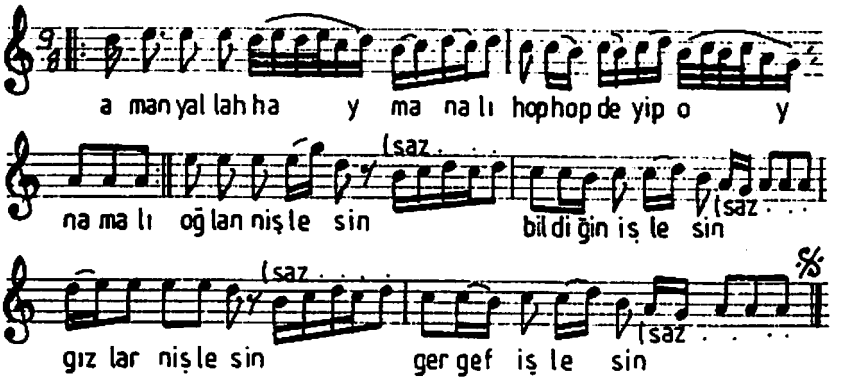

HAYMANALI

Endim de Haymana ovasına bir yüz para gazandım of!
O yüz parayı da sılamda tam üç sene özendim of!

Kavuştak
Aman yallah Haymanalı hop, hop deyip oynamalı,
Oğlan nişlesin, bildiğin işlesin,
Gızlar nişlesin, gergef işlesin.

Endim de Haymana ovasına goyun gütmeye of!
Gazanıp garkanıp yâre gitmeye!

Kavuştak

ÇÖKERTME

Bodrum
Rüştü Gür **M. Sarısözen**

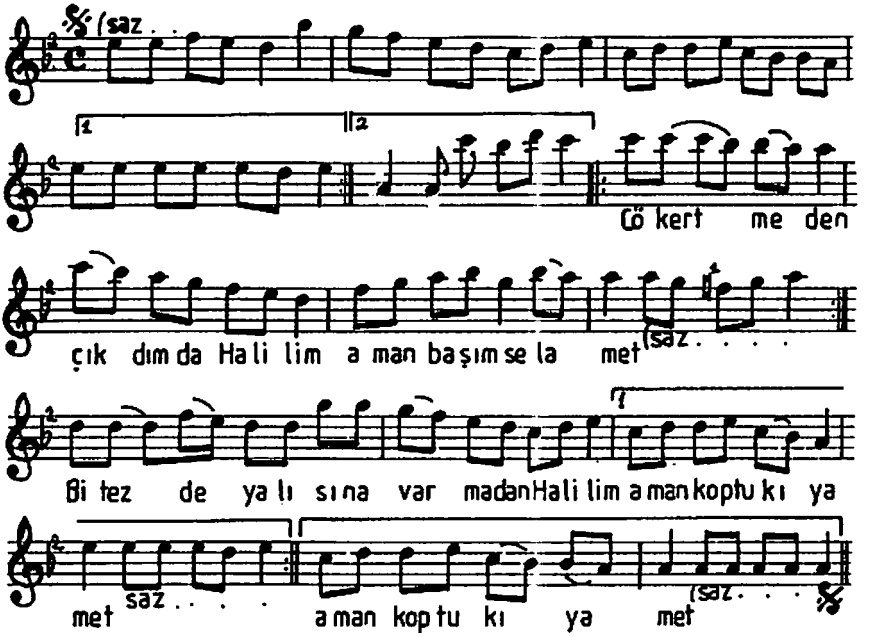

ÇÖKERTME

Çökertmeden çıktım da Halilim,
Aman başım selamet.
Bitez de yalısına varmadan Halilim,
Aman koptu kıyamet.
Arkıdeşim İbram Çavuş,
Allahıma emanet!

Kavuştak
Burası da Asbat değil Halilim,
Aman Bitez yalısı.
Yüreğime ateş saldı,
Aman gurşun yarası.

Gidelim gidelim de Halilim,
Çökertmeye varalım.
Golcular görürse Halilim,
Nerelere gaçalım.
Teslim olmayalım da Halilim,
Aman gurşun saçalım.

Kavuştak

Güvertede gezeriken,
Aman kunduram kaydı.
Yeşil de gözlü Gülsüm'ünü
Aman golcular aldı.

Kavuştak

AYVA DİBİ SERİN OLUR

Isparta / Eğridir

M. Sarısözen

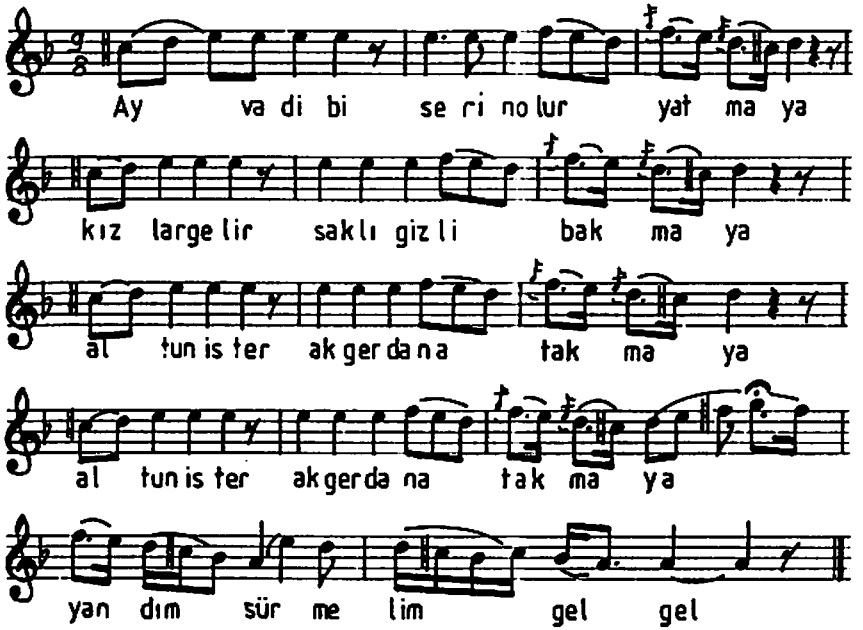

AYVA DİBİ SERİN OLUR

Ayva dibi serin olur yatmaya,
Kızlar gelir saklı gizli bakmaya,
Altun ister ak gerdana takmaya,
Altun ister ak gerdana takmaya! (Yandım sürmelim gel gel!)

Ayva dibi lâle midir gül müdür?
Başındaki sırma mıdır tel midir?
Ne bakarsın karşındaki el midir?
Ne bakarsın karşındaki el midir? (Yandım sürmelim gel gel!)

SARI ZEYBEK

Yeşilova
Salih Urhan **M. Sarısözen**

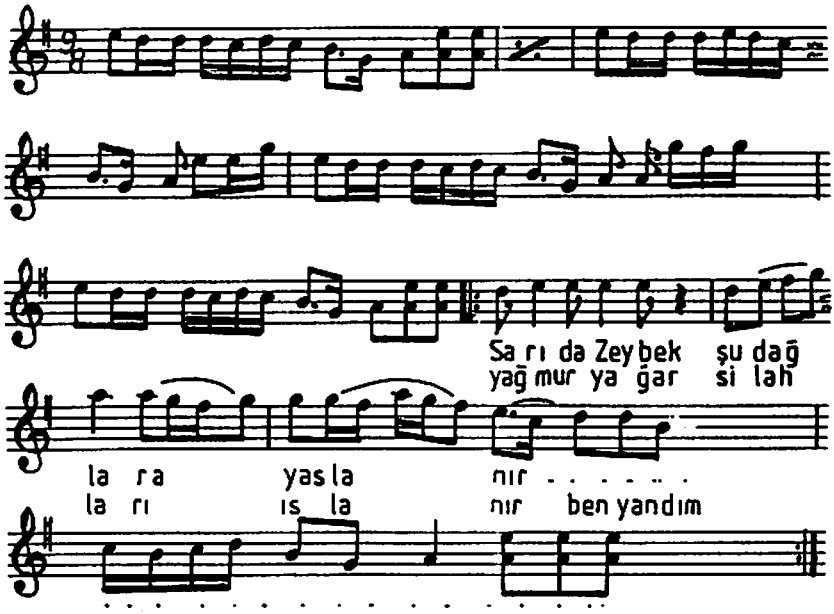

SARI ZEYBEK

Sarı Zeybek şu dağlara yaslanır,
Yağmur yağar silâhları paslanır,
Deli gönül bir gün olur uslanır.

Kavuştak { Yazık olsun, telli doru şanına
Biri kere bak mor cepkenin kanına.

Sarı Zeybek bu dağlarda büyüdü,
Şu dağları kara duman bürüdü,
Üç yüz atlı, beş yüz yaya yürüdü.

Kavuştak

Allah dedim yatağına dayandım,
Yurdum için al kanlara boyandım,
Dört yanımı düşman almış uyandım.

Kavuştak

Uzun olur aman efelerin bıçağı,
Beş yüz dirhem Şam-Tarablus kuşağı,
Yiğit olur aman Anadolu uşağı.

Kavuştak { Aşırdılar karlı da dağdan keşişden
Eyvah olsun şimdi de geçti iş işten.

Şu dağları aman kara duman bürüdü,
Sarı Zeybek aman bu dağlarda büyüdü,
Üç yüz atlı, aman beş yüz yaya yürüdü.

Kavuştak

KADIOĞLU ZEYBEĞİ

Ula
Ali Rıza Zorlu **Adnan Ataman**

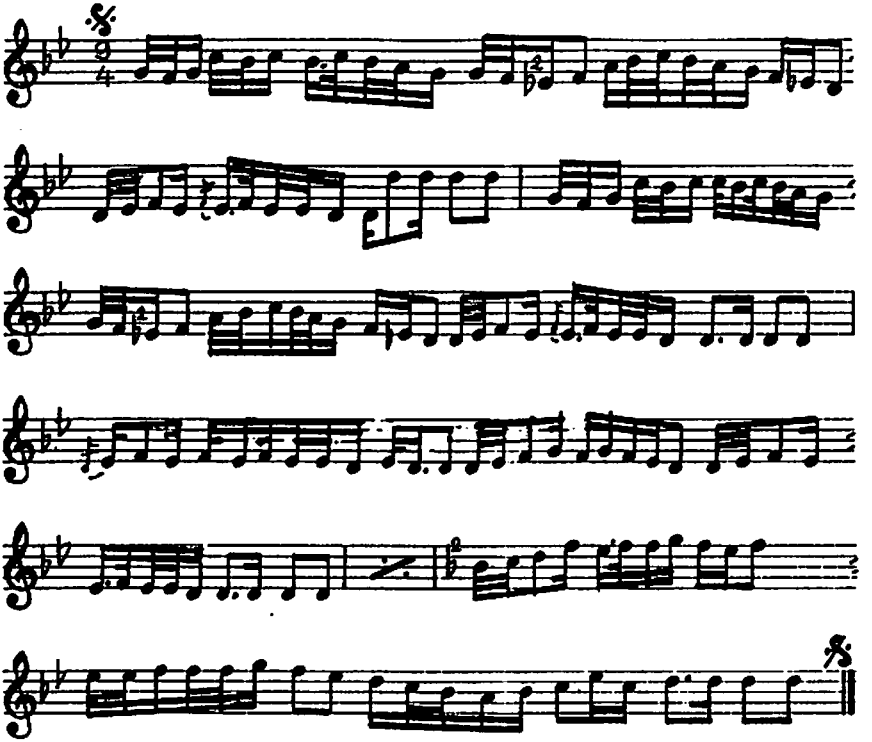

ARMUT DALDA ESNİYOR

Tefenni
Ahmet Yamacı **M. Sarısözen**

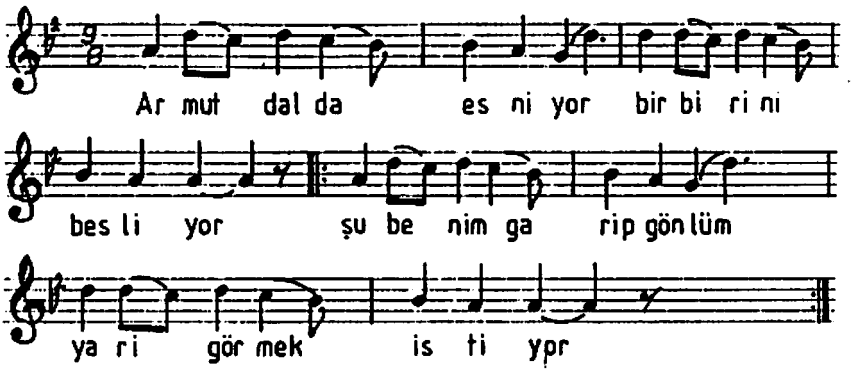

ARMUT DALDA ESNİYOR

Armut dalda esniyor,
Birbirini besliyor,
Şu benim garip gönlüm,
Yâri görmek istiyor.

Ördek suda yıkanır,
Hem uyur hem uyanır,
Sen orada ben burada,
Buna can mı dayanır?

Şu dağlar maviş durur,
Geleni savuşturur,
Merak etme sevgilim,
Hak bizi kavuşturur.

SOMALI ZEYBEĞİ

Soma

Ahmet Yamacı

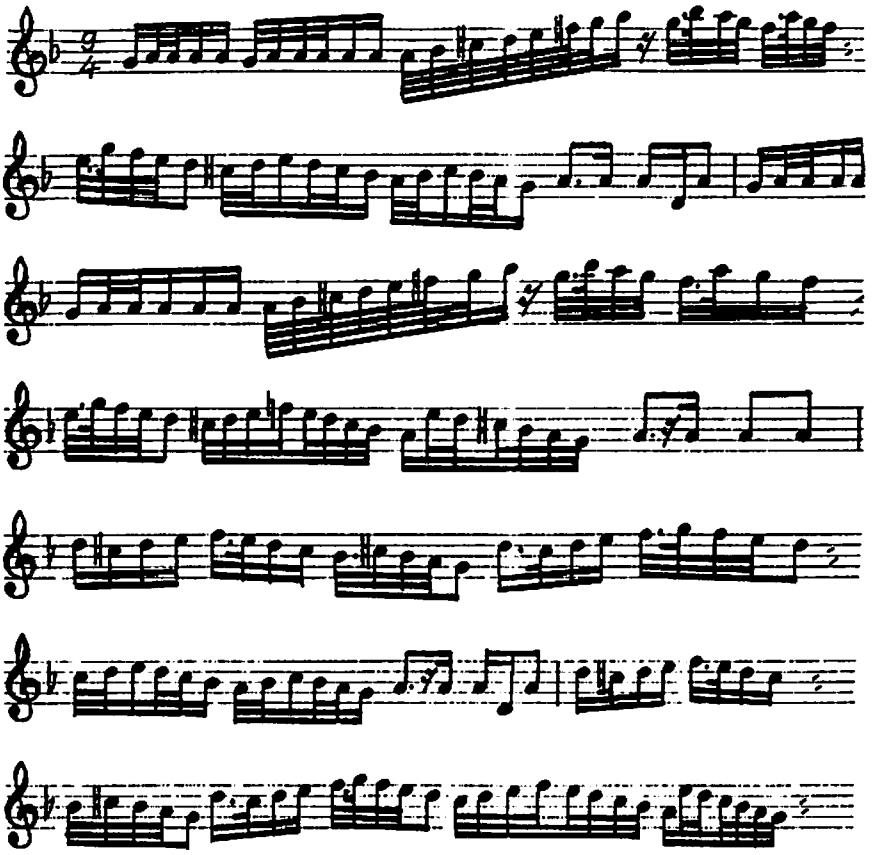

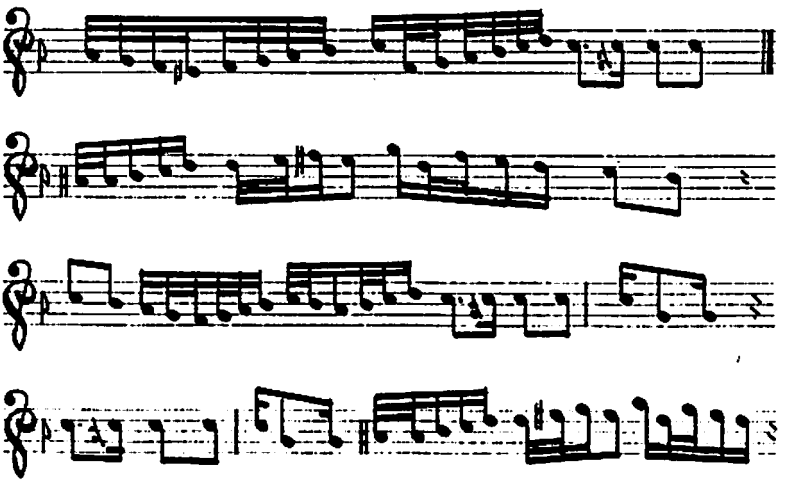

ÇİÇEKLER İÇİNDE MENEVŞE BAŞTIR

(Kerem)

Silifke
Sadık Taşucu **M. Sarısözen**

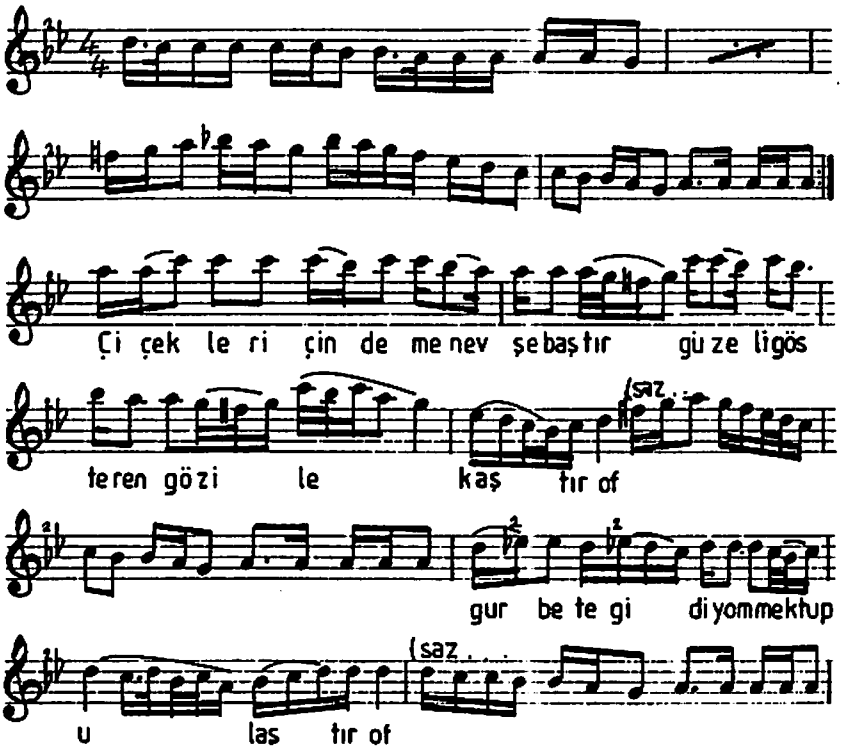

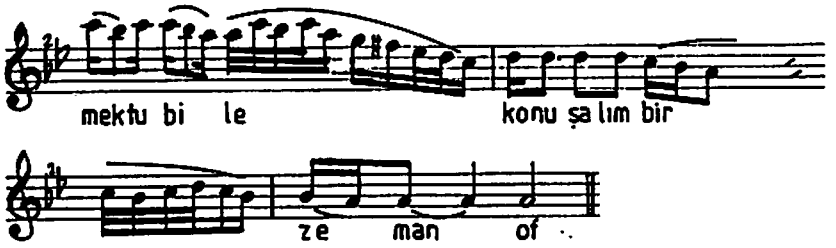

ÇİÇEKLER İÇİNDE

Çiçekler içinde menekşe baştır,
Güzeli gösteren göz ile kaştır.
Gurbete gidiyorum mektup ulaştır,
Mektup ile konuşalım bir zaman.

Şu dünyada üç nesneden korkarım,
Biri gurbet, bir ayrılık bir ölüm,
Hiçbirinden hasta gönül şen değil,
Biri gurbet bir ayrılık bir ölüm.

Kerem der ki dağ üstüne dağ olmaz,
Ah çekenin yüreğinde yağ olmaz.
Elin kızı gelip sana yâr olmaz,
Varıp kapısında kul olmayınca.

ÇAYIN ÖTE YÜZÜNDE

Manisa
Salim Önder **Ahmet Yamacı**

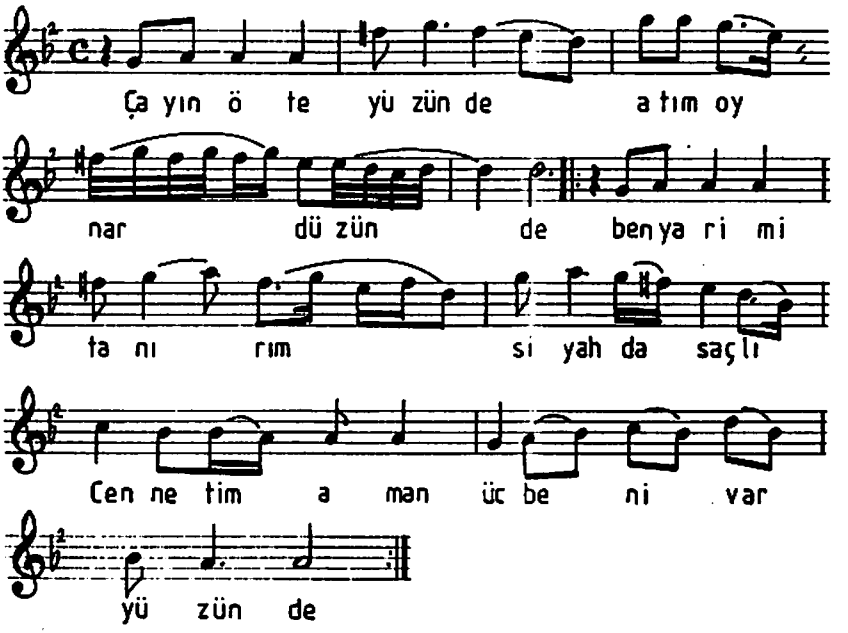

ÇAYIN ÖTE YÜZÜNDE

Çayın öte yüzünde,
Atım oynar düzünde,
Ben yârimi tanırım (Siyah saçlı Cennetim aman)
Üç beni var yüzünde.

Ovaları düz olsa,
Koyunları yüz olsa,
Ben koyunu güderim (Siyah saçlı Cennetim aman)
Arkadaşım kız olsa.

Karşıdadır evleri,
Yayılır develeri,
Oturmuş koyun sağar,
Titriyordu elleri.

ISPANAKTAN EZEL ÇIKAR MERDEME

(Teke Zotlatması)

Burdur
Tepeli Hasan **M. Sarısözen**

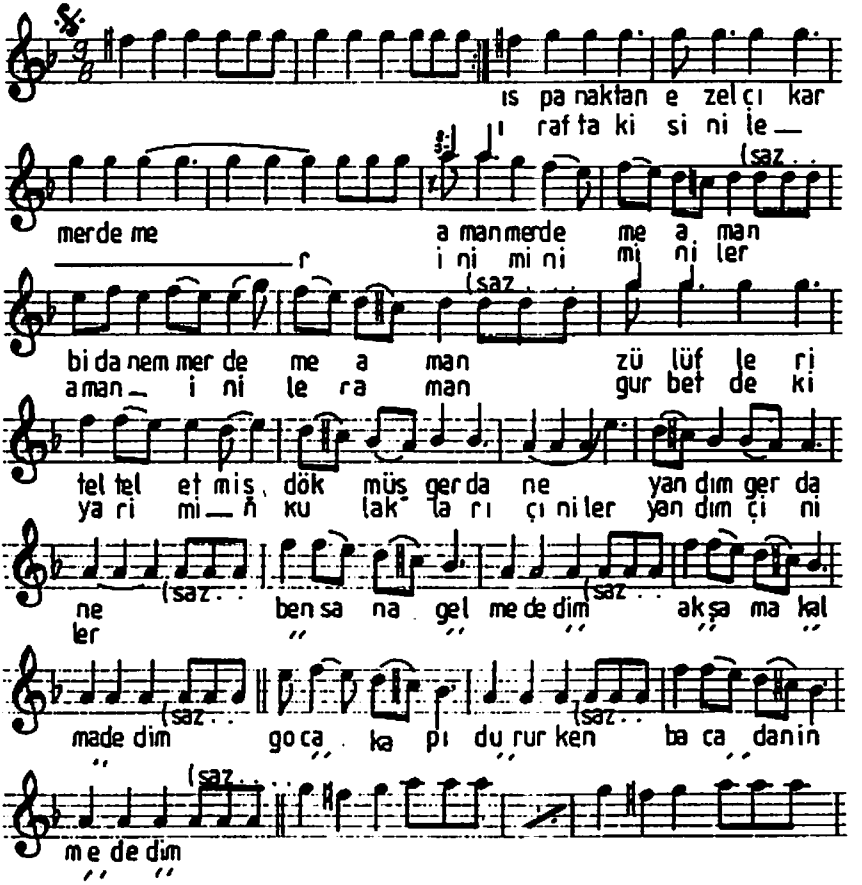

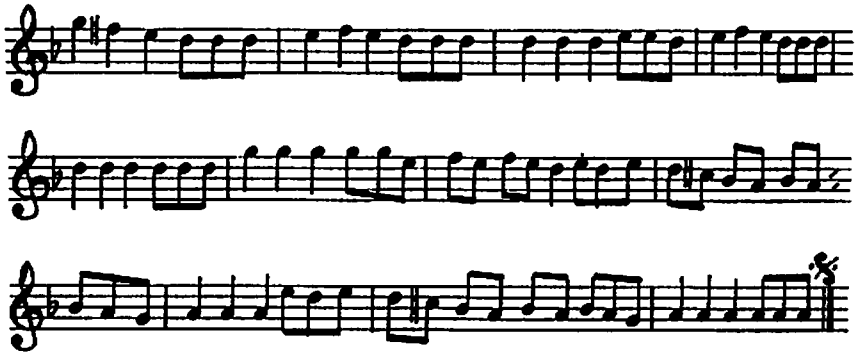

ISPANAKTAN EZEL ÇIKAR MERDEME

İspanaktan ezel çıkar merdeme
(Aman merdeme aman, bidenem merdeme aman!)
Zülüfleri tel tel etmiş, dökmüş gerdane (Yandım gerdane!)

Kavuştak
Ben sana gelme dedim,
Akşama kalma dedim,
Koca kapı dururken,
Bacadan inme dedim.

Iraftaki siniler,
İnim inim iniler, (Aman iniler aman!)
Gurbetdeki yârimin,
Kulakları çiniler. (Yandım çiniler!)

Kavuştak

Portakalım çiçeğim,
Yol verin ki geçeyim, (Aman geçeyim aman!)
Yârim bana darılmış,
Ağılar mı içeyim? (Yandım içeyim!)

Kavuştak

PINAR BAŞI BEN OLAYIM

Silifke
Ahmet Duman - Rıza Aslan **M. Sarısözen**

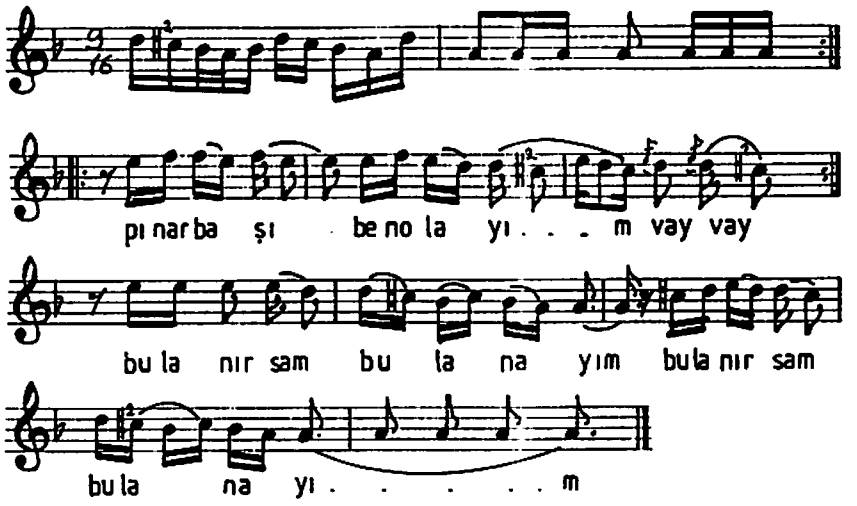

PINAR BAŞI BEN OLAYIM

Pınar başı ben olayım vay vay!
Bulanırsam bulanayım.
Verin sevdiğimi bana vay vay!
Dilenirsen dileneyim.

Pınar başının gülünde vay vay!
İbrişim kuşak belinde,
İpek mendil var elinde vay vay!
Kaçam diye söz ediyor,
Kaçmam diye naz ediyor.

Ark altında su doldurur vay vay!
Zülüfünü yel kaldırır,
Bakışı adam öldürür vay vay!
Kaçam diye söz ediyor,
Kaçmam diye naz ediyor.

EVLERİNE BEN VARAMADIM DAVŞANDAN

Acıpayam
Hüseyin Aktekin - Süleyman Uğur

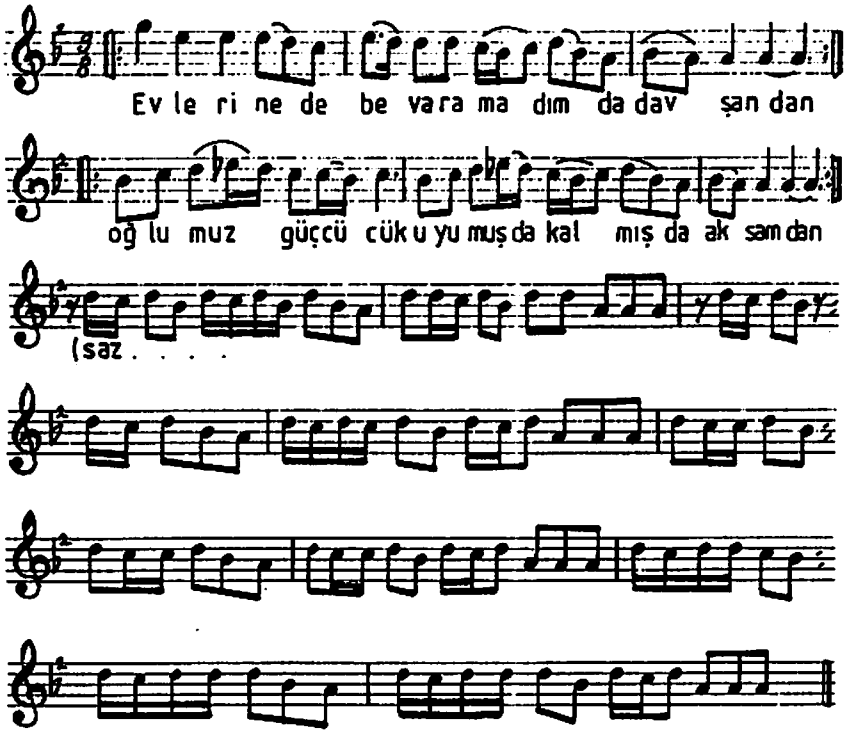

EVLERİNE BEN VARAMADIM DAVŞANDAN

Evlerine de ben varamadım davşandan,
Oğlumuz güçücük uyumuş da kalmış da akşamdan.

Evlerine de ben varamadım da köpekten,
Cavırın gızı fisitan giymiş de ipekten.

Evlerine de ben varamadım da horozdan,
Cavırın gızı uyumuş da kalmış da gurazdan.

Evlerine de ben varamadım da harımdan,
Güçcücüğüdüm ayırdılar da yârımdan.

HASAN DAĞI

Adana
D. Hayri Buldur - Abdül Yeşil **M. Sarısözen**

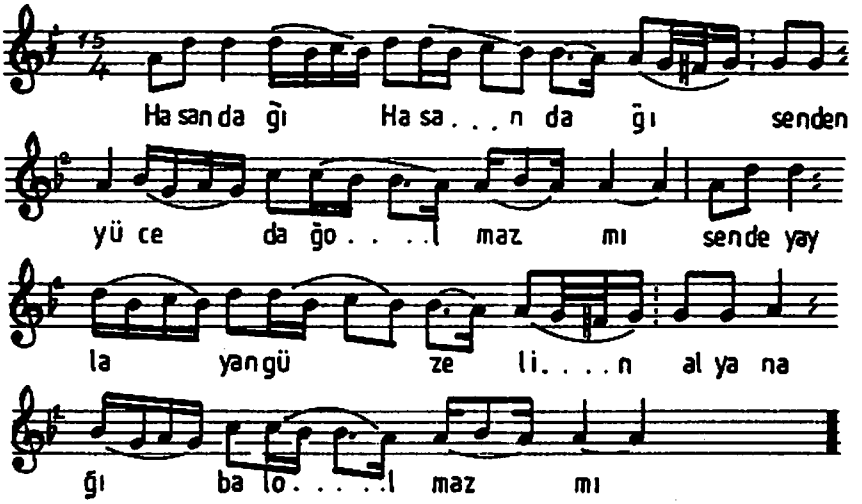

HASAN DAĞI

Hasan Dağı Hasan Dağı,
Senden yüce dağ olmaz mı?
Sende yaylayan güzelin,
Al yanağı bal olmaz mı?

Hani hanlar, hani hanlar?
Kafeste beslenen canlar,
Sevip sevip ayrılanlar,
Yanar yanar kül olmaz mı?

DAM BAŞINDA DUDU VAR
(Oyun Havası)

Acıpayam
H. Hüseyin Kural **D. Yazıcıoğlu**

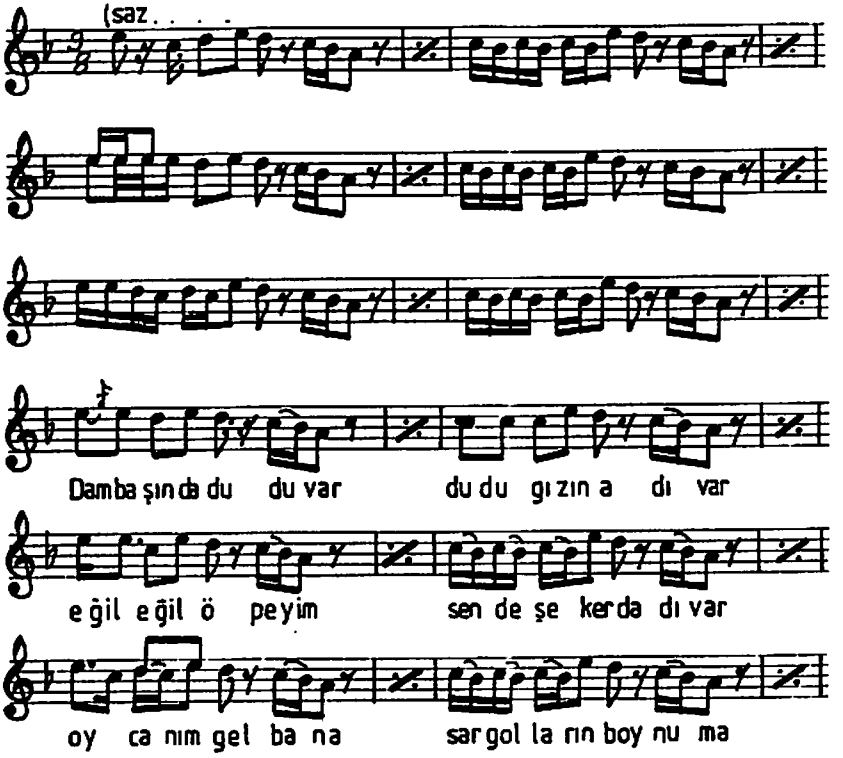

DAM BAŞINDA DUDU VAR

Dam başında dudu var,
Dudu gızın adı var,
Eğil eğil öpeyim,
Sende şeker dadı var.

Kavuştak { Oy canım gel bana
Sar golların boynuma

Ak devenin uşgunu,
Gelinlerin coşgunu,
Gelinlerin coşgunu,
Yalnız gezer gış günü.

Kavuştak

Dam başında gezerim,
İncik boncuk dizerim,
Senin gibi güzeli,
Nerde olsa sezerim.

Kavuştak

ALA GEYİK

Adana

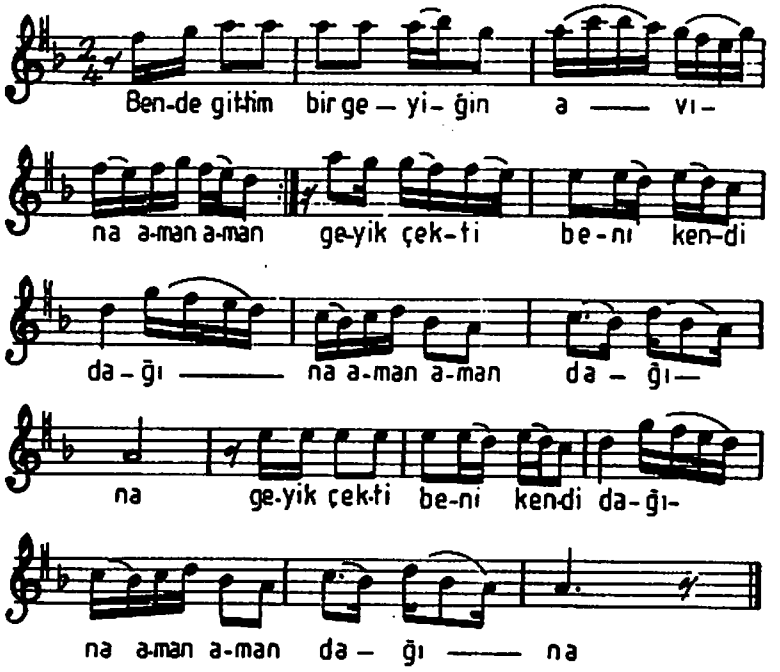

BEN DE GİTTİM BİR GEYİĞİN AVINA

Ben de gittim bir geyiğin avına,
Geyik çekti beni kendi dağına,
Tövbeler tövbesi geyik avına.

Kavuştak { Siz gidin kardaşlar, kaldım burada,
Aman aman burada.
Siz gidin avcılar, kaldım burada,
Aman aman burada.

Ben giderken kaya başı kar idi,
Yel vurdu da erim erim eridi,
Ak bilekler taş üstünde çürüdü.

Kavuştak

Urganım kayada asılı kaldı,
Esbabım sandıkta basılı kaldı,
Nişanlım sılada küsülü kaldı.

Kavuştak

ÜMMÜ KIZ

Ege

Ahmet Günday

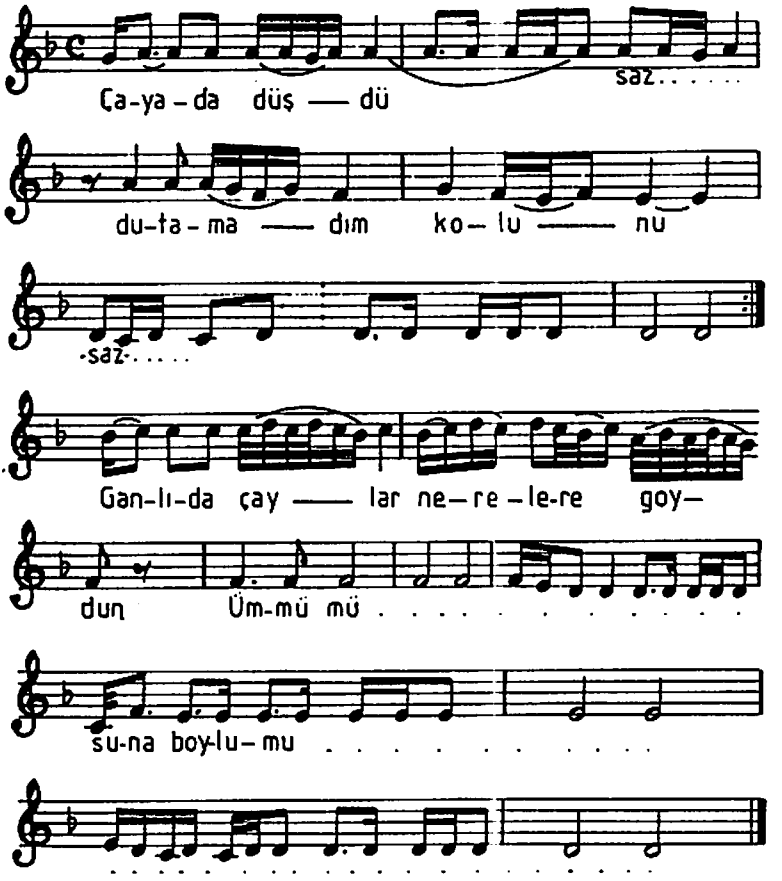

ÜMMÜ KIZ

Çaya da düştü dutamadım golunu,
Uzak da gitti bilemedim yolunu,
Güzel de mevlâm kısmet etmiş ölümü,
Akmayası çaylar nerelere goydun,
Ümmümü, suna boylumu, yârimi?

Kadı da geldi mahkemeler kuruldu,
İfadesi mustantıktan soruldu,
Komşuları mahkemeye yoruldu,
Kudurası çaylar nerelere koydun,
Ümmümü, suna boylumu, yârimi?

Elma da verdi elmasını yemedim,
Ben Ümmüme bişeycikler demedim,
Nerelere gitti ben Ümmümü görmedim,
Akmayası çaylar nerelere goydun
Ümmümü, suna boylumu, yârimi?

KAYNAKLAR

Meydan Larousse — "Ritim" Say.604 Cilt 10, 1972
"Efe" Say. 82 Cilt 4, 1971
"Zeybek" Say. 927, Cilt 12, 1973
"Tartım" Say. 914, Cilt 11, 1972

Ana Biritannica — "Ölçü, Ölçü İşareti" Say. 291, Cilt 17, 1986-1990
"Ritim" Say. 415, Cilt 18, 1986-1990

Halikarnas Balıkçısı — "Zeybekler" Say. 189-206
"Efe Nadir" Say. 214, Hey Koca Yurt.

Metin And — "Türk Köylü Dansları" Say. 7

İsmail Özboyacı — "Zeybekler" Türk Folklor Araştırmaları Sayı 363

Dr. Op. Bedri Noyan — "Folklorda ve Yaşamda Aydın Efesi"
Türk Folkloru Sayı 35, Say. 8.9.10

F. Akçakoca Akça — "Denizli'de Zeybek Oyunları ve Köy Düğünleri" 1937

M. Ragıp Gazimihal — "Tartım-Ritim Say. 224-Zeybek Oyunu Say. 274"
Musiki Sözlüğü

Ahmet Çakır — "Halk Oyunlarının Tarihî Gelişimi" MİFAD
Başkanlığındaki 31 Mart-7 Nisan 1984 tarihinde,
İzmir Zeybek Kursu Ders Notları.

Nuri Taner — "Halk Oyunları Üzerine Düşünceler" Türk Folkloru,
Say. 19

Hamit Çine — "Türk Halk Oyunlarında Uzmanlaşma" Türk Folklor
Araştırmaları, Sayı 353, Cilt 18, 1978

Sadi Yaver Ataman — "Folklor Konusu Olarak Halk Musikisi ve Oyunları"
Say. 147, Cilt 1, Türk Halk Müziği ve Oyunları.

Şerif Baykurt — "Zeybek", Türk Halk Oyunları, Say. 19, Halkevleri
Genel Merkezi Yayınları, No.1

Halil Atılgan — "Zeybek Oyunları, Yöre, Tür ve Giyim Kuşamları"
Türk Folklor Araştırmaları Sayı 227, Cilt 17

Ruhi Su — Türk Halk Oyunları TC. Kültür Bakanları Yayınları, 1994
Mansur Kaymak — Türk Halk Müziği ve Oyunları, Cilt 1-2
Şemsi Yastıman — Türkten Türküler Say. 1-2-3-4, İst. 1977
Hamdi Tanses — Halk Türküleri Say. İst. 1995
Hamdi Tanses — Gel Bize Katıl Bize, Orta Doğu - Almanya, 1987
Abdül Baki Gökpınarlı — Alevi - Bektaşi Nefesleri, İst. 1963
Nejat Birdoğan — Notalarıyla Türkülerimiz İst. Özgür, 1988
Nevzat Altuğ — Teknik Bağlama Eğitimi, İzmir, 1992
Serbülent Yasun — Halk Türkülerimiz Cilt. 1-2-3, Ankara, 1975
Nazım Bursalıoğlu — Afyonkarahisar Yöresi Türküleri, Antakya 1993
Atilla Osman — Afyonkarahisar Türküleri 1, Ankara, 1957
Atilla Osman — Afyonkarahisar Türküleri 2, Ankara, 1996
Cemil Sipahioğlu — Türk Halk Oyunları, Ankara, 1975
Muzaffer Sarısözen — Türk Halk Musikisi Usulleri, Ankara, 1962
Ahmet Günday — Bağlama Metodu - Halk Türküleri ve Türkü Öyküleri, İzmir, 1979
Halil Bedii Yönetken — Derleme Notları 1, İst., 1966
Yılmaz İpek — Kendi Kendine Saz Öğrenimi, İzmir, 1982
Güray Taptık — Nota ve Tavırlarıyla Türküler, Ankara
Şinasi Özel — Türkü Dağarcığı 1, Ankara
TRT. Halk Müziği Repertuarı

İÇİNDEKİLER

A

Abalımın Cepkeni 136
Acıpayam Zeybeği 175
Ağ Elime Mor Kınalar Yakdılar 120
Ah Bir Ataş Ver 26
Ak Koyunum Yüz Olsa 114
Al Yazma Zeybeği 38
Al Yazmanın Oyası 88
Ala Geyik 248
Alefe 140
Alı da Verin Benim Baruduma Saçmama 22
Altı Kızlar 112
Aman Çıkabilsem O Yârin Köşküne 98
Ankara Zeybeği 178
Antalya Zeybeği 205
Antalya'nın Mor Üzümü 46
Ardıçtandır Kuyuların Kovası 30
Asker Ettiler Beni 203
Ata Binesim Geldi 115
Avşar Zeybeği 160
Aydın Zeybeği 171
Ayva Dibi Serin Olur 226

B

Bahçalarda Bir Kuzu 125
Bahçalarda Kum Darı 40
Bergama Bengisi 206
Beşparmak'tan İnmem Ben 76

C

Cemilemin Geçtiği Yollar 32
Cevizin Yaprağı 194

Ç

Çaktım Çaktım Yanmadı 82
Çay Benim Çeşme Benim 24
Çayın Öte Yüzünde 236
Çayıra Serdim Postu 166
Çekemedim Akça 152
Çemberim Dalda Kaldı 36
Çıktım Çamın Dorusuna 168
Çiçekler İçinde Menevşe Baştır 234
Çökertme 224

D

Dağların Başındayım 102
Dam Başına Asa Goymuş Galbırı 156
Dam Başında Dudu Var 246
Daş Üstüne Daş Goydum Ben 90
Dere Geliyor Dere 68
Derebey Türküsü 208
Dinar Yolu 70

E

Eğil Kavağım Eğil 72
Elâ Gözlü Benli Dilber 196
Emirim 190
Entarisi Damgalı 142
Eski Tavas Zeybeği 158
Eskişehir Zeybeği 172
Evleri Var 150
Evlerine Ben Varamadım Davşandan 242
Evlerinin Önü İğde Dalları 164
Evlerinin Önü Mersin 52
Ey Su Yolu 186

F

Feracemi Al İsterim 96
Ferahi - Feraye 84

G

Galkı da Vermiş Martinimin Galeyi 86
Gargı Deresi 192
Gediz Pazarı 210
Gemideyim Gemide 54
Gide Gide Yoruldum 78
Gökçen Efem 60
Gökte Yıldız 104

H

Hana Vardım, Han Değil Bilâlım 154
Harmandalı Zeybeği 173
Hasan Dağı 244
Hatçam Çıkmış Gül Dalına 198
Haydi Güzelim 50
Haymanalı 222

I

Ispanaktan Ezel Çıkar Merdeme 238
Isparta'dan Çıktım 74

İ

İğneleri, Düğmeleri 200
İki Dumam Gelir 108
İnce Mehmet 92
İslâmoğlu 34
İzmir Soğukkuyu Zeybeği 179
İzmir'in Kavakları 28

K

Kadıoğlu Zeybeği 230
Kar mı Yağdı Kütahya'nın Dağına? 48
Kara Koçun Boynuzu 100
Kara Taş Boyanır mı? 128
Kayalca'nın Taşları 148
Kaynaklar 252
Kekliği Vurdum Taşta 162
Kekik 218
Kerimoğlu Zeybeği 170
Kıbrıs Zeybeği 204
Kocaarap Zeybeği 174
Konsol Üstünde Mumlar 116
Kozak Zeybeği 202
Kütahya'nın Pınarları Akışır 176

M

Mavi Kırep Başında 126
Mendili Oyaladım 41
Menevşesi Tutam Tutam 130
Meşeden Gel A Sürmelim 144
Molla Ahmed 58
Muhabbetler Kuruldu 184

O - Ö

Odam Kireç Tutmuyor 80
Oldu mu Ayşem Oldu mu? 110
On İkidir Şu Burdur'un Dermeni 64
Ormancı 106
Ortaca'da Evimiz 124
Osman Efe 101
Ötme Bülbül 180

P - R

Pazarda Bal Var 216
Pencereden Bak Beni 118
Pınar Başı Ben Olayım 240
Portakalım Tekerlendi 56
Ruhi Su ile Zeybekler Üstüne Söyleşi 19

S

Sabah Namazı Zeybeği 169
Sandık Üstünde Sandık 182
Sarı Zeybek 228
Sepetçioğlu 44
Serenler 62
Sıra Sıra Kazanlar 134
Silindi mi Maşrapamın Kalayı 132
Somalı Zeybeği 332
Söğüd'ün Erenleri 42

Ş

Şu Gelen Atlı mıdır? 66
Şu Yüce Dağların Karı 220

T

Tepeler Tepeler 146

U - Ü

Uzun Selvi Ne Uzarsın 94
Ümmü Kız 250

V - Y

Varın Bakın 122
Yağmur Yağar 138
Yâr Kayalarda Yaslanır 188
Yayla Yolları 212
Yayla Yollarında Kaldım Yalınız 214
Yeşil Gey, Yeşil Kuşan 109
Yörük Ali 31

Z

Zeybekler 5
Zeybekler ve Zeybek Oyunları Üzerine Bir Açıklama 14

DİZİNİN DİĞER KİTAPLARI

Notalarıyla
1- Halk Türküleri, *H. Tanses*

Notalarıyla
2- Karadeniz Türküleri, *H. Tanses*

Notalarıyla
3- Zeybekler ve Ege, Akdeniz Türküleri, *H. Tanses*

4- Ozanların Dili, *H. Tanses*
Deyişler, Nefesler, Semahlar

5- Rumeli Türküleri, *Aluş Nuş*

6- Manilerimiz, *M. Hasan Göksu*

Carsten Costard

Taşı toprağı burcu burcu uygarlık kokan Anadolu'nun bağrı yanık, yüreği sevgi dolu insanlarının dilidir türküler. Hamdi Tanses de bu türkülere gönül vermiş ozanlarımızdan biri. Farklı bir dalda eğitim görüp mühendis olmasına karşın, müzik sevgisi ateş gibi dağladı yüreğini. Radyolarda, konservatuarlarda, korolarda çalıp söyledi. Küçüklerden ve büyüklerden oluşan korolar yetiştirdi. Yunus'tan, Pir Sultan'dan, Hacı Bektaş Veli'den söz eden geceler düzenledi. Gönlünü halk müziğine kaptırdı. Türkü sevdalısı oldu. Çoğumuz türkü der geçeriz. Nedir türkü? Bakın Hamdi Tanses ne diyor:

İlden ile, dilden dile,
Gönüllerde türküler var,
Deyişlerde, semahlarda,
Telden tele türküler var.

Kırk bin yıldır yeraltında,
Yunus'unda, Köroğlu'nda
Karacaoğlan, Pir Sultan'da
Dar altında türküler var.

Mendillerde, kilimlerde,
Çeşmelerde, nehirlerde,
Mapuslarda, sürgünlerde,
Hasret dolu türküler var.

Tarlalarda harmanlarda,
Âşıklarda, ozanlarda,
Kalpten kalbe candan cana.
Sevgi dolu türküler var.

ISBN 975-468-211-9

9 789754 682113